

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIĞI ANABİLİM DALI
AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIĞI PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

14-17 YAŞ ERGENLERİN BAĞLANMA STİLLERİ İLE ANKSİYETE
DUYARLILIKLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

SİMGE ÖRENAY

İzmir
2021

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIĞI ANABİLİM DALI
AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIĞI PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

14-17 YAŞ ERGENLERİN BAĞLANMA STİLLERİ İLE
ANKSİYETE DUYARLILIKLARI ARASINDAKİ
İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

SİMGE ÖRENAY

DANIŞMAN
Prof. Dr. Azize Dilek GÜLDAL

İzmir
2021

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “14-17 Yaş Ergenlerin Bağlanma Stilleri İle Anksiyete Duyarlılıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” adlı çalışmanın içerdiği fikri izinsiz başka bir yerden almadığımı; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında ve bölümlerinin yazımında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yaptığımı ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi, ayrıca bu çalışmanın Dokuz Eylül Üniversitesi tarafından kullanılan bilimsel intihal tespit programıyla tarandığını ve *intihal içermediğini* beyan ederim. Herhangi bir zamanda aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonuca razı olduğumu bildiririm.

11/02/2021

Simge ÖRENAY

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS/DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Tarih 25.12.2021

Tez Başlığı:

14-17 YAŞ ERGENLERİN BAĞLANMA STİLLERİ İLE ANKSİYETE DUYARLILIKLARI ARASINDAKİ
İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam ...89... sayfalık kısmına ilişkin, ...24.../...02.../...2021... tarihinde **tez danışmanım tarafından** Dokuz Eylül Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı'nın sağladığı İntihal Tespit Programından (Turnitin-Tez İntihal Analiz Programı) aşağıda belirtilen **filtreleme tiplerinden biri** (uygun olanı işaretleyiniz) uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezin **benzerlik oranı** % ..15... dir.

- <http://www.kutuphane.deu.edu.tr/tr/turnitin-tez-intihal-analiz-programi/> adresindeki Tez İntihal Analiz Programı

Kullanım Kılavuzunu okudum ☒

Filtreleme Tipi 1(Maksimum %15) ☒

Filtreleme Tipi 2(Maksimum %30) ☐

☐ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç, ☐ Kaynakça hariç, ☐ Alıntılar dâhil, ☐ Altı (6) kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç.	☐ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç, ☐ Kaynakça dâhil, ☐ Alıntılar dâhil.
EK 1- İntihal Tespit Programı Raporu İLK SAYFA Çıktısı. ☒	
EK 2- İntihal Tespit Programı Raporu (Tümü) Cd içinde. ☒	

Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esasları'nı inceledim ve yukarıda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Adı Soyadı : Simge Örenay
Öğrenci No : 2017950087
Anabilim Dalı : Aile Eğitimi ve Danışmanlığı
Programı : Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Yüksek Lisans
Statüsü : Yüksek Lisans ☒ Doktora ☐

ÖĞRENCİ

Simge Örenay

DANIŞMAN

Prof. Dr. Azize Dilek Güldal

Açıklamalar

1: Bu formu teslim etmeden önce sizden istenen bilgileri uygun kutucuğu (☐) işaretleyerek doldurunuz.

Kullanıcı şifre vb. konusunda sorun yaşanması durumunda Üniversitemiz Merkez Kütüphanesinde bulunan Turnitin yetkilisine (Ali Taş Tel: +90 (232) 3018026 veya ali.tas@deu.edu.tr) başvurunuz.

2: Yüksek Lisans/Doktora Tez Çalışması Orijinallik Raporu" formu tezin ciltlenmiş ve elektronik nüshalarının içerisinde ekler kısmında yer alır.

3: Tez savunmasında düzeltme alınması durumunda bu form güncellenerek yeniden hazırlanır.

4: Turnitin-Tez İntihal Analiz Programına yükleme yapılırken Dosya Başlığı (document title) olarak **tez başlığının tamamı**, Yazar Adı (author's first name) olarak **öğrencinin adı**, Yazar Soyadı (author's last name) olarak **öğrencinin soyadı** bilgisini yazınız.

TEŞEKKÜR

Uzun ve bir o kadar da güzel olan tez dönemimde bana yol gösteren, ışık tutan, benden desteğini, kıymetli görüşlerini ve bilgilerini esirgemeyen danışman hocam Prof. Dr. Azize Dilek GÜLDAL'a;

Yüksek lisansı kazandığım haberini birlikte aldığım ve birlikte havalara uçtuğum, tez süresince en çok kahrımı çeken, hayatımın her döneminde yanımda olan, her zaman fedakarlıklarıyla destek ve motivasyonlarını hissettiğim biricik ailem; başta annem Nilgün ÖRENAY, babam Ercan ÖRENAY, ablam Merve ÖZKULAK ve eniştem Osman ÖZKULAK olmak üzere tüm aileme;

Yüksek lisans sürecimde yanımda olamasa da bu sürece kadar gelmemde çok büyük emeği, desteği, sevgisi, ilgisi olan ve her zaman yanımda hissettiğim rahmetli biricik anneannem Hafize Güngör DİPER'e;

Yüksek lisansın bana kattığı en özel insan, her zaman desteğiyle beni iyi ve güçlü hissettiren, bu süreçte mutluluğu, kaygıyı, heyecanı ve daha birçok duyguyu birlikte yaşadığım, birlikte düşünmekten, yorumlamaktan, konuşmaktan ve eğlenmekten büyük zevk aldığım, hayatımda olduğu için kendimi şanslı hissettiğim canım dostum, meslektaşım Esin ÖZER'e;

Tez sürecinde yaptığım çalışmalara katılmayı kabul eden, güler yüzleriyle beni karşılayan tüm öğrencilere ve gittiğim okullarda envanterleri geri toplamamda yardımlarını esirgemeyen tüm öğretmenlerime sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Simge ÖRENAY

İÇİNDEKİLER

ÖZET	v
ABSTRACT.....	vi
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Problem Cümlesi	2
1.3. Hipotezler ve Alt Problemler	2
1.4. Araştırmanın Amacı ve Önemi	4
1.6. Sayıtlılar	5
1.7. Araştırmanın Sınırlılıkları	5
1.8. Tanımlar	5
BÖLÜM II	7
KURAMSAL ÇERÇEVE.....	7
2.1. Bağlanma ve Bağlanma Stilleri.....	7
2.1.1. Bağlanma Stilleri.....	9
2.1.1.2. Korkulu Bağlanma	10
2.1.1.3. Kayıtsız Bağlanma	11
2.1.1.4. Saplantılı Bağlanma	11
2.1.1.5. Kaygılı-Kararsız Bağlanma	11
2.1.1.6. Kaçınan Bağlanma	12
2.1.2. Ergenlik Döneminde Bağlanma.....	12
2.1.3. Bağlanma Stilleriyle İlgili Yapılan Araştırmalar.....	13
2.2. Anksiyete Duyarlılığı	15
2.2.1. Anksiyete Duyarlılığını Etkileyen Faktörler	18
2.2.1.1. Genetik	18
2.2.1.2. Öğrenme Deneyimi	19
2.2.2. Bağlanma Stilleri ile Anksiyete Duyarlılığı İlişkisi.....	21
2.2.3. Anksiyete Duyarlılığı İle İlgili Yapılan Araştırmalar.....	22
BÖLÜM III	26
YÖNTEM	26
3.1. Araştırmanın Modeli	26
3.2. Evren ve Örneklem.....	26
3.3. Veri Toplama Araçları	27
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu	27
3.3.2. İlişki Ölçekleri Anketi-Ergen	27
3.3.3. Çocuklar için Anksiyete Duyarlılığı Ölçeği	28

3.4. Veri Analizi	28
BÖLÜM IV	29
BULGULAR.....	29
4.1. Tanımlayıcı Analizler.....	29
4.1.1 Katılımcıların Sosyodemografik Özelliklerinin Dağılımı	29
4.1.2. Katılımcıların Ölçek Puanlarının Ortalamaları.....	30
4.2. Karşılaştırmalı Analizler	31
4.2.1 Ölçeklerden Alınan Puanların Sosyodemografik Özellikler ile Karşılaştırılması.....	31
4.2.1.1 Ölçeklerden Alınan Puanların Cinsiyet ile Karşılaştırılması.....	31
4.2.1.2. Ölçeklerden Alınan Puanların Yaş ile Karşılaştırılması.....	32
4.2.1.3. Ölçeklerden Alınan Puanların Kardeş Sayısı ile Karşılaştırılması	33
4.2.1.4. Ölçeklerden Alınan Puanların Kardeş Sırası ile Karşılaştırılması.....	34
4.2.1.5. Ölçeklerden Alınan Puanların Anne Eğitim Düzeyi ile Karşılaştırılması	35
4.2.1.6. Ölçeklerden Alınan Puanların Baba Eğitim Düzeyi ile Karşılaştırılması	36
4.2.1.7. Ölçeklerden Alınan Puanların Anne-Baba Birliktelik Durumu ile Karşılaştırılması.....	37
4.2.1.8. Ölçeklerden Alınan Puanların Anne Öz-Üvey Durumu ile Karşılaştırılması.....	38
4.2.1.9. Ölçeklerden Alınan Puanların Baba Öz-Üvey Durumu İle Karşılaştırılması.....	39
4.2.1.10. Ölçeklerden Alınan Puanların Anne Tutumu İle Karşılaştırılması.....	40
4.3. Korelasyon Analizleri	42
BÖLÜM V	43
TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER	43
5.1. Sonuç.....	43
5.2. Tartışma.....	44
5.3. Öneriler	52
KAYNAKÇA.....	54
EK 1. Öğrencinin Akademik Özgeçmişi	71
EK 2. Uygulama İzinleri	72
EK 3. Kişisel Bilgi Formu.....	75
EK 4. İlişki Ölçekleri Anketi.....	76
EK 5. Çocuklar İçin Anksiyete Duyarlılığı Ölçeği	77
EK 6. İlişki Ölçekleri Anketi Ölçek Kullanım İzni.....	78
EK 7. Çocuklar İçin Anksiyete Duyarlılığı Ölçeği Kullanım İzni	79

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Katılımcıların okullara göre dağılımı	27
Tablo 2 Katılımcıların demografik bilgilerine yönelik dağılımı	29
Tablo 3 Ölçeklerden alınan puanların incelenmesi	30
Tablo 4 Cinsiyet değişkenine göre ölçek puanlarının incelenmesi	31
Tablo 5 Yaş değişkenine göre ölçek puanlarının incelenmesi	32
Tablo 6 Kardeş sayısı değişkenine göre ölçek puanlarının incelenmesi	33
Tablo 7 Kardeş sırası değişkenine göre ölçek puanlarının incelenmesi	34
Tablo 8 Anne eğitim düzeyi değişkenine göre ölçek puanlarının incelenmesi	35
Tablo 9 Baba eğitim düzeyi değişkenine göre ölçek puanlarının incelenmesi	36
Tablo 10 Anne-baba birliktelik durumu değişkenine göre ölçek puanlarının incelenmesi	37
Tablo 11 Anne öz-üvey durumu değişkenine göre ölçek puanlarının incelenmesi	38
Tablo 12 Baba öz-üvey durumu durumu değişkenine göre ölçek puanlarının incelenmesi ..	39
Tablo 13 Anne tutumu değişkenine göre ölçek puanlarının incelenmesi	40
Tablo 14 Baba tutumu değişkenine göre ölçek puanlarının incelenmesi	41
Tablo 15 Bağlanma stilleri ile anksiyete duyarlılığı ilişkisinin incelenmesi	42

ÖZET

14-17 YAŞ ERGENLERİN BAĞLANMA STİLLERİ İLE ANKSİYETE DUYARLILIKLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Yapılan araştırmada 14-17 yaş ergenlerin bağlanma stilleri ile anksiyete duyarlılıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Demografik değişkenlere göre bağlanma stilleri ile anksiyete duyarlılığının farklılaşma durumları da incelenmiştir. 14-17 yaş ergenlerin bağlanma stilleri ile anksiyete duyarlılıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilen bu çalışma ilişkisel tarama modeliyle tasarlanmıştır. Araştırmanın evrenini 2019-2020 eğitim-öğretim yılında Manisa ilinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi ortaöğretim okullarında öğrenim görmekte olan 14-17 yaş arasındaki ergenler oluşturmaktadır. Örneklemi ise ortaöğretim kurumlarında eğitim-öğretime devam eden 230 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada ergenlerin bağlanma stillerini ölçmek amacıyla "İlişki Ölçekleri Anketi", ergenlerin anksiyete duyarlılığını ölçmek amacıyla "Çocuklar İçin Anksiyete Duyarlılığı Ölçeği" kullanılmıştır. Ailelerin demografik bilgilerini almak için araştırmacı tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Verilerin analizi için SPSS 21 programı kullanılmıştır. Oluşan verilerin normal dağılıp dağılmadığının tespit edilmesi için "Normallik Testi" gerçekleştirmiştir. Verilerin normal dağıldığı belirlenmiş olup "Parametrik Testlerden", "t-testi" ile "One Way Anova" testi kullanılmıştır. Araştırmanın hipotezlerinin incelemek içinse korelasyon analizleri kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre kızların korkulu, saplantılı bağlanma düzeyleri ile anksiyete duyarlılık düzeyi erkeklere göre yüksek olduğu belirlenmiştir. Annesi üniversite mezunu olanların güvenli bağlanma düzeylerinin, annesi okuryazar olmayanlara göre yüksek olduğu tespit edilmiştir. Baba tutumunu otoriter olarak değerlendiren kişilerin kayıtsız bağlanma puanları, baba tutumunu demokratik ve tutucu olarak değerlendirenlere göre anlamlı biçimde yüksektir. Baba tutumunu otoriter ve demokratik olarak değerlendiren kişilerin güvenli bağlanma puanları, baba tutumunu tutucu olarak değerlendirenlere göre anlamlı biçimde yüksektir. Korkulu, kayıtsız ve saplantılı bağlanma ile anksiyete duyarlılığı arasında pozitif yönde korelasyon belirlenirken, güvenli bağlanma ile anksiyete duyarlılığı arasında negatif yönde korelasyon belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bağlanma, anksiyete, anksiyete duyarlılığı.

ABSTRACT

THE RELATIONSHIP BETWEEN ATTACHMENT STYLES AND ANXIETY SUSCEPTIBILITY OF TEENAGERS WHO ARE 14-17 YEARS OLD

In the research, it has been aimed to examine the relationship between anxiety sensitivities and attachment styles of 14-17 years old teenagers. Differentiation cases of anxiety sensitivity and attachment styles are also examined according to demographic variables. This research which has been carried out to examine the relationship between anxiety sensitivity and attachment styles of 14-17 years old teenagers has been designed by relational screening model. 14-17 years old teenagers who study at formal secondary schools subjected to Ministry of Public Education in Manisa in 2019- 2020 school year constitute the content of research. 230 students who continue education in secondary schools constitute the sample. While “The Relationship Scales Survey” has been used to survey the attachment styles of teenagers. “The Anxiety Sensitivity Scale For Children” has been used to survey anxiety sensitivity of teenagers in the research. Personal Information Form, developed by researcher to get demographic informations of families, has been used. SPSS 21 program has been used for analysis of data. “Normality Test” has been carried out to determine whether the releaved data are done according to normality rules or not. It has been determined that the data have been done according to normality rules. “T test” from “Parametric Tests” and “One Way Anova” test have been used. Correlation Analyses have been used to examine hypotheses of research. According to research results, it has been determined that the girls’ fearful, preoccupied attachment levels and their anxiety sensitivity level are higher than boys. It has been determined that the secure attachment levels of the ones whose mother is a graduate are higher than the ones whose mother isn’t literate. The dismissive avoidant points of people who appreciate the father attitude as authoritative are significantly higher than the ones who appreciate the father attitude as democratic and conservative. The secure attachment points of people who appreciate the father attitude as authoritative and democratic are significantly higher than the ones who appreciate the father attitude as conservative. While there is a positive correlation between anxiety sensitivity and fearful, dismissive and preoccupied attachment, there is a negative correlation between anxiety sensitivity and secure attachment according to research results.

Keywords:. Attachment, anxiety, anxiety sensitivity.

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Bowlby, temel gereksinimleri karşılanan çocukların farklı kaygıları olduğunu gözlemlemiştir. Çocukların annesini sevmesinde açlık ihtiyacının karşılanmasından daha önemli bir olgunun olabileceği düşünülmüştür. Bunun üzerine çeşitli araştırmalar gerçekleştirmiş olup, yeni doğanların bakımını üstlendiği kişilerle kurulacak ilişkinin önemi üzerinde durulmuştur (Hazan ve Shaver, 1994).

İnsanlar sosyal varlıklardır ve çevresindeki kişilerle ilişki kurma ihtiyacı duymaktadır. Bu kişiler bağlanma figürleri olarak ifade edilmektedir. Bireyin çevresindeki kişilerle kurduğu ya da kuramadığı bağlanma ilişkileri, yaşam boyunca başkalarıyla kurulan ilişkinin temellerini oluştururken, kurulan ilişkilerin kalitesini de belirlemektedir (Bowlby, 1969; Akt. Hazan ve Shaver, 1994). Bağlanma sisteminde 0-3 yaş arası oldukça önemlidir. Yaşamın ilk yıllarında gerçekleşecek olan bağlanma önemli bir gereksinimdir ve bu gereksinim ilişkilerin temellerini oluşturmaktadır. Ayrıca ilerleyen dönemlerde de kurulacak ilişkilerin niteliğini ciddi düzeyde etkileyecektir (Bowlby, 2012).

Bağlanma kuramıyla bireylerin çevresinde bulunan kişilerle kurulan duygusal ilişkilerin nedeni açıklanmıştır. Bağlanma bebekler için gerekli bir sistemdir. Bağlanmayla birlikte hayatına sağlıklı biçimde devam edebilecek olan bebeklerin duygusal ilişki kurma eğilimleri bulunmaktadır. Bakıcıyla duygusal ilişki kuran ve bunu geliştiren bebekler, bu sayede çevresini daha iyi tanımak için uygun ortamı hazırlarken, tehlikelerden korunmayı sağlamaktadır (Bowlby, 2012).

Doğumdan sonraki ilk zamanlarda geçen süreç çok önemlidir. Bu süreçte sağlıklı ilişkilerin temeli oluşturulmaktadır. Olumlu ve olumsuz birçok özellik temeli bu dönemde oluşmaktadır. Bağlanma stillerinin etkisi ergenlik ve yetişkinlik döneminde de devam etmektedir. Bu yüzden bağlanma stillerinin türü oldukça önemlidir. Çünkü bağlanmanın yaşam boyunca olumlu ya da olumsuz etkileri, ilişkileri önemli derecede etkileyebilmektedir (Çelik, 2010).

Bahsedilebilecek olumsuz etkilerden birisinin anksiyete duyarlılığı olduğu anlaşılmıştır. Anksiyete duyarlılığı, bireylerin anksiyeteye yönelik olumsuz inançları, anksiyetenin kontrol edilemeyeceği, tehlikesinin ve zararlarının engellenemeyeceğine dair düşüncelerin olması, kişilerin anksiyeteye karşı daha tahammülsüz ve daha fazla duyarlı olmasına yol açmaktadır (Dragan ve Dragan, 2014). Anksiyete duyarlılığı yüksek düzeyde

olanların açıklayamadığı fiziksel anksiyete semptomları yorumlarken olumsuz düşünceleri daha çok benimsedikleri daha sonra da kaçınma davranışları sergiledikleri belirtilmektedir. Düşük düzeyde anksiyete semptomuna sahip bireyler ise yaşadığı belirtileri zararsız ve hoş olmayan olarak nitelendirmektedir (Watt ve Stewart, 2003).

Anksiyete duyarlılığı yüksek olan bireylerin anksiyetede fiziksel duyuların olumsuz sonuçlarının ortaya çıkacağını düşünmektedir. Bu kişiler, kontrolünü kaybedeceğini, toplumun kendisiyle alay edeceğini ya da reddedeceğini, yaşadığı kalp çarpıntısının ise kalbinin durmasına yol açacağını düşünerek endişe etmektedir (Sevinçok ve Akoğlu, 2001). Anksiyete duyarlılığında belirtilere karşı aşırı duyarlı olma ve felaketleştirme söz konusudur. Nefes daralması, kalp çarpıntısı gibi belirtileri belirsizlikle birleştiren bireylerde anksiyete duyarlılığı artmaktadır (Watt ve Stewart, 2003). Reiss ve McNally (1985) hissedilen belirtilerin olumsuz olaylara yol açacağını ve bunun kendisi için çok kötü sonuçlanabileceğine yönelik inançların olduğunu belirtmektedir. Bireyler anksiyeteye belirtilerine karşı duyarlı olduğunda ve tetikte kaldığında anksiyeteye karşı önlem alacağına inanmaktadır. Fonksiyonel olmayan bu inanç, bireylerin yanlış stratejilere yönelmesine neden olmaktadır. Bu noktada anksiyete belirtilerinin baskılanması için gösterilen çaba ters teperek bireyi kısır bir döngüye sokmaktadır (Fisher ve Wells, 2008).

Yapılan literatür taramasında bağlanma stilleri ile anksiyete duyarlılığı ilişkisini belirlemek için çok sayıda araştırma olduğu anlaşılmaktadır (Sargin, 1990; Manassis ve Bradley, 1994; Warren ve diğerleri, 1997; Maunder ve Hunter, 2001; Weems, Berman, Silverman ve Rodriguez, 2002; Scher ve Stein, 2003; Watt, McWilliams ve Campbell, 2005; Austin, Jamieson, Richards ve Winkelman, 2006; Yılmaz, 2006; Bar-Haim ve diğerleri, 2007; Viana ve Rabian, 2008; Intrieri ve Margentina, 2017; Özyurt, Öztürk ve Akay, 2017). Bu çalışmada bağlanma stilleri ile anksiyete duyarlılığı arasındaki ilişki incelenmiştir.

1.2. Problem Cümlesi

14-17 yaş ergenlerin bağlanma stilleri ile anksiyete duyarlılıkları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır, sorusu araştırmanın problem cümlesini oluşturmaktadır.

1.3. Hipotezler ve Alt Problemler

Bu çalışmada oluşturulan hipotezler ve alt problemler şu şekilde belirlenmiştir:

Hipotezler:

14-17 yaş ergenlerin güvenli bağlanma düzeyleri ile anksiyete duyarlılığı arasında ilişki vardır.

14-17 yaş ergenlerin kayıtsız bağlanma düzeyleri ile anksiyete duyarlılığı arasında ilişki vardır.

14-17 yaş ergenlerin korkulu bağlanma düzeyleri ile anksiyete duyarlılığı arasında ilişki vardır.

14-17 yaş ergenlerin saplantılı bağlanma düzeyleri ile anksiyete duyarlılığı arasında ilişki vardır.

Alt Problemler:

1. Bağlanma stilleri ergenlere ilişkin değişkenler açısından farklılaşmakta mıdır?

1.1. Ergenlerin güvenli, kayıtsız, korkulu ve saplantılı bağlanma stilleri cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

1.2. Ergenlerin güvenli, kayıtsız, korkulu ve saplantılı bağlanma stilleri yaşa göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

1.3. Ergenlerin güvenli, kayıtsız, korkulu ve saplantılı bağlanma stilleri kardeş sayısına göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

1.4. Ergenlerin güvenli, kayıtsız, korkulu ve saplantılı bağlanma stilleri doğum sırasına göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

1.5. Ergenlerin güvenli, kayıtsız, korkulu ve saplantılı bağlanma stilleri annenin eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

1.6. Ergenlerin güvenli, kayıtsız, korkulu ve saplantılı bağlanma stilleri babanın eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

1.7. Ergenlerin güvenli, kayıtsız, korkulu ve saplantılı bağlanma stilleri anne-babanın birlikte olup olmadığına göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

1.8. Ergenlerin güvenli, kayıtsız, korkulu ve saplantılı bağlanma stilleri anne-babanın öz-üvey olup olmadığına göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

1.9. Ergenlerin güvenli, kayıtsız, korkulu ve saplantılı bağlanma stilleri ebeveyn tutumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

2. Anksiyete duyarlılığı ergenlere ilişkin değişkenler açısından farklılaşmakta mıdır?

2.1. Ergenlerin anksiyete duyarlılıkları cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

2.2. Ergenlerin anksiyete duyarlılıkları yaşa göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

2.3. Ergenlerin anksiyete duyarlılıkları kardeş sayısına göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

2.4. Ergenlerin anksiyete duyarlılıkları doğum sırasına göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

2.5. Ergenlerin anksiyete duyarlılıkları annenin eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

2.6. Ergenlerin anksiyete duyarlılıkları babanın eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

2.7. Ergenlerin anksiyete duyarlılıkları anne- babanın birlikte olup olmadığına göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

2.8. Ergenlerin anksiyete duyarlılıkları anne-babanın öz-üvey olup olmadığına göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

2.9. Ergenlerin anksiyete duyarlılıkları ebeveyn tutumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

3. Bağlanma stilleri ile anksiyete duyarlılığı arasındaki ilişki ergenlere ilişkin değişkenler açısından farklılaşmakta mıdır?

1.4. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Yapılan bu çalışmada 14-17 yaş ergenlerin bağlanma stilleri ile anksiyete duyarlılıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Demografik değişkenlere göre bağlanma stilleri ile anksiyete duyarlılığının farklılaşma durumları da incelenmiştir.

Anksiyete duyarlılığının oluşumunda birçok faktör etkili olmaktadır. Bu faktörler genetik etkiler (Reiss ve McNally, 1985), öğrenme deneyimleri (Taylor ve Cox, 1998), klasik ve edimsel koşullanma (Türkçapar, 2008) ile gözlemsel koşullanma (Watt, Stewart ve Cox, 1998) bu faktörler arasında gösterilmektedir. Anksiyete duyarlılığının gelişiminde ise bağlanma stillerinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Bakım veren ile çocuk arasındaki bağlanma stillerinin, çocukların strese verdikleri yanıtları ve fiziksel rahatsızlıklara yatkınlıklarını önemli ölçüde etkiledikleri savunulmuştur (Maunder ve Hunter, 2001). Çocukların problemli ve anksiyete durumunda ebeveynini yanında bulamaması ve onların desteğini alamaması çocukların çeşitli başa çıkabilme stratejileri geliştirmelerine neden olacaktır. Bu durumun sürekli tekrarlanmasıyla çocuklarda korkular gelişecek ve korku hissederken hiç kimsenin kendisine yardım etmeyeceğine yönelik beklenti oluşur. Böylelikle çocuklar anksiyete duyumlarına karşı hissettiği huzursuzluğu felaketmiş gibi algılayarak anksiyete duyarlılığı geliştirebilirler (Viana ve Rabian, 2008).

Bağlanma stilleri ile anksiyete duyarlılığı ilişkisini belirlemek için yapılan çalışmalarda güvenli bağlanma kurulmadığında anksiyete duyarlılığının önemli bir risk

faktörü olduğu belirtilmiştir. (Reiss ve McNally, 1985; Warren ve diğerleri, 1997; Weems, Berman, Watt, McWilliams ve Campbell, 2005; Bar-Haim ve diğerleri, 2007; Viana ve Rabian, 2008; Intrieri ve Margentina, 2017; Özyurt, Öztürk ve Akay, 2017). Austin, Jamieson, Richards ve Winkelman (2016) ise bağlanma stillerine göre anksiyete duyarlılığında farklılaşmanın olmadığını belirlemiştir.

Anksiyete duyarlılığına yönelik araştırmaların Reiss ile birlikte başlamasıyla konu üzerinde çok sayıda araştırma yürütülmüştür (Reiss, 1991; Reiss ve McNally, 1985; Reiss, Peterson, Gursky ve McNally, 1988; Silverman, ve Weems, 1998). Yapılan araştırmalar farklı örneklem gruplarını kapsayarak, çeşitli sonuçlar elde edilmiştir. Fakat yapılan araştırmaların birçoğunda örneklem grubunu yetişkin bireyler oluşturmuştur (Silverman ve Weems, 1998). Ergenlerde anksiyete duyarlılığına yönelik yapılan çalışmaların sınırlı kaldığı görülürken (Akça, Özkan ve Tıraş Teber, 2013; Özyurt, Öztürk ve Akay, 2017; Seçer, 2014; Şimşek, 2015; Yıldırım, 2018; Yılmaz, Bilgiç ve Hergüner, 2015) bu alanda daha çok çalışmaya ihtiyaç duyulduğu düşünülmektedir. Bu çalışmada 14-17 yaşındaki ergenlerin bağlanma stilleri ile anksiyete duyarlılıkları arasındaki ilişki belirlenerek, elde edilen sonuçlar tartışılacaktır. Bu çalışmayla birlikte literatüre yeni bulguların kazandırılması planlanmaktadır. Ayrıca ileride yapılacak olan çalışmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.6. Sayıtlar

- Araştırmaya katılan örneklemin evreni temsil ettiği varsayılmıştır.
- Bu çalışmada kullanılan İlişki Ölçekleri Anketi'nin bağlanma stillerini, Çocuklar için Anksiyete Duyarlılığı Ölçeği'nin ise anksiyete duyarlılık düzeyini ölçtüğü varsayılmıştır.

1.7. Araştırmanın Sınırlılıkları

- Yapılan araştırma Manisa ili sınırları içerisinde ortaöğretime devam eden 230 ergenle sınırlıdır.
- Bağlanma stilleri, İlişki Ölçekleri Anketi'nin alt boyutlarıyla sınırlıdır.
- Anksiyete duyarlılığı, Çocuklar için Anksiyete Duyarlılığı Ölçeği'nin ölçtüğü kriterlerle sınırlıdır.

1.8. Tanımlar

Bağlanma: Bireyin önemli gördüğü başka kişilere karşı geliştirilen duygusal bağlardır (Bowlby, 1982).

Anksiyete: Bireylerin bedenine yönelik terleme, çarpıntı ve göğsün sıkışması gibi çeşitli duyumların hissedildiği endişe durumudur (Türkçapar, 2004).

Anksiyete Duyarlılığı: Anksiyeteye ilişkilendirilen duyumların fiziksel, sosyal ya da psikolojik katastrofik sonuçlara sebep olacağına yönelik inançlardır (Taylor, 1995).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Bağlanma ve Bağlanma Stilleri

Annesinden kısa süreli ayrılık yaşayan çocukların verdiği tepkilerin incelenmesiyle oluşan bağlanma kuramında (Ainsworth, 1989), çocukların ayrılığa verdiği tepkilerin sonucunda iki önemli faktör oluşmuştur. Bu faktörlerin birincisinde çocukların annesiyle nitelikli ilişkisi olmadığı ve yeterli düzeyde sevgi görmedikleri belirlenmiştir. Ortaya çıkan ikinci faktörde ise kaygı bozukluğu olan bir çocuğun Bowlby'nin yanında sürekli olarak kaldığı ve Bowlby'nin yanından ayrılmadığı saptanmıştır. Ortaya çıkan durumlar, bağlanma kuramının temellerini oluştururken, annesinden uzun süre ayrı kalan çocukların hırsızlık yaptıkları gözlenmiştir (Ainsworth ve Bowlby, 1991). Yapılan bu çalışmalar sonucunda bağlanma kuramı oluşturulmuştur (Bretherton, 1992).

Bağlanma, kişinin önemli gördüğü başka kişilere karşı geliştirilen duygusal bağlardır. Duygusal bağlar bebeklik ve çocukluk döneminde koruma, rahatlama ve destek sağlayan bakım verenle kurulurken, ileriki dönemlerde ise duygusal bağlar daha çok vakit geçirilen kişilerle kurulmaktadır (Bowlby, 1982).

Bağlanma kuramının temelleri incelendiğinde psikanalitik yaklaşımın önemli bir yere sahip olduğu bildirilmiştir. Bebeklerin doğumuyla birlikte tecrübe ettiği deneyimlerin, yaşamlarının ileriki dönemlerini önemli ölçüde etkileyebildiği anlaşılmıştır. Psikanalitik yaklaşımda bağlanılan kişiyle bu kişinin tepkileri incelenmiştir. Ayrıca psikanalitik yaklaşım daha çok içsel süreçlere odaklanmış, zihinsel sağlık patolojiden önemli görülmüştür (Güngör, 2000).

Bağlanma figürüyle kurulacak sağlıklı, sıcak ve süreklilik gösteren ilişkinin olması, bebeklerin ve çocukların sağlıklı ruhsal büyümeleri açısından oldukça önemli bir yere sahiptir (Bretherton, 1992). Yeni doğanların doğumla birlikte deneyimlediği ilk olaylar bebeklerin kuracağı sağlıklı ilişkilerin temeli açısından önemlidir. Bebeklerin kuracağı ilişkilere göre sevgi, empati, öfke ve saldırganlık gibi olgular gelişmektedir. Ayrıca bebeklik ve çocuklukta geliştirilen bağlanma, yaşamın ilerleyen dönemlerinde kurulacak olan yakın ve romantik ilişkileri de etkilemektedir (Çelik, 2010).

Bağlanma kuramına ilişkin çeşitli tanımlamalar yapılmıştır. Yapılan tanımlamalara göre bağlanma kuramı aşağıdaki gibi açıklanmıştır (Davidovitz ve diğerleri, 2007):

- Bireyler yaşamının ilerleyen dönemlerinde kurulacak olan ilişki biçimleri, ilk bağlanma ilişkilerine göre belirlenmektedir. Bağlanma stillerine göre bireylerin çevresinde

bulunan iş ve yakın arkadaşlarıyla eşi ve çocuğuyla kuracağı ilişkilerin yapısı da belirlenmektedir.

- Bağlanma sistemi, kişiler arası ilişkilerin belirlenmesinde etkili olurken aynı zamanda stresli ve başa çıkılması güç durumlar karşısında çevresindeki kişilerden yardım istenmesini sağlamaktadır.

- Bireyin yaşamına sağlıklı bir biçimde devam etmesi ve üretim yapabilmesi için içgüdüsel ve davranışsal sistemler gelişmektedir. Bu sistemlerden birisi de sağlıklı gerçekleştirilen bağlanmadır (Davidovitz ve diğerleri, 2007).

Bebeklerin olumsuz durumlarla karşılaştığında bağlanılan kişi, bebeklerin kendisini güvende hissetmesini sağlarken aynı zamanda rahatlamalarına da yardımcı olmaktadır. Bebekler için bağlanma figürleri yakınlığın korunmasında önemliyken, güvenli bir üs ve sığınaktır (Hazan ve Shaver, 1994).

Waters ve arkadaşlarına (1994) göre bağlanmanın gelişimi çeşitli aşamalardan oluşmaktadır. Bu aşamalar şunlardır;

1. Erken etkileşim,
2. Ben ve öteki ayrımının ortaya çıkması,
3. Bebeklikte güven temelli davranışın ortaya çıkması,
4. Ayrılığa başkaldırının azalması,
5. Erken çocuklukta güven temelli ilişkinin sağlamlaştırılması,
6. Çocuk bağımsız olmaya başladıkça ebeveyn gözetiminde onlarla ilişkinin sürdüğü

yeni bir dönemin oluşması,

7. Ebeveynle kurulan güven temelli ilişkiden örnek alınarak karşı cinsle ilişki kurulması aşamalarından oluşmaktadır (aktaran Alantar ve Maner, 2008).

Bağlanma figürüyle güvenli bağlanma gerçekleştirenler, bağlanma figürünün yanından ayrıldığında çeşitli tepkiler vermektedir. Verilen bu tepkiler şu şekilde açıklanmaktadır (Bowlby, 1969; Akt. Hazan ve Shaver, 1994):

- Protesto Evresi: Bu evre hemen başlamakta, bir haftadan biraz uzun sürebilmektedir. Bu evrede çocuklar annesini hatırlatan seslere ya da görünümlere dönüp bakma eğilimindedir, yüksek sesle ağlanır ve çocukların kaygı seviyeleri yüksektir.

- Umutsuzluk Evresi: Bu evrede üzüntü ve çaresizlik vardır. Çocuklarda bazen ağlama görülürken, içlerine kapanmışlardır, fiziksel olarak ise aktiftirler.

- Kopma Evresi: Çocuklar kopma evresinde çevresine ilgi göstermeye başlamıştır. Çocukların sosyallığı ön plana çıkar ve çevresine gülümser. Bu evrede bağlanılan kişilerin

çocukları ziyaret ettiğinde, çocukların bağlanma figürüne karşı ilgisiz oldukları bildirilmiştir (Field, 1996).

Bağlanma, kişilerin tecrübelerinin ve sahip olduğu birikimin sonucunda yön değiştirme eğilimine sahiptir. İlk bağlanma ilişkisi anneye bebek arasında olurken, anneye kurulan ilişkinin sonucunda yaşamın ilerleyen dönemlerindeki bağlanmaların yönü, şiddeti ve içeriği belirlenmektedir (Kesebir, Kavzoğlu ve Üstündağ, 2011).

Alantar ve Maner (2008) bebeklikten sonra bağlanma davranışının devam ettiğini, ergenlerde ve yetişkinlerde bağlanmanın yer değiştirdiğini belirtmiştir. Bağlanmanın gelişimi aşağıda yer alan dört evreyle açıklanmaktadır:

1. Evre: Bu evrede bebekler, çevresindeki kişilere verilmiş olan tepkileri ayırt etmekte zorlanır.
2. Evre: 2. evrede özel bir kişi seçilir ve sadece ona odaklanılmaktadır.
3. Evre: Bu evrede güvene dayalı, davranışlar sergilenir.
4. Evre: Son evrede ise çocuklar çevresindekilerle sağlıklı ilişkiler kurar ve bu ilişkiler devam ettirilir (Alantar ve Maner, 2008).

Bebeklere ilgi gösterilmesinin ardından bebekler, fizyolojik gereksinimlerinin karşılanmasını istemektedir. Bebeklerin istekleri zamanla “ben” ve “başkası” ayrımının oluşumuna katkı sağlamakla birlikte, bu durum gelişimin temelleri olarak görülmüştür (Troisi ve diğerleri, 2006). Bebeklerin, kendisine bakım veren kişiyle kurduğu ilişki fizyolojik gereksinimlerin karşılanmasını amaçlamaktadır. Karşılanan fizyolojik gereksinimlerden sonra ise bebekle bakıcı arasındaki ilişki, fizyolojik gereksinimlerin karşılanmasından daha önemlidir. Temel güven duygusunun kazanılacağı dönemde bebekler annesinin sesine ihtiyaç duymaktadır. Bir sebepten ötürü annesinden ayrı kalan bebeklerin çeşitli problemlerle karşılaşabileceği bildirilmektedir. Bu problemlerden bazılarının içe kapanma, yeme bozukluğu ve gelişimsel gerilik olduğu belirtilmiştir. Bahsedilen durumlardan dolayı bebekler için annesinin varlığını hissedebilmesi ve sesini duyabilmesi son derece önemlidir (Bildik ve Özbaran, 2006).

2.1.1. Bağlanma Stilleri

Bağlanma stillerinin açıklanmasına yönelik çeşitli araştırmalar gerçekleştirilmiştir. Hazan ve Shaver (1987) güvenli bağlanma, kaçınan bağlanma ve kaygılı-kararsız bağlanma olmak üzere üç çeşit bağlanmadan söz etmektedir. Güvenli bağlanan bireyler ilişkilerinde dengeli ilerlerken, çevresindeki kişilere yakınlaşmaktan mutlu olmaktadır ve bu kişilerin terk edileceğine yönelik kaygıları bulunmamaktadır. Kaygılı-kararsız bağlananlarda ise güven eksikliği söz konusudur. Bu kişiler çevresindeki kişileri kendisine bağlı tutarak, güvenli

durumlara geçiş yapmayı arzulamaktadır. Kaçınan bağlanmada ise bir kişiye bağlanmaktan kaçınılmaktadır. Başkalarına kolayca güvenilmez ve başkalarıyla yakınlaşmak zorunda kalındığında rahatsız olunmaktadır (Sümer ve Güngör, 1999). Yapılan bir başka açıklamada ise bağlanmanın güvenli, korkulu, kayıtsız ve saplantılı olmak üzere dörde ayrıldığı ifade edilmektedir (Bartholomew ve Horowitz, 1991).

Bu çalışmada güvenli, korkulu, kayıtsız, saplantılı, kaygılı-kararsız ve kaçınan bağlanmalar incelenmiştir.

2.1.1.1. Güvenli Bağlanma

Güvenli bağlananların annesine ya da bakımını yerine getiren bireye güven duyulduğu belirtilmektedir. Bebeklerin güvenli ortamdaki ayrılması ve daha sonra bakım verenin bebeğin yanına gelmesiyle yaşanan stres düzeyinde azalma görülür. Bakım veren bebeğin yanından ayrıldığında güvenli bağlanan bebekler üzülmez ve çevreyi tanımaya devam eder. Çevresini keşfetme ve tanıma sürecinde olan güvenli bağlanan bebekler yalnızca bağlanma figürüne güvenmez aynı zamanda çevresindekilere güvenmeye başlar (Ainsworth ve diğerleri, 1978).

Hazan ve Shaver (1987) güvenli bağlananların terk edilme kaygısının olmadığını belirtirken, bu kişilerin yeni bir çevreye adapte olmaya istekli olduklarını bildirmiştir. Güvenli bağlanan bireyler çevresiyle kurduğu ilişkilerden doyum almaktadır ve ilişkilerini nitelikli olarak ifade etmektedir. Güvenli bağlanma gerçekleştirenler duygularını rahatça paylaşabilmektedir. Yakın ilişkilerinde iyimserdirler ve sıklıkla paylaşımlarda bulunurlar (Bal, 2007).

Deniz (2011) gerçekleştirdiği araştırmada güvenli bağlanmanın deneyime açıklık, nevrozizm ve dışadönüklüğün en önemli yordayıcısı olduğunu belirlemiştir. Saplantılı bağlanmayı yordayan en önemli değişken ise sorumluluk olarak saptanmıştır.

Güvenli bağlanan bireylerin öz saygı düzeylerinin, diğer bağlanma stillerine göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Feeney ve Noller, 1990). Hazan ve Shaver (1994) güvenli bağlananların, kaygılı bağlanma gerçekleştirenlere göre özsaygı düzeyinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca güvenli bağlananların yalnızlık duygusunu daha az hissettiği ve sosyal ilişkilerinin daha iyi olduğu belirlenmiştir.

2.1.1.2. Korkulu Bağlanma

Korkulu bağlanan bireyler, yakınlık kurmak istemesine rağmen yaşadığı güven problemi ile reddedilme korkusundan ötürü çevresinden uzaklaşmaya çalışmaktadır. Bu sebeplerden dolayı da grup aktivitelerinden uzak durulmaktadır (Bartholomew ve Horowitz,

1991). Soygüt (2004) korkulu bağlanan bireylerin olumsuz duygularının çok fazla olduğunu ve aşırı reddedici tutumu benimseyen bağlanma figürlerine sahip olduğunu belirtmiştir.

Korkulu bağlananların kendisine ya da karşısındakilere yönelik olumsuz algıları bulunmaktadır. Bu çevresiyle gireceği ilişkiden kaçınmasına ve bağlanma korkusunun yaşanmasına yol açmaktadır (Surcinelli ve diğerleri, 2010).

Korkulu ve kaygılı bağlananlarda kaçınma durumu gözlenmektedir. Korkulu bağlananlarda yakın ilişkiyi reddetme ve önem vermeme bulunmazken, ilişkiye yönelik korkuları vardır. Kayıtsız bağlanmada ise yakın ilişkilere önem vermeme ve yakın ilişki kurma çabası içerisinde olmama durumları bulunmaktadır (Bartholomew ve Horowitz, 1991). Güvenli bağlanmanın zıttı olan korkulu bağlanma, kişinin kendisini değersiz görmesine ve çevresindekilere güvenmemesine neden olmaktadır (Sümer ve Güngör, 1999).

2.1.1.3. Kayıtsız Bağlanma

Kayıtsız bağlanan kişiler, yakın ilişkilerinde gereksiz ve sıkıcı davranışlar sergilemektedir. Bu kişilerin benlik saygısı yüksek bile olsa çevresindekilerle yakınlaşmak istememektedir. Kayıtsız bağlanma geliştiren kişiler narsisizm, mükemmelliyetçilik ve öfke sorunlarına daha fazla yatkındır (Bartholomew, 1990).

Kayıtsız bağlananların kendisine ait olumlu algıları bulunurken, çevresindekileri aynı şekilde olumlu algılamamaktadır. Bu durum bağlanmayla ilgili ihtiyaçların reddedilmesine sebep olmaktadır (Surcinelli ve diğerleri, 2010).

2.1.1.4. Saplantılı Bağlanma

Saplantılı bağlanan bireylerde değersizlik duyguları ve sıklıkla kaçınma davranışı sergiledikleri gözlemlenmiştir. Saplantılı bağlananların çevresindekileri mutlu etmek için çabalaması ve bağımlı kişilik özelliği geliştirmeleri kaçınma davranışının ortaya çıkmasında etkili olmaktadır. Bu bireylerin çok yakın ilişki kurmak istemesi, çevresindeki bireylerin saplantılı bağlanan kişiden uzaklaşmasına neden olmaktadır (Soygüt, 2004).

Saplantılı bağlananlarda özgüven eksikliği olduğu bildirilmektedir. Yaşanılan özgüven eksikliği ilişki içerisinde terk edilmekten ve reddedilmekten korkmalarına sebebiyet vermektedir (Turanlı, 2010). Saplantılı bağlanma gerçekleştirenler, kendisi hariç herkesi değerli görmekteyken kendisinin değerli olmadığını düşünmektedir. Olumsuz benlik algılarından dolayı, çevresindekileri rahatsız edecek düzeyde, çevresindekilere bağımlı olma eğilimi göstermektedir (Bartholomew ve Horowitz, 1991).

2.1.1.5. Kaygılı-Kararsız Bağlanma

Kaygılı-kararsız bağlananların kendisine ve ilişkisine yönelik problemleri olduğu belirtilmektedir. Sevmeyi hak etmediğine yönelik kaygılara sahipken, ilişkisinde sürekli kaygıları vardır. Çok fazla desteğe ihtiyaç duyduklarından dolayı, bağımlı kişilik özellikleri geliştirebilmektedirler (Hazan ve Shaver, 1987).

Kaygılı-kararsız bağlanma geliştiren kişiler kendisini güvenilmez algılamakta, başkalarınca anlaşılmadıklarını ve başkalarına bağımlı olmadıklarını düşünebilmektedir (Erişti, 2010).

2.1.1.6. Kaçınan Bağlanma

Kaçınan bağlanmada, yakın ilişkilerde kaçınmacı tutum sergilenmektedir. Kaçınan bireyler duygularına uzaktır, ön planda olmayı severler ve başkalarından yardım istemekten, almaktan kaçınırlar. Kaçınan bireyler tamamen yapabileceklerine odaklanmaktadır (Hazan ve Shaver, 1987).

Erişti'ye (2010) göre kaçınan bağlananlar çevresiyle ilişki kurmak istememektedir bu nedenle onlara karşı soğuktur ve mümkün olduğunda uzak durmaya çalışırlar. Çevresindekileri güvenilmez görürler fakat kendilerine yönelikte olumlu imgeler geliştirebilirler.

2.1.2. Ergenlik Döneminde Bağlanma

Ergenlik döneminde bireylerin yaşamında çeşitli değişimler meydana gelmektedir. Bu dönemde arkadaşlarla olan ilişki daha derine inmekte, ebeveynlerle olan bağımlılıktan uzaklaşmaktadır (O'Koon, 1997). Sosyal çevre içerisinde kendisine yer edinmeye çalışan ergenler, çeşitli sorunlarla da karşı karşıya kalmaktadır. Çocuklukta geliştirilen bağlanmayla birlikte karşılaşılan problemlerin sağlıklı bir şekilde çözülecek ya da sorunlar artarak devam edecektir. Ergenlerin güvenli bağlanmasıyla birlikte problemler sağlıklı bir şekilde çözülebilecektir. Bu durum yaşamın ilerleyen dönemlerindeki problem çözme becerileri üzerinde de etkili olacaktır (Karakuş, 2012).

Ergenlik döneminde aile dışındaki ilişkiler ön plana çıkarken, ebeveynlerinden uzaklaşarak bağımsızlık kazanılmaya çalışılmakta aynı zamanda da aileyle yakınlık devam ettirilmeye çalışılmaktadır. Ergenlerin kimlik gelişimini sağlıklı bir şekilde tamamlayabilmeleri için güvenli bağlanma gerçekleştirmeleri son derece önemlidir. Kurulan güvenli bağlanmayla birlikte ergenler hem benlik saygılarını geliştirebilmekte hem de benliğini oluşturabilmektedir (Allen ve diğerleri, 1998).

Allen ve Lve (1999) ergenlik döneminde ilişkilerin ebeveynlerden akranlara yöneldiğini, akran ilişkilerinin niteliğinin belirlenmesinde ise bebeklikte kurulan

bağlanmanın etkili olduğunu belirtmektedir. Bebeklik ve çocuklukta bakıcıyla arasında güvenli bağ oluşan bireylerin, ilerleyen dönemlerde arkadaş ilişkilerinden doyum aldığı, ergenlik döneminde de yakın ilişkilerinden doyum aldığı bildirilmektedir (Steinberg, 2007).

Yapılan araştırmada güvenli bağlananların ailelerinin yüksek kabule sahip olduğu tespit edilirken, diğer bağlanma türlerine göre çocuklarıyla daha fazla ilgilendiği tespit edilmiştir. Güvensiz bağlananların güvenli bağlananlara göre ailelerinin kontrolcü olduğu, benlik saygılarının daha düşük olduğu ve arkadaş ilişkilerinden daha az memnuniyet duyulduğu belirlenmiştir (Sümer ve Güngör, 1999).

Zimmerman (2004) güvenli bağlanma gerçekleştiren ergenlerin, kayıtsız bağlanma gerçekleştirenlere göre sosyal kaygı düzeylerinin daha düşük olduğunu belirtirken, arkadaş ilişkilerinin ise daha nitelikli olduğunu belirtmiştir. Güvenli bağlananların arkadaş ilişkilerinde daha seçici olması nedeniyle arkadaş ilişkilerinin uzun süre devam ettiği saptanırken, kayıtsız bağlananların ise arkadaş ilişkilerinin daha kısa süreli ve zayıf olduğu belirlenmiştir. Kayıtsız bağlananlar yakın ilişki kurmayı değerli görmediğinden, kendisini bağımsız olarak değerlendirmektedir. Saplantılı bağlananların ise sosyal kaygı düzeylerinin yüksek olduğu belirlenirken, bu kişilerin arkadaş ilişkilerinde yaşadığı sorunlarla mücadele etme becerilerinin düşük olduğu tespit edilmiştir.

2.1.3. Bağlanma Stilleriyle İlgili Yapılan Araştırmalar

Cinsiyete göre yapılan incelemede bağlanma stillerinin cinsiyete göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir (Topkara, 2014). Özgür (2014) ise çalışmasında kızların daha çok korkulu bağlandığını, erkeklerin ise daha çok güvenli bağlandığını belirlemiştir. Fujimori, Hayashi, Fujiwara ve Matsusaka (2017) kadınların, erkeklere göre güvenli bağlanma düzeyinin yüksek olduğunu belirlemiştir. Khodarahimi, Hashim ve Mohd-Zaharim (2016) çalışmasında erkeklerin kayıtsız bağlanma düzeylerinin kadınlara göre anlamlı ölçüde yüksek olduğunu belirlemiştir. Güroğlu (2002) kızların erkeklere göre saplantılı bağlanma düzeyinin yüksek olduğunu belirlemiştir.

Güroğlu (2002) yaptığı çalışmada saplantılı bağlanma stili ile ailelerinden algıladıkları otorite arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki sonucuna varmıştır. Anne ve babalarından algıladıkları otoritenin artması sonucunda, bireyin güvensiz bağlanma geliştirme olasılığının arttığı görülmüştür.

Eğitim ve gelir düzeyi düşük olan bireylerin, eğitim ve gelir düzeyi normal olanlara göre saplantılı ve korkulu bağlanma puanlarının yüksek olduğu belirlenmiştir (Erdem, 2015).

Miller ve Hoicowitz (2004) araştırmasında bağlanma stillerinin yakın ilişkilerle romantik ilişkileri etkilediği tespit edilmiştir. Kaygılı ve kaçınan bağlanma düzeyi düşük

olanların ilişkilerinden daha fazla doyum aldığı belirlenirken, bu kişilerin ilişkilerinin uzun süreli olduğu belirlenmiştir.

Yapılan araştırmada annesi duyarlı olan çocukların, annesine güvenli bağlandığı tespit edilmiştir (Ainsworth, 1963; aktaran Bretherton, 1992).

Yapılan araştırmada güvenli bağlanan bireylerin sosyal destek düzeylerinin yüksek olduğu, gerilim düzeylerinin düşük olduğu belirlenmiştir. Kaçınan bağlananların ise yalnızlık düzeylerinin yüksek olduğu, aile desteklerinin ise düşük olduğu belirlenmiştir (Kobak ve Sceery, 1988). Kerns, Klepac ve Cole (1996) güvenli bağlananların yalnızlık düzeyinin düşük olduğunu, akranları tarafından kabul düzeyinin yüksek olduğu ve ilişki süresinin uzun olduğunu belirlemiştir.

Güvenli bağlananların duygu dışavurumlarının yüksek düzeyde olduğu, olumsuz davranışları daha az sergilediği, çevresindeki kişilerin problemlerine duyarlı olduğu ve duygusal ilişkilerinin güçlü olduğu tespit edilmiştir (Rothbard ve Shaver, 1994). Davila, Burge ve Hammen (1997), çalışmasında güvensiz bağlanma ile psikopatoloji arasında pozitif yönde korelasyon olduğunu belirlemiştir. Güvenli bağlananların, sahip olduğu bilgileri daha etkin bir şekilde kullanabildiği belirlenmiştir (Larose, Bernier ve Tarabulsky, 2005).

Ammaniti, Van Ijzendoorn, Speranza ve Tambelli (2000) çalışmasında ilk ergenliğe geçiş dönemine kadar bağlanmanın cinsiyet değişkeninden etkilenmediğini belirlemiştir. Yaşların 10-14 arasında olanların kayıtsız ve güvenli bağlanma düzeylerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Yapılan araştırmada bağlanmayla kimlik ilişkisi tespit edilmek istenmiştir. Yapılan analizlerin sonucunda güvenli bağlananların kararsız kimlik statüsünün düşük düzeyde olduğu belirlenirken, saplantılı bağlanma ile kararsız kimlik statüsü arasında pozitif yönde ilişki olduğu bulunmuştur (Şahin ve Sürücü, 2011).

Özkan (2013) araştırmasında güvenli ve kayıtsız bağlanan bireylerin dışadönük olduğunu belirtmiştir. Ayrıca internet bağımlılığına ilişkin yapılan incelemede güvenli bağlananların bağımlılık düzeyi düşükken, korkulu bağlananların bağımlılık düzeyinin yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Dede (2015) araştırmasında güvenli bağlanan ergenlerin kendisini ifade etme eğiliminin yüksek olduğunu belirlerken, çatışmalardan kaçma eğilimlerinin ise düşük olduğunu belirlemiştir. Kayıtsız bağlanma ile duygu ifadesi ve kendisini açma davranışları arasında ters yönde ilişki belirlenmiştir. Cinsiyet değişkenine göre kayıtsız ve korkulu bağlanma düzeyinde farklılık olduğu, yaşa göre güvenli bağlanmanın farklılık gösterdiği belirlenmiştir.

Ceritli (2016) araştırmasında bağlanma stillerinin baba eğitim düzeyi ve kardeş sayısına göre değiştiğini belirlemiştir. Cinsiyet, anne eğitim düzeyi ile doğum sırasına göre ise bağlanma stillerinde farklılığın olmadığı tespit edilmiştir. Güvenli bağlanma gerçekleştirenlerin birçoğunun babasının okur-yazar olmadığı tespit edilirken, korkulu bağlanma gerçekleştirenlerin ise babasının daha çok lisansüstü eğitime sahip olduğu belirlenmiştir. Güvenli, kayıtsız ve saplantılı bağlananların kardeş sayısının 4'ten fazla olduğu bulunurken, korkulu bağlananların ise kardeş sayısının 4'ten az olduğu bildirilmiştir.

Thompson (2008) araştırmasında bağlanma stillerinin davranış problemlerinin oluşumunda önemli bir etken olduğunu bildirmiştir. Davranış problemlerinin, bakım verenle ilişki yaşayan çocuğun kendini dışlanmış ve değersiz hissetmesiyle ilişkili olduğu belirtilmiştir.

Eroğlu-Akın (2011) kızların erkeklere göre daha fazla kayıtsız ve korkulu bağlanma gerçekleştirdiğini belirlemiştir. 17 yaş ve üzerinde olanların ise saplantılı bağlanma geliştirdikleri belirlenmiştir.

Allen, Moore ve Kupermine (1998) güvenli bağlanma ile psikolojik iyi oluş, yaşam kalitesi ve benlik saygısının ilişki içerisinde olduğunu belirlemiştir. Tolan (2002) olumlu şemaların güvenli bağlanmayla ilişkili olduğunu, olumsuz şemaların ise güvensiz bağlanmayla ilişkili olduğunu bildirmektedir.

Yapılan araştırmada güvensiz bağlanma gerçekleştiren bireylerin stresli durumlarda problem çözme becerisi geliştiremediği belirlenmiştir (Hall ve Geher, 2003).

2.2. Anksiyete Duyarlılığı

Son dönemlerde anksiyetede de gözlemlenen tepkilerin kaynaklarına yönelik çeşitli çalışmalar yürütülmüştür. Yapılan bu çalışmaların sonucunda anksiyete duyarlılığı kavramı üzerinde durulmuştur. Anksiyete duyarlılığı kavramını ilk olarak Reis ve McNally (1995) açıklamıştır. Anksiyete duyarlılığı bireyin zihinsel rahatsızlıklar, toplumdan dışlanma ve ölüm gibi konularda düşünce ve inançlardan kaynaklı korkmaktan korkmadır (Reiss ve McNally, 1985).

Anksiyete duyarlılığı, anksiyeteye ilişkilendirilen duyuların fiziksel, sosyal ya da psikolojik katastrofik sonuçlara sebep olacağına yönelik inançlardır (Taylor, 1995). Anksiyete duyarlılığı ile beklentisi, korku beklentisi modelinin temelini oluşturur. Anksiyete beklentisi, bireyin belirli durumlarda anksiyete veya korku yaşayacağına dair beklentisinin olmasıdır (Ayvaşık, 2000). Korku beklentisi modelinde korkuya sebep olacak durum ya da objeden kaçınmanın temel sebebinin anksiyete duyarlılığı olduğu savunulmaktadır. Anksiyete duyarlılığı belli uyaranların kaygı ya da korkuya sebep olduğunun öğrenildiği bir

süreçtir. Bu süreçte bireyler korku ve kaygıya sebep olan obje ya da olaylarla karşılaştığında olacakları ve hisleri tahmin edilir (Reiss, 1991).

Anksiyete duyarlılığı, kişilerin anksiyeteyi nasıl algıladığı, ne düzeyde rahatsız edici bulunduğu ve sonuçlarına yönelik inançlarına göre değişim göstermektedir (Reiss, 1991). Kişilerin yaşayacağı kaygıların utanma, küçük düşürücü durumlar ve hastalık gibi çeşitli olumsuzluklara yol açacağına ve bu durumun daha fazla anksiyete yaşanmasına yönelik inançlar, anksiyete duyarlılığı ile ilişkili görülmektedir (Çakmak ve Ayvaşık, 2007). Anksiyete duyarlılığı kavramı anksiyete korkusu olarak da açıklanabilmektedir (Reiss, Peterson ve Gursky, 1988).

Anksiyete, bireylerin bedenine yönelik terleme, çarpıntı ve göğsün sıkışması gibi çeşitli duyumların hissedildiği endişe durumudur (Türkçapar, 2004). Timpano ve diğerleri (2009) anksiyete bozuklukları ile duyarlılığı arasındaki ilişkiyi açıklarken, anksiyete bozukluğuna sebep olan etmenlerin anksiyete duyarlılığıyla ilgili olduğunu belirtmiştir. Anksiyete bozukluğunun, anksiyete düzeyinden çok anksiyeteye karşı duyarlılıkla ilişkili olduğu savunulmuştur. Anksiyetesi yüksek düzeyde olanların anksiyete duyarlılığı düşükse ortaya bir rahatsızlık çıkmayabilirken, düşük düzeyde anksiyete ile yüksek düzeyde anksiyete duyarlılığı, anksiyete bozukluğuna ve çeşitli problemlere yol açabilmektedir. Anksiyete duyarlılığı bireylerin anksiyete yaşadığı dönemde, anksiyeteye ilişkin korkuların alarma geçmesine sebep olurken, bu durum anksiyete düzeyini yükseltmektedir. Yaşanılan bu durum ise anksiyete duyarlılığı yüksek olan bireylerin, sağlıklı insanlara göre anksiyete bozukluğu yaşama riskini artırmaktadır (Reiss ve McNally, 1985).

Anksiyete duyarlılığı düşük ve yüksek olmak üzere iki gruba ayrılmış ve bu şekilde incelemeler yapılmıştır. Anksiyete duyarlılığı düşük düzeyde olanlar duyumsadığı belirtilerin hoş olmadığını fakat bunun kendisine olumsuz yansımayacağını değerlendirmektedir. Yüksek düzeyde anksiyete duyarlılığına sahip olanlar ise olaylara ve durumlara yönelik sezgilerin tehlikeli yorumlanma eğilimi içerisinde oldukları, bunun sonucunda da kaçma eylemini gerçekleştirdikleri belirtilmektedir (Savaş, 2012).

Anksiyete duyarlılığı yüksek olan bireyler, fiziksel duyumlarının olumsuz sonuçlar doğurabileceğini düşünmektedir. Anksiyete duyarlılığı yüksek olanlar kalp çarpıntısı kalbin duracağını düşündürürken, bireylerin kendisinin ya da dünyanın gerçek dışı olduğunun düşünülmesi ise kontrol kaybıyla aklının kaybedilmesini düşündürebilmektedir. Yaşanan endişelerin model alma yoluyla öğrenilebileceği belirtilmektedir. Göğsü ağrıyan bir kişinin hemen alarma geçtiğini gören ya da geçici olumsuz duyguların aklın yitirilmesine sebep

olacağını söyleyen kişilerin yanında bulunan çocuklar gözlemsel öğrenme ile anksiyete duyarlılığı geliştirebilmektedir (Mannuzza ve diğerleri, 2002).

Anksiyete bozukluğunun önemli bir yordayıcısı olan anksiyete duyarlılığına yönelik 3 yıl arayla yapılan iki çalışmanın sonucunda yüksek anksiyete duyarlılığına sahip olanların, düşük anksiyete duyarlılığına sahip olanlara oranla anksiyete bozukluğu düzeyinin de yüksek olduğu saptanmıştır (Maller ve Reiss, 1992). Yapılan bir başka çalışmada ise 8 yaşındaki çocuklar örnekleme dahil edilmiştir. 8 yaşında anksiyete duyarlılığı düzeyi yüksek olanların, 10 yaşında çeşitli anksiyete bozuklukları görüldüğü belirlenmiştir (Waszczuk, Zavos ve Eley, 2013). Anksiyetenin semptomlarından ziyade anksiyeteye ilişkin yorumların ruhsal sorunları açıkladığı belirtilmektedir. Anksiyetenin tehlikeli bir durum olduğunu düşünen bireylerde anksiyete belirtileri ortaya çıkmakta ve şiddeti artarak varlığını devam ettirmektedir. Yapılan çalışmada anksiyeteye aşırı düzeyde odaklanmak, olumsuz bilişsel tepkiler vermek ve anksiyete sinyallerinin yanlış yorumlanması anksiyete bozukluğuna sebep olduğu bildirilmektedir (Fisher ve Wells, 2009).

Anksiyete duyarlılığı sadece anksiyete bozukluğu için risk faktörü oluşturmamaktadır. Anksiyete duyarlılığı, panik bozukluk ve seperasyon anksiyetesi için de risk faktörü oluşturmaktadır (Waszczuk, Zavos ve Eley, 2013). Anksiyete duyarlılığının yaşamın ileriki dönemlerinde anksiyete bozukluğuna sebep olabileceği savunulmaktadır (McNally, 1996; aktaran Yılmaz ve Kılıç, 2015). Bu nedenle çocukların çeşitli kaygılardan uzak kalacağı, olumlu bir ortamın hazırlanmasının davranış problemlerinden korumanın en iyi yollarından birisi olarak ifade edilmektedir (Freud, 2013).

Anksiyete duyarlılığı yüksek düzeyde olanlar, belirsizliklere tahammül edemezler ve yüksek düzeyde netliğe ihtiyaç duyarlar. Bu kişiler belirsizliği ya da hiçbir etkisi olmayacak uyarıcıları da tehdit edici algılamaktadır. Anksiyete duyarlılığı yüksek olanların bu durumu depresif belirtilerin ortaya çıkmasına, hipokondriyazise ve kronik ağrı sendromuna sebep olabilmektedir (Otto ve diğerleri, 1995). Schmidt, Buckner ve Keoughve (2007) yüksek anksiyete duyarlılığının yaşam doyumunu düşürdüğünü ve madde kötüye kullanımına sebep olabileceğini bildirmektedir. Ayrıca konsantrasyon eksikliği, unutma ve odaklanamama gibi sorunlara da yol açabileceği belirtilmiştir.

Cox, Enns ve Taylor (2001) araştırmasında depresyon hastalarının, sağlıklı bireylere göre daha yüksek düzeyde anksiyete duyarlılığı gösterdiğini belirlemiştir. Elde edilen bir diğer sonuçta ise depresyon hastalarına anksiyetenin eşlik etmesi durumunda, sağlıklı bireylere göre kontrolünü kaybedeceği için daha fazla endişelendiği tespit edilmiştir. Fedoroff ve diğerleri (2000) anksiyete duyarlılığının performans anksiyetesiyle sosyal

anksiyeteye de sebep olabileceğini bildirmiştir. Ayrıca yüksek düzeyde anksiyete duyarlılığı bireylerin post travmatik stres bozukluğunu geliştirebildiği belirtilmektedir.

Anksiyete duyarlılığıyla durumluk ve sürekli anksiyetenin benzerlik ve farklılıklarını tespit edebilmek için çeşitli çalışmalar yürütülmüştür. Belirtilen terimlerin birbirinden tamamıyla farklı olup olmadığı tartışılmaya devam edilmektedir (Donnell ve McNally, 1990). Sürekli anksiyete kişilerin içerisinde bulunduğu şartların tamamının genelde tehdit edici algılanmasıdır. Durumluk anksiyete kişinin kendine özgü durumları tehdit edici algılaması sonucunda verilen duygusal tepkilerdir (Yılmaz, Bilgiç ve Hergüner, 2015). Anksiyete duyarlılığı ise durumluk ve sürekli anksiyeteden farklılık göstermektedir. Bu durum ise anksiyete duyarlılığının, anksiyetenin semptomlarından korkmayı ifade etmesiyle açıklanmıştır (Savaş, 2012). Sürekli anksiyetede, belirtilerden korkulmazken, kişilerin anksiyeteye duyarlı olduğunu açıklamaktadır (Mantar, 2008). Yapılan bir başka açıklamada anksiyete duyarlılığının, sürekli anksiyetenin bir işlevi olabileceği belirtilmiştir (McNally, 1989). Konuya ilişkin yapılan araştırmada sürekli anksiyete düzeyi yüksek olanların, düşük anksiyete duyarlılığına sahip olabileceği; yüksek anksiyete duyarlılığına sahip olanların da düşük düzeyde sürekli anksiyeteye sahip olabileceği tespit edilmiştir (Cox, Lobel ve McLeod, 1991).

Anksiyete duyarlılığı yalnızca yetişkinlerde görülmemektedir. Çocuk ve ergenlerde de yüksek anksiyete duyarlılığıyla karşılaşılabilir. Çocuklarda ve ergenlerde yüksek anksiyete duyarlılığı görülme oranının %15-20 arasında olduğu belirtilmektedir (Yıldırım, 2018).

Bernstein ve diğerleri (2006) anksiyete duyarlılığının yaygınlığına ilişkin yaptıkları araştırmada toplumun %10-20 arasında yüksek anksiyete duyarlılığına sahip olduklarını belirlemiştir.

2.2.1. Anksiyete Duyarlılığını Etkileyen Faktörler

Anksiyete duyarlılığını etkileyen faktörler şu şekilde açıklanmaktadır:

2.2.1.1. Genetik

Reiss ve McNally (1985) anksiyete duyarlılığının kalıtsal faktörlerden etkilendiğini veya öğrenilebileceğini bildirmektedir. İkizler üzerinde yürütülen araştırmada çocukluk dönemi deneyimlerinin, ebeveyn tutumlarının ve genetiğin anksiyete duyarlılığı düzeyinin belirlenmesine önemli faktörler olduğu belirlenmiştir. Araştırmada toplam varyansın %45'inin kalıtımın anksiyete duyarlılığına neden olduğu belirlenirken, geriye kalan %55'lik oran ise çevresel etkilerle açıklanmıştır. (Stein, Jang ve Livesley, 1999).

Yapılan araştırmada anksiyete duyarlılığının kalıtsal özelliğinin olduğu ve anksiyete duyarlılığının sinir sistemiyle ilişkili olduğu tespit edilmiştir (Stein Jang ve Livesley, 1999; Schmidt ve Zvolensky, 2007).

Taylor et al. (2008) gerçekleştirdikleri araştırmada kadınlarda kalıtımın, yüksek anksiyete duyarlılığının, düşük anksiyete duyarlılığına göre etkisinin fazla olduğu belirlenmiştir. Ayrıca kadınlarda bilişsel, sosyal ve fiziksel faktörlerin anksiyete duyarlılığını etkilediği belirlenirken, erkeklerde kalıtımın önemli bir etkisinin olmadığı çevresel faktörlerin daha etkili olduğu tespit edilmiştir. Stein, Jang ve Livesley (1999) anksiyete duyarlılığının, ebeveynlerden çocuklara miras kalabileceğini belirtmektedir.

2.2.1.2. Öğrenme Deneyimi

Bir yakınının kalp krizinden kaybeden bir çocuğun, kardiyak belirtilerinin tehlikeli olabileceğini öğrenmiş bu nedenle belirtilerin tehlikeli yorumlayacağını belirtmiştir. Bu durum belirtilerden korkma eğilimini artırdığından, anksiyete duyarlılığını geliştirecektir (Taylor ve Cox, 1998).

Anksiyete duyarlılığının genetik, ailesel bir bileşeni olmakla birlikte çocukluk döneminde karşılaşılan düşmanca ve tehdit edici ebeveyn davranışı ile ilişkili olabileceği gözlemlenmiştir (Scher ve Stein, 2003).

Turkat (1982) çalışmasında diyabet hastası erişkinlerin hasta iken, çocuklarının aktivitelerini iptal ettiği ve ebeveynine özel destek sağladığını bildirmiştir. Bu ebeveynlerin çocuklarının ebeveynlerinin tecrübe ettiği hastalık durumuna göre duyumlara yönelik korku geliştirmesi beklenebilmektedir. Ehler (1993) çocukluk dönemindeki araçsal öğrenme ile yetişkinlikteki kaygı belirtileri arasında ilişki olduğunu bildirmektedir (aktaran Demirsu, 2018).

Çocuklar 7-10 yaşına geldiğinde stres yaratan durumlar karşısında kendisine ne olacağına yönelik inançları geliştirmektedir. Bu inançlar kalıtsal olarak sahip olunan anksiyete duyarlılığının değişimini sağlamaktadır. Anksiyete duyarlılığı yüksek olan çocuklar kalp çarpıntısını ya da diğer belirtileri daha fazla korkuyla karşılamaktadır. Anksiyete duyumunun hastalıklara yol açacağını, toplum içinde kontrolünü kaybederek utanacağını düşünerek kaygı hissederler. Yeniden anksiyete hissedildiğinde ise vücuduna ne olacağı konusunda endişeye kapılırlar ve bu durum stresi artırır (Yılmaz, 2006).

Kız çocukları ve anneleriyle yürütülen araştırmada annesinin adet sancısını model alanların, daha fazla adet sancısı çektiğini, bu sancının okula gitmelerine engel olduğunu bildirdikleri ve daha fazla yardım istedikleri belirlenmiştir (Whitehead vd., 1986).

Anksiyete duyarlılığı, öğrenme yoluyla kazanılabilmektedir (Van Beek ve Griez, 2003). Annesinden olumsuzlaştırmakla felaketleştirmeyi öğrenen çocuklar, öğrenmeyenlere göre anksiyete duyarlılığını daha hızlı geliştirebilirler (Paulus ve Stein, 2006). Anksiyetenin belirtilerinin oluşmasında klasik, edimsel ve gözlemsel koşullanmaların önemli olduğu ifade edilmektedir (Türkçapar, 2008).

Klasik Koşullanma: Bireylerde hiçbir etkisi olmayan uyarıların, etkisi olan uyarılar eşleştirilmesiyle oluşan bağlantı kurmaya dayalı öğrenme yöntemidir. Panik bozukluğu olan bir kişinin kalp atışının hızlanması, atak esnasında anksiyeteye ortaya çıktığında, kalp atışının her hızlanması anksiyete tepkisinin verilmesine yol açacaktır (Türkçapar, 2008).

Edimsel Koşullanma: Sonuçların davranışlara yön vermesiyle oluşan bağlantıya dayalı öğrenme yöntemidir. Edimsel koşullanmada davranışlar pekiştirme ya da ceza ile öğrenilmektedir (Türkçapar, 2008). Çocukların anksiyete belirtilerinin ebeveynler tarafından pekiştirilmesi, ilerleyen dönemlerde anksiyete duyarlılığını artırabilecektir. Ayrıca çocukların anksiyete belirtisinden korkması ve ebeveynlerin çocuğa engel olarak ceza gibi yöntemlerle yıldırma çalışması, çocuğun belirtileri bastırmasına ve anksiyete duyarlılığının gelişimine neden olacaktır (Watt, Stewart ve Cox, 1998).

Gözlemsel Koşullanma: Bireyin pekiştirme olmadan davranışı gözlemleyerek ya da model alma yoluyla öğrenildiğinin savunulduğu öğrenme yöntemidir (Türkçapar, 2008). Model alınan kişilerin gözlemlenmesiyle onların yaşadığı anksiyete belirtilerinden korkması ve bunu ifade etme yöntemleriyle belirtilerin zararlı olduğuna yönelik çocuklara sözel biçimde aktarılan inançlar, anksiyete duyarlılığının gelişimine neden olabilmektedir. Ayrıca ebeveynlerin madde kullanmasının sonucundaki uyuşukluk hali ile öfke probleminin yol açtığı kontrolsüz davranışlara maruz kalmakta anksiyete duyarlılığını geliştiren etmenler arasında gösterilmiştir (Watt, Stewart ve Cox, 1998).

Anksiyete duyarlılığı yüksek olan gençlerin, çocukluk döneminde model alarak ebeveynlerinden anksiyetenin belirtilerine yönelik fonksiyonel olmayan ve kontrolsüz davranış biçimlerini öğrendiği belirtilmektedir (Watt, Stewart ve Cox, 1998). Yaygın anksiyete bozukluğunda bahsedildiği gibi patolojik anksiyetenin oluşumunda da benzer süreçlerin olduğu vurgulanmaktadır. Ebeveynlerin anksiyeteyi başa çıkma stratejisi olarak kullanmalarının, model alma yoluyla çocuklara geçebileceğinden bahsedilmiştir. Bağlanma stillerinin anksiyete bozuklukları açısından önemli bir risk faktörü olduğu belirtilmektedir (Wells, 1997).

2.2.2. Bağlanma Stilleri ile Anksiyete Duyarlılığı İlişkisi

Bireylerin anksiyete duyarlılığının gelişiminde bağlanma kuramının önemli bir yere sahip olduğu bildirilmektedir (Scher ve Stein, 2003). İnsanların tamamı bakımını üstlenen kişiye bağlanma eğilimine sahiptir. Bağlanmayla birlikte bebekler, yetişkinlere yakınlaşmakta ve böylelikle karşılaşılabilecekleri tehlikeleri en aza indirmektedir. Bebeklerin gereksinimlerini karşılayan ve bebeklere karşı duyarlı olan bakım verenler olduğunda, bebeklerin temel güven duyguları oluşmaktadır. Bu durum bebeklerin bağlanma figürüne güvenli bağlanmasını sağlarken, bağlanma figüründen ayrıldıklarında daha az olumsuz tepki vermesini sağlamaktadır. Bağlanma figürünün bebeğin yanından ayrıldığında yeniden yanına geleceğinden emin olamadığında yaşanan ayrılık, anksiyetenin yaşanmasına yol açmaktadır. Bu bağlanma, anksiyete bozukluğunun temellerini oluşturmaktadır (Yılmaz, 2006).

Scher ve Stein (2003) çocukla bakıcı arasındaki bağlanmanın anksiyete duyarlılığını etkilediğini belirtmektedir. Bakıcının, depresyon ya da anksiyeteye sebebiyet vereceği davranışlarının, anksiyete duyarlılığının gelişmesine katkı sağlayacağı savunulmaktadır. Yapılan araştırmada ebeveynlerin tehdit edici ve düşmanca davranışları ile reddedici tutumun çocuklardaki anksiyete duyarlılığına etkisi incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda tehditkar davranışların çocuklarda gözlemlenebilir anksiyete belirtilerini tetiklediği, reddedici ve düşmanca tutumun ise kontrol kaybının yol açacağı korkuyu tetiklediği belirlenmiştir.

Ebeveynlere yakınlık duyulması, çocukların anksiyete düzeyinden bağımsız biçimde kendilerini rahat hissetmelerini sağlayarak, anksiyeteye ilişkili belirtilerden korkmamasını sağlayabilir. Bağlanma figürüyle yakınlık kurulamaması ise çocukların özellikle sosyal ortamlara yönelik olarak anksiyeteye ilişkili duyumlardan korkmasına neden olabilmektedir. Anneye karşı yabancılaşmanın olması, reddedilme korkusu yüzünden anksiyete belirtilerinin gözlemlenmesine ve mantık dışı korkuların gelişimine yol açabilmektedir. Bu deneyim bireylerin aklını kaçıracaklarını düşünmelerine de yol açarak, anksiyete duyarlılığının gelişimine katkıda bulunacaktır (Viana ve Rabian, 2008).

Yapılan çalışmada anksiyete bozukluğu olan çocukların annelerinin kaygılı bağlanma özelliği taşıdıkları belirlenirken; çocuklardaki anksiyete belirtileri arttıkça annelerin kaygılı bağlanma düzeyinin arttığı tespit edilmiştir. Ayrıca çocuklarda anksiyete belirtileri arttıkça, annelerin anksiyete duyarlılığının arttığı belirlenmiştir. Bağlanma figürünün yüksek anksiyete duyarlılığına sahip olması ve kaygılı bağlanması, çocuğuyla ayrılık anında onu uygun biçimde yatıştırılamamaya ve çocukların kaygı düzeyinin artmasına sebep olabilmektedir (Özyurt, Öztürk ve Akay, 2017).

Anksiyete duyarlılığının gelişiminde bağlanmanın önemli olduğu savunulmaktadır. Yapılan araştırmada da güvensiz ve kayıtsız bağlanma stili geliştirenlerin, güvenli bağlanma geliştirenlere göre anksiyete duyarlılığının yüksek olduğu belirlenmiştir (Watt, McWilliams ve Campbell, 2005; Weems, Berman, Silverman ve Rodriguez, 2002). Güvensiz ve kayıtsız bağlananların anksiyete duyarlılığının, saplantılı ve korkulu bağlanana göre anlamlı ölçüde düşük olduğu bulgulanmıştır (Intrieri ve Margentina, 2017).

Austin, Jamieson, Richards ve Winkelman (2006) bağlanma stillerine göre anksiyete duyarlılığını incelediği çalışmasında güvenli ve güvensiz bağlanma stiline göre anksiyete duyarlılığı arasında anlamlı bir farkın olmadığını belirlemişlerdir. Bar-Haim ve diğerleri de (2007) yaptıkları araştırmada benzer sonuçlar elde etmişlerdir. Araştırma bulgularına göre kaygılı bağlanma stiline anksiyete duyarlılığıyla anlamlı ilişkisi olmadığı belirlenmiştir. Warren ve diğerleri (1997) araştırmasında kaygılı bağlanma ile anksiyete duyarlılığı arasında pozitif yönde ilişki olduğunu belirlemiştir. Bu duruma yönelik ise bağlanma stillerine göre anksiyete duyarlılığının incelenmesinde boylamsal çalışmaların yapılması gerektiği yorumunu yapmışlardır.

Yapılan araştırmada güvensiz bağlanmanın yaygın anksiyete bozukluğu semptomlarını anlamlı biçimde yordadığı saptanmıştır (Newman, Shin ve Zuellig, 2016). Çocuklara tehdit edici yaklaşımı benimseyen ebeveynlerin, çocuklardaki anksiyete belirtilerinin görülmesi için önemli bir risk faktörü olduğu bildirilmektedir (Hazan ve Shaver, 1994). Anksiyete duyarlılığının, güvensiz bağlanmayla ilişkili olabileceği belirtilmektedir (Reiss, ve McNally, 1985).

Çocukların kendilerini tehlikede hissettiği ve sıkıntılı gördüğü ortamlarda ebeveynlerin sürekli müdahalede bulunmaları, çocukların anksiyeteye ilişkili görülen fiziksel belirtilerin zararlı olduğu yorumlama biçimini artırmaktadır. Bu belirtiler ise zamanla kaçınılması ve korkulması gereken durumlar olarak yorumlanmaktadır (Manassis ve Bradley, 1994; Sargın, 1990). Bu durum ise anksiyete duyarlılığının oluşumuna zemin hazırlamaktadır.

2.2.3. Anksiyete Duyarlılığı İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Watt ve Stewart (2003) araştırmasında ebeveynlerin olumsuz davranışlarının, çocuklardaki anksiyete duyarlılığına etkisini araştırmışlardır. Elde edilen analizler doğrultusunda ebeveynlerdeki alkol, öfke ve olumsuz duyguların yol açtığı kontrolsüz davranışların, çocuklardaki anksiyete duyarlılığı ile anlamlı ölçüde ilişkili olduğu anlaşılmıştır.

Anne-baba tutumlarının anksiyete duyarlılığıyla ilişkisi olduğu ileri sürülmektedir. Yapılan araştırmada baskıcı tutum ile anksiyete duyarlılığı arasında pozitif yönde korelasyon olduğu tespit edilmiştir (Mannuzza ve diğerleri, 2002).

Ebeveynlerin çocuklarına karşı sıcak yaklaşması, anksiyete düzeyini azaltırken aktif başa çıkma yöntemlerini kullanmayı artırmaktadır. Ayrıca çocukların anne-babasını şefkatli algılamaları da daha neşeli ve mutlu hissetmelerini sağlamaktadır (Landis ve Stone, 1952; aktaran Erozkan, 2012).

Yapılan çalışmada aşırı korumacı davranışların, çocuklardaki sosyal anksiyeteyi önemli ölçüde etkilediği belirlenmiştir (Akyl, 2000). Bir başka çalışmada ise otoriter ve koruyucu tutumu benimseyen ebeveynlerin çocuklarının sosyal anksiyete düzeylerinin yüksek olduğu anlaşılmıştır (Erkan, 2002).

Otoriter tutumu benimseyen ebeveynler çocuklarına karşı sert ve ceza verici olabilirken aynı zamanda yasaklayıcı müdahaleleri ve fiziksel yaptırımı da benimseyebilmektedir (Kulaksızoğlu 2005). Otoriter ebeveynlerin çocuklarında öfke, endişe ve agresiflik ön plana çıkmakta ve bu çocuklar düşük benlik saygısına sahip olmaktadır (Maccoby ve Martin, 1983). Otoriter tutum ortamında büyüyen çocukların anksiyete duyarlılığı geliştirmeleri beklenebilmektedir. Anksiyete duyarlılığının ebeveyn tutumuyla ilişkili olduğu belirtilmektedir. Aşırı koruyucu ve otoriter tutumun, çocukların anksiyete duyarlılığı için önemli risk faktörleri olduğu bildirilmektedir (Erözkan, 2012). Ekemen (2015) çalışmasında ruhsal rahatsızlığı olan ve öğrenilmiş çaresizlik düzeyi yüksek olan annelerin çocuklarının yüksek anksiyete duyarlılığına sahip olduğunu belirlemiştir.

Yapılan çalışmada kızların, erkeklere göre anksiyete duyarlılığının yüksek olduğu belirlenmiştir (Reiss ve diğerleri, 1986; Stewart ve diğerleri, 1997). Cinsiyete göre anksiyete duyarlılığının farklılaşmadığı çalışmalarda bulunmaktadır (Cox, Endler ve Swinson, 1991; Ayvaşık, 2000). Yapılan araştırmada erkeklerin anksiyete duyarlılığı puanlarının, kadınlara göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir (Paulus ve Stein, 2006).

Anksiyete duyarlılığını etkileyen çeşitli faktörler bulunmaktadır. Deneyimler, geleceğe yönelik düşünceler ve bireyin içerisinde bulunduğu durumlar anksiyete duyarlılığının gelişiminde etkili olmaktadır (Rachman, 2004). Ergenlerdeki anksiyete duyarlılığına yönelik yapılan incelemede durumluk anksiyete, anksiyete ve korkunun anksiyete duyarlılığıyla ilişkili olduğu saptanmıştır (Muris ve Meesters, 2001).

Alkol, sigara ve uyuşturucu madde kullanan ergenlerle yürütülen araştırmada, anksiyete duyarlılığının riskli sonuçlarla anlamlı ilişki içerisinde olduğu görülmüştür

(Comeau, Stewart ve Loba, 2001). Yapılan araştırmada egzersizlerin, anksiyete duyarlılığını azaltmada etkili bir aktivite olduğu belirlenmiştir (Lebouthillier ve Asmundson, 2015).

Ergenler üzerinde yapılan bir başka çalışmada düşük düzeyde anksiyete duyarlılığının alkol kullanımını artırdığı belirlenirken, yüksek düzeyde anksiyete duyarlılığı ise alkol ve esrar kullanımını tetiklemektedir (Comeau, Stewart ve Loba, 2001).

Anksiyete duyarlılığı yüksek olanların, orta ve düşük düzeyde anksiyete duyarlılığına sahip olanlara göre uyum sağlayabilme, problemli durumla başa çıkma ve sosyalleşebilme nedeniyle daha fazla alkol kullandıkları belirlenmiştir (Çakmak ve Ayvaşık, 2007).

Yapılan bir başka çalışmada anksiyete bozukluğu tanısı olan çocukların anksiyete duyarlılığı incelenmiştir. İnceleme sonucunda anksiyete bozukluğu olanların, sağlıklı çocuklara göre anksiyete duyarlılığı arasında anlamlı farklılığın olmadığı belirlenmiştir. Bunlara ek olarak anksiyete duyarlılığının, anksiyete bozukluğunun belirtisi olarak değerlendirilemeyeceği ifade edilmektedir (Rabian ve diğerleri, 1993).

Davison ve Neale (2011) araştırmasında bedensel duyumlarından hissettiği korkuların yüksek olduğu kişilerin panik atak sıklığının, düşük oranda korku hissedenlere göre anlamlı biçimde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Stres, sinir ya da anksiyete sonucunda oluşan baş ağrıları ile migren tanısı almış ergenlerle yapılan araştırmada, sağlıklı bireylere göre tanı almış ergenlerin yüksek anksiyete duyarlılığına sahip olduğu bulunmuştur (Akça, Özkan ve Tıraş Teber, 2013).

Ortaokul ve lise öğrencileriyle yapılan çalışmada obsesif kompulsif belirtilerle anksiyete duyarlılığının ilişkisi incelenmiştir. Araştırma sonucunda anksiyete duyarlılığının, obsesif kompulsif belirtileri anlamlı biçimde yordadığı tespit edilmiştir (Seçer, 2014).

Martin ve Arkadaşları (2007), ergenlerle ve çocuklarla yürüttüğü araştırmasında kronik ağrısı olanların anksiyete duyarlılığını ve ağrı korkusunu incelemiştir. İncelemede yüksek anksiyete duyarlılığı olanların, yüksek düzeyde ağrı korkusuna sahip olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca anksiyete duyarlılığının, kronik ağrılar üzerinde de etkili olabileceği belirtilmektedir.

Schoorl, Mil-Klinkenberg ve Does (2015) araştırmasında dikkatini yönetme becerisine sahip olanların, bu beceriye sahip olamayanlara göre anksiyete duyarlılığının düşük düzeyde olduğunu belirlemiştir.

Yaşları 7-15 arasında değişen çocuklarla yapılan çalışmada anksiyete duyarlılığı ile obsesif kompulsif bozukluk (OKB) arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonucunda OKB 'nin anksiyete duyarlılığının önemli bir yordayıcı olduğu belirlenmiştir (McLaughlin,

Stewart ve Taylor, 2007). Yapılan çalışmada anksiyete duyarlılığı ile OKB arasında anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir (Seçer, 2014).

Panik atak yaşayan ergenlerle yapılan araştırmada dört yıllık bir takip sonucunda ergenlerin durumu değerlendirilmiştir. Değerlendirmede anksiyete duyarlılığı, çocukluktaki engellemeler ve olumsuz duygulanımın panik atağı yordadığı anlaşılmıştır (Kimberly ve Hayward, 2005).

Mantar ve arkadaşları (2011) tarafından gerçekleştirilen araştırmada anksiyete duyarlılığının, ileriki dönemlerde panik atak bozukluğu görülme riskini artırdığı tespit edilmiştir. Anksiyete duyarlılığı ile depresyon arasında pozitif yönde ilişki olduğu saptanmıştır.

Yapılan araştırmada obsesif kompulsif bozukluk, travma sonrası stres bozukluğu, yaygın anksiyete bozukluğu ve sosyal anksiyete bozukluğu olanların tanı almadan önce yapılan kontrollere göre anksiyete duyarlılığının daha yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir (Mantar, Yemez ve Alkın, 2011).

BÖLÜM III

YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, araştırmanın evreni ve örnekleme, veri toplama araçları, veri toplama süreci ile veri analiz yöntemleri incelenmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

14-17 yaş ergenlerin bağlanma stilleri ile anksiyete duyarlılıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilen bu çalışma ilişkisel tarama modeliyle tasarlanmıştır. Bu modelde iki ya da daha fazla sayıdaki değişkenin ilişki düzeyinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır (Karasar, 2002).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2019-2020 eğitim-öğretim yılında Manisa ilinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi ortaöğretim okullarında öğrenim görmekte olan 14-17 yaş arasındaki ergenler oluşturmaktadır. Örneklemi ise ortaöğretim kurumlarında eğitim-öğretime devam eden 230 öğrenci oluşturmaktadır.

Araştırmanın amacı doğrultusunda, yürütülen çalışma farklı kesimleri yansıtan 4 okulda yürütülmüştür. Bu 4 farklı ortaöğretim kurumu seçilirken eğitim durumuna, sosyo-ekonomik ve kültürel düzeylerine bakılarak örneklem grubu oluşturulmuştur. Örneklem seçilen okullarda 14-17 yaş öğrencilerin velilerinden izin alınarak gönüllülük esasına dayalı seçilmiştir. Bu çerçevede Manisa Fen Lisesi, Manisa Fatih Anadolu Lisesi, İsmet İnönü Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Özel Manisa Organize Sanayi Bölgesi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi okullarında öğrenim gören 14-17 yaş öğrencilere dağıtılmış, 230 kişi yanıt vermiştir.

Araştırmaya Manisa Fen Lisesi'nde öğrenim gören 14-17 yaş öğrencilerden 57 kişi, Manisa Fatih Anadolu Lisesi'nde öğrenim gören öğrencilerden 47 kişi, İsmet İnönü Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nde öğrenim gören öğrencilerden 59 kişi, Özel Manisa Organize Sanayi Bölgesi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nde öğrenim gören öğrencilerden 67 kişi olmak üzere toplam 230 öğrenci katılmıştır.

Tablo 1.

Katılımcıların okullara göre dağılımı

Okullar	Kız	Erkek	Toplam
Manisa Fen Lisesi	23	34	57
Manisa Fatih Anadolu Lisesi	27	20	47
İsmet İnönü Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	59	-	59
Özel Manisa Organize Sanayi Bölgesi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	11	56	67
Toplam	120	110	230

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada ergenlerin bağlanma stillerini ölçmek amacıyla “İlişkiler Ölçeği”, ergenlerin anksiyete duyarlılığını ölçmek amacıyla “Çocuklar İçin Anksiyete Duyarlılığı Ölçeği” kullanılmıştır. Ailelerin demografik bilgilerini almak için araştırmacı tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından araştırma konusuna katkı sağlayacağı düşünülen katılımcı bilgilerini toplamak için kişisel bilgi formu kullanılacaktır. Bu formdan gelecek bilgiler neticesinde ergenler yaş, cinsiyet, kardeş sayısı, doğum sırası, anne baba birlikteliği, ebeveyn tutumu ve ebeveynlerin eğitim durumu bakımından sınıflandırılacaktır.

3.3.2. İlişki Ölçekleri Anketi-Ergen

Bağlanma stillerini ölçmek için kullanılan İlişki Ölçekleri Bartholomew ve Horowitz tarafından geliştirilmiştir. Geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasının Türkçeye uyarlanması ise Sümer ve Güngör tarafından yapılmıştır 17 maddeden oluşan ölçeğin amacı, arkadaşlık ve dostluk gibi yakın duygusal ilişkiler ile bağlanma stillerini tanımlamaktadır. Her maddenin puanlanması 1-7 arasında olan ölçeğin iç tutarlılığı 0.82’dir (Akdağ, 2011).

Ölçek dört faktör yapısından oluşmaktadır; güvenli, kayıtsız, korkulu ve saplantılı. Tüm boyutların güvenilirlik katsayılarının .54 ile .61 arasındaki değerlerde hesaplanmıştır. Test-tekrar test korelasyonu .54 ile .78 arasında değişirken, geçerlik katsayısının ise .22 ile .50 arasında değişmektedir (Özdemir, 2017). 1, 4, 9, 14 soruları korkulu bağlanmayı; 2, 5, 12, 13, 16 soruları kayıtsız bağlanmayı; 3, 7, 8, 10, 17 soruları güvenli bağlanmayı; 5 (ters yüklü), 6, 11, 15. soruları saplantılı bağlanmayı göstermektedir. Ölçekteki 5. madde ise hem kayıtsız hem de saplantılı bağlanma stili için kullanılmaktadır. 5, 7, 17. maddeler ise ölçekteki ters maddelerdir. Güvenli bağlanma boyutu dışındaki etkenlerde puan artışı

sağlıksız bağlanmayı göstermektedir. Ölçekten toplam puan elde edilmemektedir. Ölçekte faktör puanları değerlendirilmektedir (Akdağ, 2011).

3.3.3. Çocuklar için Anksiyete Duyarlılığı Ölçeği

Silverman ve diğerleri (1991) tarafından Çocuklar İçin Anksiyete Duyarlılığı Ölçeği, çocukların anksiyete duyarlılıklarını ölçmek üzere geliştirilmiştir. Bu ölçek öz bildirime dayalı likert tipi bir ölçme aracıdır. Türk kültürüne Seçer ve Gülbahçe (2013) tarafından uyarlanarak psikometrik özellikleri incelenmiştir. Ölçek 15 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin alt boyutları ise üçe ayrılmıştır; fiziksel anksiyete duyarlılığı, psikolojik anksiyete duyarlılığı ve sosyal anksiyete duyarlılığı. Ölçeğin güvenirlik katsayısının .86, test tekrar test güvenirlik katsayısının ise .84 olduğu bulunmuştur (Aslan, 2018)

3.4. Veri Analizi

Verilerin analizi için SPSS 21 programı kullanılmıştır. Oluşan verilerin normal dağılıp dağılmadığının tespit edilmesi için “Normallik Testi” gerçekleştirmiştir. Verilerin normal dağıldığı belirlenmiş olup “Parametrik Testlerden”, “t-testi” ile “One Way Anova” testi kullanılmıştır. Araştırmanın hipotezlerinin incelemek içinse korelasyon analizleri kullanılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. Tanımlayıcı Analizler

4.1.1 Katılımcıların Sosyodemografik Özelliklerinin Dağılımı

Araştırmaya katılanlardan 120 kişi kız, 110 kişi erkektir. 42 kişi 14 yaşında, 58 kişi 15 yaşında, 58 kişi 16 yaşında, 72 kişi ise 17 yaşındadır. 24 kişi tek çocuk, 96 kişi 1 kardeş, 54 kişi 2 kardeş, 25 kişi 3 kardeş, 31 kişi 4 ve üzerinde kardeşe sahiptir.

115 kişi ilk çocuk, 72 kişi ikinci çocuk, 26 kişi üçüncü çocuk, 17 kişi ise dördüncü çocuk ya da daha sonrasındır.

23 kişinin annesi okuryazar değilken, 85 kişinin annesi ilköğretim, 90 kişinin annesi ortaöğretim, 32 kişinin annesi yükseköğretim mezunudur.

12 kişinin babası okuryazar değilken, 63 kişinin babası ilköğretim, 105 kişinin babası ortaöğretim, 50 kişinin babası yükseköğretim mezunudur. 211 kişinin anne-babası birlikteyken, 19 kişinin anne-babası birlikte yaşamamaktadır.

226 kişinin annesi öz, 4 kişinin annesi üveydir. 228 kişinin babası öz, 2 kişinin babası üveydir.

119 kişi annesinin tutumunu demokratik algıarken, 72 kişi tutucu, 39 kişi ise otoriter olarak algılamaktadır. 112 kişi babasının tutumunu demokratik algıarken, 68 kişi tutucu, 50 kişi ise otoriter olarak algılamaktadır.

Tablo 2.

Katılımcıların demografik bilgilerine yönelik dağılımı

DEĞİŞKEN		n	%
Cinsiyet	Kız	120	52.2
	Erkek	110	47.8
Yaş	14	42	18.3
	15	58	25.2
	16	58	25.2
	17	72	31.3
Kardeş Sayısı	Tek Çocuk	24	10.4
	1	96	41.7
	2	54	23.5
	3	25	10.9
	4 ve Üzeri	31	13.5

DEĞİŞKEN		n	%
Kardeş Sırası	İlk Çocuk	115	50.0
	İkinci Çocuk	72	31.3
	Üçüncü Çocuk	26	11.3
	Dört ve Sonrası	17	7.4
Anne Eğitim Düzeyi	Okuryazar Değil	23	10.0
	İlköğretim	85	37.0
	Ortaöğretim	90	39.1
	Yükseköğretim	32	13.9
Baba Eğitim Düzeyi	Okuryazar Değil	12	5.2
	İlköğretim	63	27.4
	Ortaöğretim	105	45.7
	Yükseköğretim	50	21.7
Anne-Baba Birlikte mi Yaşıyor	Evet	211	91.7
	Hayır	19	8.3
Anne Öz mü Üvey mi	Öz	226	98.3
	Üvey	4	1.7
Baba Öz mü Üvey mi	Öz	228	99.1
	Üvey	2	.9
Anne Tutumu Değerlendirmesi	Demokratik	119	51.7
	Tutucu	72	31.3
	Otoriter	39	17.0
Baba Tutumu Değerlendirmesi	Demokratik	112	48.7
	Tutucu	68	29.6
	Otoriter	50	21.7

4.1.2. Katılımcıların Ölçek Puanlarının Ortalamaları

Tablo 3.

Ölçeklerden alınan puanların incelenmesi

Ölçekler	$\bar{x}$	SD	Min	Max
Korkulu Bağlanma	16.17	4.83	4.00	28.00
Kayıtsız Bağlanma	21.60	4.87	5.00	34.00
Güvenli Bağlanma	20.39	4.50	9.00	32.00
Saplantılı Bağlanma	10.75	3.90	3.00	21.00
Anksiyete Duyarlılığı	41.00	10.66	15.00	71.00

Ölçeklerden alınan ortalama puanlar incelendiğinde bağlanma stilleri alt boyutlarından olan Korkulu Bağlanma ortalama puanı 16.17 (SD: 4.83), Kayıtsız Bağlanma ortalama puanı 21.60 (SD: 4.87), Güvenli Bağlanma ortalama puanı 20.39 (SD: 4.50), Saplantılı Bağlanma ortalama puanı 10.75 (SD: 3.90) olduğu belirlenmiştir. Anksiyete duyarlılığı puanı ortalaması ise 41 (SD: 10.66) olarak tespit edilmiştir.

4.2. Karşılaştırmalı Analizler

4.2.1 Ölçeklerden Alınan Puanların Sosyodemografik Özellikler ile Karşılaştırılması

4.2.1.1 Ölçeklerden Alınan Puanların Cinsiyet ile Karşılaştırılması

Tablo 4.

Cinsiyet değişkenine göre ölçek puanlarının incelenmesi

Değişken	Cinsiyet	n	$\bar{x}$	SD	T	p
Korkulu Bağlanma	Kız	120	17.38	4.65	4.086	.000
	Erkek	110	14.86	4.70		
Kayıtsız Bağlanma	Kız	120	21.99	4.74	1.261	.209
	Erkek	110	21.18	4.99		
Güvenli Bağlanma	Kız	120	19.19	4.33	-4.390	.000
	Erkek	110	21.70	4.33		
Saplantılı Bağlanma	Kız	120	11.18	3.91	1.759	.040
	Erkek	110	10.28	3.86		
Anksiyete Duyarlılığı	Kız	120	43.66	9.98	4.074	.000
	Erkek	110	38.11	10.67		

Cinsiyet değişkenine göre yapılan incelemede ölçek alt boyutlarından alınan ortalama puanlar t-testi ile analiz edilmiş olup, elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

Cinsiyet değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “Korkulu Bağlanma” alt boyutu ortalama puanlarının farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($t_{(228)} = 4.068$; $p < .05$). Kızların korkulu bağlanma düzeylerinin erkeklere göre yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Cinsiyet değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “Kayıtsız Bağlanma” alt boyutu ortalama puanlarının farklılık göstermediği belirlenmiştir ($t_{(228)} = 1.261$; $p > .05$).

Cinsiyet değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “Güvenli Bağlanma” alt boyutu ortalama puanlarının farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($t_{(228)} = -4.390$; $p < .05$). Erkeklerin güvenli bağlanma düzeylerinin kızlara göre yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Cinsiyet değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “Saplantılı Bağlanma” alt boyutu ortalama puanlarının farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($t_{(228)} = 1.759$; $p < .05$). Kızların saplantılı bağlanma düzeylerinin erkeklere göre yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Cinsiyet değişkenine göre anksiyete duyarlılığı toplam puanının farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($t_{(228)} = 4.074$; $p < .05$). Kızların anksiyete duyarlılık düzeylerinin erkeklere göre yüksek olduğu tespit edilmiştir.

4.2.1.2. Ölçeklerden Alınan Puanların Yaş ile Karşılaştırılması

Tablo 5.

Yaş değişkenine göre ölçek puanlarının incelenmesi

Değişken	Yaş	N	$\bar{x}$	SD	F	p
Korkulu Bağlanma	14	42	16.17	5.31	.308	.820
	15	58	16.69	4.26		
	16	58	15.97	5.23		
	17	72	15.94	4.70		
Kayıtsız Bağlanma	14	42	22.52	4.98	.725	.538
	15	58	21.12	4.01		
	16	58	21.66	5.15		
	17	72	21.42	5.22		
Güvenli Bağlanma	14	42	21.12	5.15	1.353	.258
	15	58	19.52	4.53		
	16	58	20.21	3.89		
	17	72	20.82	4.49		
Saplantılı Bağlanma	14	42	10.19	4.26	1.137	.335
	15	58	11.31	3.84		
	16	58	11.12	4.05		
	17	72	10.33	3.59		
Anksiyete Duyarlılığı	14	42	39.67	9.35	.779	.507
	15	58	42.74	9.79		
	16	58	40.76	11.88		
	17	72	40.58	11.05		

Yaş değişkenine göre yapılan incelemede ölçek alt boyutlarından alınan ortalama puanlar One-Way Anova Testi ile analiz olup, elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

Yaş değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “Korkulu Bağlanma” alt boyutu ortalama puanlarının farklılık göstermediği belirlenmiştir ($F_{(3-226)} = .308$; $p > .05$).

Yaş değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “Kayıtsız Bağlanma” alt boyutu ortalama puanlarının farklılık göstermediği belirlenmiştir ($F_{(3-226)} = .725$; $p > .05$).

Yaş değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “Güvenli Bağlanma” alt boyutu ortalama puanlarının farklılık göstermediği belirlenmiştir ($F_{(3-226)} = 1.353$; $p > .05$).

Yaş değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “Saplantılı Bağlanma” alt boyutu ortalama puanlarının farklılık göstermediği belirlenmiştir ($F_{(3-226)} = 1.137$; $p > .05$).

Yaş değişkenine göre anksiyete duyarlılığı toplam puanının farklılık göstermediği belirlenmiştir ($F_{(3-226)} = .779$; $p > .05$).

4.2.1.3. Ölçeklerden Alınan Puanların Kardeş Sayısı ile Karşılaştırılması

Tablo 6.

Kardeş sayısı değişkenine göre ölçek puanlarının incelenmesi

Değişken	Kardeş Sayısı	n	$\bar{x}$	SD	F	p
Korkulu Bağlanma	Tek Çocuk	24	16.54	4.31	.725	.576
	1	96	16.51	4.94		
	2	54	15.20	4.35		
	3	25	16.48	4.81		
	4 ve Üzeri	31	16.32	5.68		
Kayıtsız Bağlanma	Tek Çocuk	24	20.96	5.00	.682	.605
	1	96	21.75	4.75		
	2	54	22.31	4.56		
	3	25	20.76	5.53		
	4 ve Üzeri	31	21.10	5.20		
Güvenli Bağlanma	Tek Çocuk	24	21.67	3.92	1.686	.154
	1	96	20.66	4.50		
	2	54	20.63	5.10		
	3	25	19.32	4.66		
	4 ve Üzeri	31	19.03	3.26		
Saplantılı Bağlanma	Tek Çocuk	24	9.21	4.13	2.354	.055
	1	96	10.58	3.71		
	2	54	10.54	3.77		
	3	25	11.68	4.32		
	4 ve Üzeri	31	12.10	3.84		
Anksiyete Duyarlılığı	Tek Çocuk	24	38.08	10.81	1.840	.122
	1	96	40.64	10.26		
	2	54	39.81	11.10		
	3	25	43.44	9.42		
	4 ve Üzeri	31	44.52	11.36		

Kardeş sayısı değişkenine göre yapılan incelemede ölçek alt boyutlarından alınan ortalama puanlar One-Way Anova Testi ile analiz olup, elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

Kardeş sayısı değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “Korkulu Bağlanma” alt boyutu ortalama puanlarının farklılık göstermediği belirlenmiştir ($F_{(4-225)}=.725$; $p>.05$).

Kardeş sayısı değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “Kayıtsız Bağlanma” alt boyutu ortalama puanlarının farklılık göstermediği belirlenmiştir ($F_{(4-225)}=.682$; $p>.05$).

Kardeş sayısı değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “Güvenli Bağlanma” alt boyutu ortalama puanlarının farklılık göstermediği belirlenmiştir ($F_{(4-225)}=1.686$; $p>.05$).

Kardeş sayısı değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “Saplantılı Bağlanma” alt boyutu ortalama puanlarının farklılık göstermediği belirlenmiştir ($F_{(4-225)}=2.354$; $p>.05$).

Kardeş sayısı değişkenine göre anksiyete duyarlılığı toplam puanının farklılık göstermediği belirlenmiştir ($F_{(4-225)}=1.840$; $p>.05$).

4.2.1.4. Ölçeklerden Alınan Puanların Kardeş Sırası ile Karşılaştırılması

Tablo 7.

Kardeş sırası değişkenine göre ölçek puanlarının incelenmesi

Değişken	Kardeş Sırası	n	$\bar{x}$	SD	F	p
Korkulu Bağlanma	İlk Çocuk	115	16.18	4.82	.570	.636
	İkinci Çocuk	72	16.29	4.99		
	Üçüncü Çocuk	26	16.73	4.78		
	Dört ve Sonrası	17	14.82	4.43		
Kayıtsız Bağlanma	İlk Çocuk	115	21.70	4.53	.732	.534
	İkinci Çocuk	72	21.71	4.99		
	Üçüncü Çocuk	26	21.96	5.77		
	Dört ve Sonrası	17	19.94	5.24		
Güvenli Bağlanma	İlk Çocuk	115	20.48	4.28	.376	.771
	İkinci Çocuk	72	20.36	4.84		
	Üçüncü Çocuk	26	20.77	5.09		
	Dört ve Sonrası	17	19.35	3.66		
Saplantılı Bağlanma	İlk Çocuk	115	10.63	3.96	.196	.899
	İkinci Çocuk	72	11.03	3.86		
	Üçüncü Çocuk	26	10.73	4.20		
	Dört ve Sonrası	17	10.41	3.47		
Anksiyete Duyarlılığı	İlk Çocuk	115	40.66	10.38	.344	.793
	İkinci Çocuk	72	41.67	10.55		
	Üçüncü Çocuk	26	39.77	12.21		
	Dört ve Sonrası	17	42.41	11.18		

Kardeş sırası değişkenine göre yapılan incelemede ölçek alt boyutlarından alınan ortalama puanlar One-Way Anova Testi ile analiz olup, elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

Kardeş sırası değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “Korkulu Bağlanma” alt boyutu ortalama puanlarının farklılık göstermediği belirlenmiştir ($F_{(3-226)}=.570$; $p>.05$).

Kardeş sırası değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “Kayıtsız Bağlanma” alt boyutu ortalama puanlarının farklılık göstermediği belirlenmiştir ($F_{(3-226)}=.732$; $p>.05$).

Kardeş sırası değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “Güvenli Bağlanma” alt boyutu ortalama puanlarının farklılık göstermediği belirlenmiştir ($F_{(3-226)}=.376$; $p>.05$).

Kardeş sırası değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “Saplantılı Bağlanma” alt boyutu ortalama puanlarının farklılık göstermediği belirlenmiştir ($F_{(3-226)} = .196$; $p > .05$).

Kardeş sırası değişkenine göre anksiyete duyarlılığı toplam puanının farklılık göstermediği belirlenmiştir ($F_{(3-226)} = .344$; $p > .05$).

4.2.1.5. Ölçeklerden Alınan Puanların Anne Eğitim Düzeyi ile Karşılaştırılması

Tablo 8.

Anne eğitim düzeyi değişkenine göre ölçek puanlarının incelenmesi

Değişken	Anne Eğitim	n	$\bar{x}$	SD	F	p
Korkulu Bağlanma	Okuryazar Değil	23	16.48	5.62	2.067	.105
	İlköğretim	85	16.99	5.05		
	Ortaöğretim	90	15.89	4.67		
	Yükseköğretim	32	14.63	3.70		
Kayıtsız Bağlanma	Okuryazar Değil	23	20.52	4.54	.470	.703
	İlköğretim	85	21.64	5.32		
	Ortaöğretim	90	21.70	4.81		
	Yükseköğretim	32	22.03	4.07		
Güvenli Bağlanma	Okuryazar Değil	23	19.09	2.97	2.872	.037
	İlköğretim	85	20.07	4.70		
	Ortaöğretim	90	20.33	4.63		
	Yükseköğretim	32	22.34	4.03		
Saplantılı Bağlanma	Okuryazar Değil	23	12.04	3.97	1.432	.234
	İlköğretim	85	11.00	4.12		
	Ortaöğretim	90	10.37	3.53		
	Yükseköğretim	32	10.25	4.17		
Anksiyete Duyarlılığı	Okuryazar Değil	23	42.70	11.44	1.663	.176
	İlköğretim	85	42.29	10.53		
	Ortaöğretim	90	40.50	10.97		
	Yükseköğretim	32	37.78	9.14		

Anne eğitim düzeyi değişkenine göre yapılan incelemede ölçek alt boyutlarından alınan ortalama puanlar One-Way Anova Testi ile analiz olup, elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

Anne eğitim düzeyi değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “Korkulu Bağlanma” alt boyutu ortalama puanlarının farklılık göstermediği belirlenmiştir ($F_{(3-226)} = 2.067$; $p > .05$).

Anne eğitim düzeyi değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “Kayıtsız Bağlanma” alt boyutu ortalama puanlarının farklılık göstermediği belirlenmiştir ($F_{(3-226)} = .470$; $p > .05$).

Anne eğitim düzeyi değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “Güvenli Bağlanma” alt boyutu ortalama puanlarının farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F_{(3-226)} = 2.872$; $p < .05$).

$_{226}) = 2.872$; $p < .05$). Annesi üniversite mezunu olanların güvenli bağlanma düzeylerinin, annesi okuryazar olmayanlara göre yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Anne eğitim düzeyi değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “Saplantılı Bağlanma” alt boyutu ortalama puanlarının farklılık göstermediği belirlenmiştir ($F_{(3-226)} = 1.432$; $p > .05$).

Anne eğitim düzeyi değişkenine göre anksiyete duyarlılığı toplam puanının farklılık göstermediği belirlenmiştir ($F_{(3-226)} = 1.663$; $p > .05$).

4.2.1.6. Ölçeklerden Alınan Puanların Baba Eğitim Düzeyi ile Karşılaştırılması

Tablo 9.

Baba eğitim düzeyi değişkenine göre ölçek puanlarının incelenmesi

Değişken	Baba Eğitim	n	$\bar{x}$	SD	F	p
Korkulu Bağlanma	Okuryazar Değil	12	13.58	3.37	2.312	.077
	İlköğretim	63	15.73	5.47		
	Ortaöğretim	105	16.92	4.91		
	Yükseköğretim	50	15.80	3.76		
Kayıtsız Bağlanma	Okuryazar Değil	12	19.58	5.78	1.011	.389
	İlköğretim	63	21.35	4.86		
	Ortaöğretim	105	21.70	4.75		
	Yükseköğretim	50	22.20	4.93		
Güvenli Bağlanma	Okuryazar Değil	12	20.92	4.03	1.797	.149
	İlköğretim	63	19.33	3.96		
	Ortaöğretim	105	20.60	5.04		
	Yükseköğretim	50	21.16	3.87		
Saplantılı Bağlanma	Okuryazar Değil	12	12.50	3.21	1.108	.346
	İlköğretim	63	10.48	3.72		
	Ortaöğretim	105	10.90	3.95		
	Yükseköğretim	50	10.38	4.14		
Anksiyete Duyarlılığı	Okuryazar Değil	12	38.08	12.96	.416	.742
	İlköğretim	63	41.79	9.87		
	Ortaöğretim	105	40.91	10.89		
	Yükseköğretim	50	40.90	10.76		

Baba eğitim düzeyi değişkenine göre yapılan incelemede ölçek alt boyutlarından alınan ortalama puanlar One-Way Anova Testi ile analiz olup, elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

Baba eğitim düzeyi değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “Korkulu Bağlanma” alt boyutu ortalama puanlarının farklılık göstermediği belirlenmiştir ($F_{(3-226)} = 2.312$; $p > .05$).

Baba eğitim düzeyi değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “Kayıtsız Bağlanma” alt boyutu ortalama puanlarının farklılık göstermediği belirlenmiştir ($F_{(3-226)} = 1.011$; $p > .05$).

Baba eğitim düzeyi değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “Güvenli Bağlanma” alt boyutu ortalama puanlarının farklılık göstermediği belirlenmiştir ($F_{(3-226)} = 1.797$; $p > .05$).

Baba eğitim düzeyi değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “Saplantılı Bağlanma” alt boyutu ortalama puanlarının farklılık göstermediği belirlenmiştir ($F_{(3-226)} = 1.108$; $p > .05$).

Baba eğitim düzeyi değişkenine göre anksiyete duyarlılığı toplam puanının farklılık göstermediği belirlenmiştir ($F_{(3-226)} = .416$; $p > .05$).

4.2.1.7. Ölçeklerden Alınan Puanların Anne-Baba Birliktelik Durumu ile Karşılaştırılması

Tablo 10.

Anne-baba birliktelik durumu değişkenine göre ölçek puanlarının incelenmesi

Değişken	Birliktelik Durumu	n	$\bar{x}$	SD	t	p
Korkulu Bağlanma	Evet	211	16.24	4.91	.663	.508
	Hayır	19	15.47	3.82		
Kayıtsız Bağlanma	Evet	211	21.72	4.85	1.205	.229
	Hayır	19	20.32	5.00		
Güvenli Bağlanma	Evet	211	20.32	4.45	-.828	.408
	Hayır	19	21.21	5.01		
Saplantılı Bağlanma	Evet	211	10.84	3.93	1.186	.237
	Hayır	19	9.74	3.51		
Anksiyete Duyarlılığı	Evet	211	41.18	10.70	.832	.406
	Hayır	19	39.05	10.39		

Anne-baba birliktelik durumu değişkenine göre yapılan incelemede ölçek alt boyutlarından alınan ortalama puanlar t testi ile analiz olup, elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

Anne-baba birliktelik durumu değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “Korkulu Bağlanma” alt boyutu ortalama puanlarının farklılık göstermediği belirlenmiştir ($t_{(228)} = .663$; $p > .05$).

Anne-baba birliktelik durumu değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “Kayıtsız Bağlanma” alt boyutu ortalama puanlarının farklılık göstermediği belirlenmiştir ($t_{(228)} = 1.205$; $p > .05$).

Anne-baba birliktelik durumu değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “Güvenli Bağlanma” alt boyutu ortalama puanlarının farklılık göstermediği belirlenmiştir ($t_{(228)} = -.828$; $p > .05$).

Anne-baba birliktelik durumu değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “Saplantılı Bağlanma” alt boyutu ortalama puanlarının farklılık göstermediği belirlenmiştir ($t_{(228)} = 1.186$; $p > .05$).

Anne-baba birliktelik durumu değişkenine göre anksiyete duyarlılığı toplam puanının farklılık göstermediği belirlenmiştir ($t_{(228)} = .832$; $p > .05$).

4.2.1.8. Ölçeklerden Alınan Puanların Anne Öz-Üvey Durumu ile Karşılaştırılması

Tablo 11.

Anne öz-üvey durumu değişkenine göre ölçek puanlarının incelenmesi

Değişken	Anne Durumu	n	$\bar{x}$	SD	t	p
Korkulu Bağlanma	Öz	226	16.18	4.82	-.030	.976
	Üvey	4	16.25	5.85		
Kayıtsız Bağlanma	Öz	226	21.60	4.78	-.030	.978
	Üvey	4	21.75	9.74		
Güvenli Bağlanma	Öz	226	20.39	4.52	-.161	.873
	Üvey	4	20.75	3.40		
Saplantılı Bağlanma	Öz	226	10.69	3.89	-1.818	.070
	Üvey	4	14.25	2.87		
Anksiyete Duyarlılığı	Öz	226	40.85	10.64	-1.613	.108
	Üvey	4	49.50	9.33		

Anne öz-üvey durumu değişkenine göre yapılan incelemede ölçek alt boyutlarından alınan ortalama puanlar t testi ile analiz olup, elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

Anne öz-üvey durumu değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “Korkulu Bağlanma” alt boyutu ortalama puanlarının farklılık göstermediği belirlenmiştir ($t_{(228)} = -.030$; $p > .05$).

Anne öz-üvey durumu değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “Kayıtsız Bağlanma” alt boyutu ortalama puanlarının farklılık göstermediği belirlenmiştir ($t_{(228)} = -.030$; $p > .05$).

Anne öz-üvey durumu değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “Güvenli Bağlanma” alt boyutu ortalama puanlarının farklılık göstermediği belirlenmiştir ($t_{(228)} = -.161$; $p > .05$).

Anne öz-üvey durumu değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “Saplantılı Bağlanma” alt boyutu ortalama puanlarının farklılık göstermediği belirlenmiştir ($t_{(228)} = -1.818$; $p > .05$).

Anne öz-üvey durumu değişkenine göre anksiyete duyarlılığı toplam puanının farklılık göstermediği belirlenmiştir ($t_{(228)} = -1.613$; $p > .05$).

4.2.1.9. Ölçeklerden Alınan Puanların Baba Öz-Üvey Durumu İle Karşılaştırılması

Tablo 12.

Baba öz-üvey durumu durumu değişkenine göre ölçek puanlarının incelenmesi

Değişken	Baba Durumu	n	$\bar{x}$	SD	t	p
Korkulu Bağlanma	Öz	228	16.22	4.83	1.379	.169
	Üvey	2	11.50	2.12		
Kayıtsız Bağlanma	Öz	228	21.66	4.81	1.937	.054
	Üvey	2	15.00	9.90		
Güvenli Bağlanma	Öz	228	20.38	4.50	-.349	.727
	Üvey	2	21.50	4.95		
Saplantılı Bağlanma	Öz	228	10.74	3.91	-.636	.526
	Üvey	2	12.50	2.12		
Anksiyete Duyarlılığı	Öz	228	40.93	10.64	-1.132	.259
	Üvey	2	49.50	14.85		

Baba öz-üvey durumu değişkenine göre yapılan incelemede ölçek alt boyutlarından alınan ortalama puanlar t testi ile analiz olup, elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

Baba öz-üvey durumu değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “Korkulu Bağlanma” alt boyutu ortalama puanlarının farklılık göstermediği belirlenmiştir ($t_{(228)} = 1.379$; $p > .05$).

Baba öz-üvey durumu değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “Kayıtsız Bağlanma” alt boyutu ortalama puanlarının farklılık göstermediği belirlenmiştir ($t_{(228)} = 1.937$; $p > .05$).

Baba öz-üvey durumu değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “Güvenli Bağlanma” alt boyutu ortalama puanlarının farklılık göstermediği belirlenmiştir ($t_{(228)} = -.349$; $p > .05$).

Baba öz-üvey durumu değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “Saplantılı Bağlanma” alt boyutu ortalama puanlarının farklılık göstermediği belirlenmiştir ($t_{(228)} = -.636$; $p > .05$).

Baba öz-üvey durumu değişkenine göre anksiyete duyarlılığı toplam puanının farklılık göstermediği belirlenmiştir ($t_{(228)} = -1.132$; $p > .05$).

4.2.1.10. Ölçeklerden Alınan Puanların Anne Tutumu İle Karşılaştırılması

Tablo 13.

Anne tutumu değişkenine göre ölçek puanlarının incelenmesi

Değişken	Anne Tutum	n	$\bar{x}$	SD	F	p
Korkulu Bağlanma	Demokratik	119	16.08	5.04	.683	.506
	Tutucu	72	16.67	4.50		
	Otoriter	39	15.59	4.79		
Kayıtsız Bağlanma	Demokratik	119	21.25	4.79	1.779	.171
	Tutucu	72	21.47	4.90		
	Otoriter	39	22.92	4.98		
Güvenli Bağlanma	Demokratik	119	20.69	4.65	.863	.423
	Tutucu	72	19.82	4.64		
	Otoriter	39	20.54	3.68		
Saplantılı Bağlanma	Demokratik	119	10.57	3.68	.591	.555
	Tutucu	72	11.17	4.11		
	Otoriter	39	10.54	4.20		
Anksiyete Duyarlılığı	Demokratik	119	40.65	11.03	.552	.577
	Tutucu	72	40.71	11.44		
	Otoriter	39	42.64	7.76		

Anne tutumu değişkenine göre yapılan incelemede ölçek alt boyutlarından alınan ortalama puanlar One-Way Anova Testi ile analiz olup, elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

Anne tutumu değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “Korkulu Bağlanma” alt boyutu ortalama puanlarının farklılık göstermediği belirlenmiştir ($F_{(2-227)} = .683$; $p > .05$).

Anne tutumu değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “Kayıtsız Bağlanma” alt boyutu ortalama puanlarının farklılık göstermediği belirlenmiştir ($F_{(2-227)} = 1.779$; $p > .05$).

Anne tutumu değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “Güvenli Bağlanma” alt boyutu ortalama puanlarının farklılık göstermediği belirlenmiştir ($F_{(2-227)} = .591$; $p > .05$).

Anne tutumu değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “Saplantılı Bağlanma” alt boyutu ortalama puanlarının farklılık göstermediği belirlenmiştir ($F_{(2-227)} = 3.311$; $p > .05$).

Anne tutumu değişkenine göre anksiyete duyarlılığı toplam puanının farklılık göstermediği belirlenmiştir ($F_{(2-227)} = .552$; $p > .05$).

4.2.1.11. Ölçeklerden Alınan Puanların Baba Tutumu İle Karşılaştırılması

Tablo 14.

Baba tutumu değişkenine göre ölçek puanlarının incelenmesi

Değişken	Baba Tutum	n	$\bar{x}$	SD	F	p
Korkulu Bağlanma	Demokratik	112	15.91	4.57	.356	.701
	Tutucu	68	16.51	4.84		
	Otoriter	50	16.32	5.41		
Kayıtsız Bağlanma	Demokratik	112	21.04	4.87	4.913	.008
	Tutucu	68	21.16	4.47		
	Otoriter	50	23.48	5.01		
Güvenli Bağlanma	Demokratik	112	20.71	4.30	5.341	.005
	Tutucu	68	19.01	4.87		
	Otoriter	50	21.56	4.00		
Saplantılı Bağlanma	Demokratik	112	10.21	3.75	2.268	.106
	Tutucu	68	11.44	3.93		
	Otoriter	50	11.02	4.09		
Anksiyete Duyarlılığı	Demokratik	112	39.86	9.86	2.333	.099
	Tutucu	68	43.31	11.94		
	Otoriter	50	40.44	10.28		

Baba tutumu değişkenine göre yapılan incelemede ölçek alt boyutlarından alınan ortalama puanlar One-Way Anova Testi ile analiz olup, elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

Baba tutumu değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “Korkulu Bağlanma” alt boyutu ortalama puanlarının farklılık göstermediği belirlenmiştir ($F_{(2-227)} = .356$; $p > .05$).

Baba tutumu değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “Kayıtsız Bağlanma” alt boyutu ortalama puanlarının farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F_{(2-227)} = 4.913$; $p < .05$). Baba tutumunu otoriter olarak değerlendiren kişilerin kayıtsız bağlanma puanları, baba tutumunu demokratik ve tutucu olarak değerlendirenlere göre anlamlı biçimde yüksektir.

Baba tutumu değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “Güvenli Bağlanma” alt boyutu ortalama puanlarının farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($F_{(2-227)} = 5.341$; $p < .05$). Baba tutumunu otoriter ve demokratik olarak değerlendiren kişilerin güvenli bağlanma puanları, baba tutumunu tutucu olarak değerlendirenlere göre anlamlı biçimde yüksektir.

Baba tutumu değişkenine göre bağlanma stilleri alt boyutlarından olan “Saplantılı Bağlanma” alt boyutu ortalama puanlarının farklılık göstermediği belirlenmiştir ($F_{(2-227)} = 2.268$; $p > .05$).

Baba tutumu değişkenine göre anksiyete duyarlılığı toplam puanının farklılık göstermediği belirlenmiştir ($F_{(2-227)} = 2.333$; $p > .05$).

4.3. Korelasyon Analizleri

Tablo 15.

Bağlanma stilleri ile anksiyete duyarlılığı ilişkisinin incelenmesi

		Anksiyete Duyarlılığı
Korkulu Bağlanma	Korelasyon	.414**
	p	.000
Kayıtsız Bağlanma	Korelasyon	.173**
	p	.009
Güvenli Bağlanma	Korelasyon	-.303**
	p	.000
Saplantılı Bağlanma	Korelasyon	.487**
	p	.000

*, $p < .05$; **, $p < .01$

Bağlanma stilleri ile anksiyete duyarlılığı arasındaki ilişkinin incelenmesi için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon işlemi gerçekleştirilmiştir. Yapılan korelasyon analizi sonuçları aşağıdaki gibi tespit edilmiştir. Sonuçlar:

- “Korkulu Bağlanma” ile “Anksiyete Duyarlılığı” arasında pozitif yönde korelasyon belirlenmiştir.
- “Kayıtsız Bağlanma” ile “Anksiyete Duyarlılığı” arasında pozitif yönde korelasyon belirlenmiştir.
- “Güvenli Bağlanma” ile “Anksiyete Duyarlılığı” arasında negatif yönde korelasyon belirlenmiştir.
- “Saplantılı Bağlanma” ile “Anksiyete Duyarlılığı” arasında pozitif yönde korelasyon belirlenmiştir.

BÖLÜM V

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

5.1. Sonuç

Yapılan bu araştırmada 14-17 yaş ergenlerin bağlanma stilleri ile anksiyete duyarlılıkları arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmanın örneklemini 230 lise öğrencisi oluşturmaktadır. Belirlenen amaçlar çerçevesinde elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

- Kızların korkulu ve saplantılı bağlanma düzeyleri erkeklere göre yüksektir. Erkeklerin güvenli bağlanma düzeyleri kızlara göre yüksektir. Cinsiyete göre kayıtsız ve güvenli bağlanma düzeylerinde anlamlı farklılık yoktur. Kızların anksiyete duyarlılık düzeyleri erkeklere göre yüksektir.

- Yaş, kardeş sayısı ve sırası değişkenlerine göre korkulu, kayıtsız, güvenli ve saplantılı bağlanma ile anksiyete duyarlılık düzeylerinde anlamlı farklılık yoktur.

- Annesi üniversite mezunu olanların güvenli bağlanma düzeylerinin, annesi okuryazar olmayanlara göre yüksek olduğu tespit edilmiştir. Anne eğitim düzeyi değişkenine göre korkulu, kayıtsız, saplantılı bağlanma ve anksiyete duyarlılık düzeylerinde anlamlı farklılık yoktur.

- Baba eğitim düzeyi, anne-baba birliktelik durumu, anne öz-üvey durumu, baba öz-üvey durumu, anne tutumu değişkenine göre korkulu, kayıtsız, güvenli ve saplantılı bağlanma ile anksiyete duyarlılık düzeylerinde anlamlı farklılık yoktur.

- Baba tutumunu otoriter olarak değerlendiren kişilerin kayıtsız bağlanma puanları, baba tutumunu demokratik ve tutucu olarak değerlendirenlere göre anlamlı biçimde yüksektir. Baba tutumunu otoriter ve demokratik olarak değerlendiren kişilerin güvenli bağlanma puanları, baba tutumunu tutucu olarak değerlendirenlere göre anlamlı biçimde yüksektir. Baba tutumu değişkenine göre korkulu ve saplantılı bağlanma ile anksiyete duyarlılık düzeylerinde anlamlı farklılık yoktur.

- Korkulu, kayıtsız ve saplantılı bağlanma ile anksiyete duyarlılığı arasında pozitif yönde korelasyon belirlenmiştir. Güvenli bağlanma ile anksiyete duyarlılığı arasında negatif yönde korelasyon belirlenmiştir.

- Ölçeklerden alınan ortalama puanlar incelendiğinde bağlanma stilleri alt boyutlarından olan Korkulu Bağlanma ortalama puanı 16.17 (SD: 4.83), Kayıtsız Bağlanma ortalama puanı 21.60 (SD: 4.87), Güvenli Bağlanma ortalama puanı 20.39 (SD: 4.50), Saplantılı Bağlanma ortalama puanı 10.75 (SD: 3.90) olduğu belirlenmiştir. Anksiyete duyarlılığı puanı ortalaması ise 41 (SD: 10.66) olarak tespit edilmiştir.

5.2. Tartışma

Bu araştırmada 14-17 yaş ergenlerin bağlanma stilleri ile anksiyete duyarlılıkları arasındaki ilişki incelenerek, demografik değişkenlere göre bağlanma stilleri ile anksiyete duyarlılığının farklılaşma durumları belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlar literatür doğrultusunda incelenmiştir.

Araştırma sonucunda kızların korkulu ve saplantılı bağlanma düzeylerinin, erkeklere göre yüksek olduğu tespit edilmiştir. Özgür (2014) ve Eroğlu-Akın (2011) gerçekleştirdikleri çalışmalarında kızların, erkeklere göre daha çok korkulu bağlandığını belirlemiştir. Bartholomew ve Horowitz (1991) araştırmasında benzer sonuçlara ulaşmıştır. Bir başka araştırmada erkeklerin kızlara göre korkulu bağlanma düzeyinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Brennan, Shaver ve Tobey, 1991). Cinsiyete göre korkulu bağlanma düzeylerinde farklılığın olmadığı araştırmalarda bulunmaktadır. Shi (2003) ve Kaya (2010) araştırmasında cinsiyete göre korkulu bağlanmanın farklılık göstermediğini belirlemiştir. Yine aynı şekilde Dede (2015) ile Erözkan (2004)'da araştırmasında benzer sonuçlara ulaşmıştır. Güroğlu (2002) ve Onur (2006) kızların erkeklere göre saplantılı bağlanma düzeyinin yüksek olduğunu belirlemiştir. Cinsiyete göre saplantılı bağlanma düzeyinde farklılığın olmadığı araştırmalarda bulunmaktadır (Erözkan, 2004; Yıldız, 2008). Bu çalışmada kızlardaki korkulu bağlanma düzeylerinin, erkeklere göre yüksek olması kızların kadınsı toplumsal rollere sahip olmasıyla açıklanabilir. Kızların toplumsal cinsiyet kapsamında hassas, boyun eğici, sadık, duygularını ifade edebilen, atılgan özelliklere sahip olmayan, güçsüz, özgüveni düşük, kendisini savunamayan ve saldırgan olmayan özelliklere sahip olması korkulu bağlanma geliştirmelerine neden olabileceği düşünülebilir. Saplantılı bağlanmanın kızlarda daha yüksek düzeyde olması ise kültürel unsurlarla açıklanabilir. Ülkemizde kızların ve erkeklerin yetiştirilme biçimi farklılaşmaktadır. Kızlara göre erkekler daha rahat ve özgür bir ortamda yetişmektedir. Kızlar ise erkeklere göre çevreden gelebilecek tehlikelerden korunmasına yönelik korkutmalara maruz kalabilmektedir. Bu durum kızların çevresine karşı güven problemi yaşamasına yol açabilir. Başkalarına güvenmesine yönelik sorunlar yaşayan kızlar, kendisini değersiz hissedebilirken, kaçınma davranışı sergileyebilmektedir (Erözkan, 2004). Bu görüşü destekleyen Soygüt (2004), saplantılı bağlananların değersizlik duyguları ve sıklıkla kaçınma davranışı sergilediklerini bildirmektedir. Erkekler ise daha özgür bir ortamda büyüdüklerinden herhangi bir korkutma olmaksızın çevresiyle yakın duygusal ilişkiler geliştirmelerine izin verilmektedir. Bu bahsedilen durumların kızlardaki saplantılı bağlanma düzeyinin, erkeklere göre yüksek olmasını açıklayabilir. Bu görüşlerden farklı olarak Morsünbül ve Tümen (2008) kimlik

arayışında olan ergenlerin daha çok saplantılı bağlandıklarını ifade etmektedir. Kızların kimlik arayışında olmalarının da çıkan sonucu açıkladığı düşünülmektedir.

Araştırma sonucunda erkeklerin güvenli bağlanma düzeylerinin, kızlara göre yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yapılan araştırmalarda da erkeklerin, kızlara göre güvenli bağlanma düzeyinin yüksek olduğu belirlenmiştir (Bartholomew ve Horowitz, (1991); Blatt ve Blass, 1990; Leondari ve Kiosseoglou, 2000; Matsuoka ve diğerleri, 2006; Özgür, 2014; Rapoza ve Yalçinkaya, 1998; Yıldız, 2008). Yapılan bir başka araştırmada kızların, erkeklere göre güvenli bağlanma düzeylerinin yüksek olduğu belirlenmiştir (Fujimori ve diğerleri, 2017; Konyalıoğlu, 2000; Powers, Pietromonaco, Gunlicks ve Sayer, 2006). Bu çalışmaların dışında cinsiyet değişkenine göre güvenli bağlanma düzeyinde farklılığın olmadığı araştırmalarda bulunmaktadır (Ammaniti, Van Ijzendoorn, Speranza ve Tambelli, 2000; Gezer, 2001; Kılıç, 2010). Bu çalışmada erkeklerin güvenli bağlanma düzeylerinin, kızlara göre yüksek olması erkek çocukların yetiştirilme tarzıyla ilişkili olduğu düşünülmektedir. Kültürümüzde erkeklerin soyun devamı için önemli görülmesi onların daha cesaretli ve özgüvenli yetişmeleri için daha fazla ortam hazırladıkları söylenebilir. Kızlar ise daha çok yemek yapan, hakkını arayamayan, başarılı olup olmaması pek önemsenmeyen ve erkeklere yardımcı olan kişi konumunda olabilmektedir. Bahsedilen bu durumlar erkeklerin güvenli bağlanma stili geliştirmelerinin nedeni olarak söylenebilir.

Araştırma sonucunda cinsiyet değişkenine göre kayıtsız bağlanma düzeyinde anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Yapılan literatür taramasında da benzer sonuçların olduğu görülmektedir (Akbağ ve Erden İmamoğlu, 2010; Atik, 2013; Işınsoy Halat, 2009; İlaslan, 2009; Majidova ve İpek, 2020; Tutarel-Kışlak ve Çavuşoğlu, 2006; Yazıcıoğlu, 2011; Yıldız, 2008). Cinsiyet değişkenine göre bağlanma stillerinin incelendiği çalışmalarda örneklem grubundaki farklılıklara göre benzerliklerin ya da farklılıkların olduğu görülmektedir. Bu araştırmada cinsiyete göre kayıtsız bağlanma düzeyinde farklılığın olmaması, ailenin sosyokültürel yapısı ve çocuk yetiştirme noktasında benimsediği tutumların benzer olduğu söylenebilir.

Araştırma sonucunda kızların anksiyete duyarlılık düzeylerinin, erkeklere göre yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yapılan çalışmada kızların, erkeklere göre anksiyete duyarlılığının yüksek olduğu belirlenmiştir (Reiss ve diğerleri, 1986; Stewart ve diğerleri, 1997). Yapılan araştırmada erkeklerin anksiyete duyarlılığı puanlarının, kadınlara göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir (Paulus ve Stein, 2006). Cinsiyete göre anksiyete duyarlılığının farklılaşmadığı çalışmalarda bulunmaktadır (Cox, Endler ve Swinson, 1991; Ayvaşık, 2000). Kadınlarda anksiyete bozukluklarının daha sık görülmesi, anksiyete

duyarlılığının da kadınlarda daha yüksek olabileceğini düşündürmektedir (Stewart ve diğerleri, 1997). Anksiyete duyarlılığının cinsiyete göre incelenmesinde farklı sonuçların olduğu görülmektedir. Cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi gibi bireysel farklılıkların anksiyete duyarlılığı üzerindeki etkilerinin tam olarak belirlenemediği ifade edilmektedir. Bu durum ise anksiyete duyarlılığına sebep olan sosyal, psikolojik ve biyolojik faktörlerin tespitine yönelik çalışmaların yetersiz olmasıyla açıklanmaktadır (Mantar, Yemez ve Alkın, 2011). Literatürde yer alan anksiyete duyarlılığının nedenlerine yönelik yapılan açıklamalarda ulaşılan bilgilere göre kızların anksiyete duyarlılığının daha yüksek düzeyde olması genetik faktörler (Reiss ve McNally, 1985; Schmidt ve Zvolensky, 2007; Stein, Jang ve Livesley, 1999; Taylor ve diğerleri, 2008) ve öğrenme deneyimleriyle (Scher ve Stein, 2003; Taylor ve Cox, 1998; Whitehead, 1986; Yılmaz, 2006) açıklanabilir. Bu konuda daha derinlemesine yapılmış çalışmalara ihtiyaç duyulduğu söylenebilir.

Araştırma sonucunda yaş değişkenine göre korkulu, kayıtsız, güvenli ve saplantılı bağlanma düzeyinde anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Ermiş (2019) araştırmasında yaş değişkenine göre güvenli ve kararsız bağlanma düzeyinde anlamlı farklılığın olmadığını belirlerken; 17 yaşında olanların 14,15 ve 16 yaşında olanlara göre kaçınan bağlanma düzeyinin yüksek olduğunu tespit etmiştir (Ermiş, 2019). Çetin, Güngör Aytar, Pak ve Artık (2016) 18-21 yaşları arasındaki gençlerle yürüttüğü çalışmasında kayıtsız bağlanmanın yaşa göre farklılaştığını belirlemiştir. Majidova ve İpek (2020) araştırmasında yaşa göre güvenli, korkulu ve kayıtsız bağlanma düzeyinde farklılığın olmadığını belirlerken, 24 ve üzeri yaşlara sahip olanların, daha düşük yaşa sahip olanlara göre saplantılı bağlanma düzeyinin yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlar yapılan diğer çalışmalardaki sonuçlarla benzerlik göstermektedir (Campbell, Simpson, Boldry ve Kashy, 2005; Schachner, Shaver ve Gillath, 2008). Buist, Dekovic, Meeus ve Van Aken (2002) yaş arttıkça arkadaşlara bağlanmanın arttığını, ebeveyne güvenli bağlanmanın azaldığını belirlemiştir. 13-17 yaşları arası ergenlik dönemini içerisine aldığından bu dönemde ebeveyn değerleri reddedilmeye başlanmakta, arkadaş ilişkileri ön plana çıkmakta ve düşünce yapısı gelişmektedir (Gözcü Yavaş, 2012). Ergenlik döneminde bağlanma stilleri değişmeye karşı diğer dönemlere göre daha dirençlidir (Morsünbül ve Çok, 2011). Yapılan bu çalışmada yaşa göre bağlanma düzeyinde farklılıkların olmaması, erken yaşam tecrübeleriyle ve belirli bir kesimi içine alan örneklem sınırlı tutulmasıyla açıklanabilir.

Araştırma sonucunda yaş, kardeş sayısı ve kardeş sırası değişkenine göre anksiyete duyarlılığı toplam puanının farklılık göstermediği belirlenmiştir. Yapılan araştırmalar incelendiğinde Yılmaz ve Kılıç (2015) 8-15 yaşları arasındaki çocuklarda, Özyurt, Öztürk ve

Akay (2017) ise 8-12 yaşları arasındaki çocuklarda yaşa göre anksiyete duyarlılığının farklılık göstermediğini belirlemiştir. Bu çalışmaların dışında üniversite öğrencileri ve yetişkin örneklemelerinde gerçekleştirilen araştırmalarda yaşa göre anksiyete duyarlılığının farklılık göstermediği görülmektedir (Bağcaz, 2017; Çörekçioğlu, 2016; Şen, 2018; Ölmez, 2017). Literatür taramasında kardeş sayısı ve sırasına göre anksiyete duyarlılığının incelendiği herhangi bir çalışmaya ulaşılamamıştır. Bu değişkenlere göre anksiyete duyarlılığının yorumlanabilmesi için, anksiyete duyarlılığının demografik değişkenlerle ilişkisinin çocuk ve ergenlerde araştırıldığı daha fazla sayıda çalışmaya ihtiyaç duyulduğu düşünülmektedir.

Araştırma sonucunda kardeş sayısı ve sırası değişkenine göre korkulu, kayıtsız, güvenli ve saplantılı bağlanma düzeyinde anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Yapılan çalışmalarda kardeş sayısı değişkenine göre korkulu, kayıtsız, güvenli ve saplantılı bağlanma düzeyinde anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir (Evirgen Geniş, 2017; İlik ve Kesen, 2019; Seven, 2006; Shafiq, 2010). Sumbas ve Sezer (2017) araştırmasında kardeş sayısına göre güvenli bağlanma düzeyinde farklılık olmadığını belirlemiştir. Aydın (2019) kardeş sırası arttıkça güvenli bağlanma düzeyinin düştüğünü belirlemiştir. İlk çocuğun daha güvenli bağlandığı ifade edilmektedir. Çelik, Ekşi ve Gülsu (2017)'da araştırmasında benzer sonuçlara ulaşmıştır. Bu çalışmada kardeş sayısı ve sırasına göre bağlanma stillerinde anlamlı farklılığın oluşmaması, ebeveynlerin çocuklarına eşit mesafede ve aynı tutumla yaklaştıklarını düşündürmektedir.

Araştırma sonucunda annesi üniversite mezunu olanların güvenli bağlanma düzeylerinin, annesi okuryazar olmayanlara göre yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yapılan araştırmada annesi duyarlı olan çocukların, annesine güvenli bağlandığı tespit edilmiştir (Ainsworth, 1963; aktaran Bretherton, 1992). Sumbas ve Sezer (2017) araştırmasında annesi üniversite mezunu olan bireylerin güvenli bağlanma düzeyinin, annesi ortaokul mezunu olanlara göre yüksek olduğunu belirlemiştir. McConnell ve Moss (2011) anne eğitim düzeyi düşük olan çocukların, güvensiz bağlanma düzeylerinin yüksek olduğunu bildirmektedir. Akhan (2014) ise anne eğitim düzeyi düştükçe korkulu bağlanma puanlarının arttığını; anne eğitim düzeyi arttıkça kayıtsız bağlanma stiline oluştuğunu belirlemiştir. Yurdalan (2019) çalışmasında anne eğitim düzeyine göre çocukların bağlanma stillerinde farklılık olmadığını belirlemiştir. Bradley ve Corwyn (2002) sosyo-ekonomik ve eğitim düzeyi düşük olan ailelerin çocuklarında güvensiz bağlanma geliştiğini ifade etmektedir. Razon (1981) araştırmasında annelerin çocuklarıyla ilişkisindeki ana unsurun ayrılık süresiyle ilişkili olmadığını, annelerin çocuklarıyla geçirdikleri zamanın niteliği olduğunu belirtmektedir.

Buna göre yapılan bu araştırmada elde edilen sonuca göre annesi üniversite mezunu olan annelerin, annesi ilkokul mezunu olanlara göre çocuklarıyla daha nitelikli ilişki geliştirdiği, geleneksel tutumları sorgulayarak geçerli bilgilere ulaşmaya istekli oldukları ve birlikte geçirilen zamanı kaliteli değerlendirdikleri söylenebilir.

Araştırma sonucunda anne eğitim düzeyi değişkenine göre korkulu, kayıtsız ve saplantılı bağlanma düzeyinde, baba eğitim düzeyine göre korkulu, kayıtsız, saplantılı ve güvenli bağlanma düzeyinde anlamlı farklılığın olmadığı tespit edilmiştir. Ermiş (2019) araştırmasında anne ve baba eğitim durumuna göre kaçınan ve kaygılı bağlanma düzeyinde farklılık olmadığını belirlemiştir. Şeker (2009) araştırmasında anne eğitim düzeyine göre bağlanma stillerinde farklılık olmadığını belirlemiştir. Alagöz (2019) anne ve baba eğitim düzeyine göre bağlanma stillerinde farklılık olmadığını belirlemiştir. İlaslan (2009) araştırmasında anne eğitim durumu ortaöğretim olanların, ilköğretim olanlara göre kaçınan bağlanma düzeyinin yüksek olduğunu belirlemiştir. Onur (2006) baba eğitim durumuna göre bağlanma stillerinde farklılaşma olmadığını, anne eğitim durumuna göre ise korkulu bağlanma düzeyinde farklılık olduğunu belirlemiştir. Buna göre annesi okur-yazar olmayanların, annesi lise ve üniversite mezunu olanlara göre korkulu bağlanma puanları daha yüksektir. Güvenli, saplantılı ve kayıtsız bağlanmada ise farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Keler (2008) annesi lise mezunu olan lise öğrencilerinin, annesi ilkokul mezunu olanlara göre daha güvenli bağlandığını belirlemiştir. Annesi okur-yazar olanların ise annesi lise mezunu olanlara göre daha korkulu bağlandığı tespit edilmiştir. Bu araştırmada anne-baba eğitim düzeyine göre anlamlı farklılığın oluşmaması örneklem grubundaki öğrencilerin ebeveynlerinin daha çok ilköğretim ve ortaöğretim mezunu olmasıyla açıklanabilir.

Araştırma sonucunda anne-baba birliktelik durumu değişkenine göre korkulu, kayıtsız, güvenli ve saplantılı bağlanma düzeyinde anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Yapılan diğer araştırmalarda da benzer sonuçlara ulaşıldığı belirlenmiştir (Ermiş, 2019; Turan Cebeci, 2003; Yolalan, 2013). Bu sonuçlardan farklı olarak Atik (2013) lise öğrencilerinde anne-babası birlikte olanların, daha güvenli bağlandıklarını bildirmektedir. Bu araştırmada anne-baba birliktelik durumuna göre bağlanma stillerinde farklılığın oluşmaması, tek ebeveynli çocukların duygusal ihtiyaçlarının benzer oranda karşılandığını gösterebilir. Bu noktada ebeveyn-çocuk ilişkisinin niteliğinin daha önemli olduğu ve bağlanma stillerinde farklılık yaratabileceği öngörülebilir.

Araştırma sonucunda anne tutumu değişkenine göre korkulu, kayıtsız, güvenli ve saplantılı bağlanma düzeyinde anlamlı farklılık olmadığı; baba tutumuna göre ise korkulu ve saplantılı bağlanma düzeyinde anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Yapılan

araştırmada anne tutumunu demokratik algılayanların, anne tutumunu ilgisiz, aşırı koruyucu ve ilgisiz algılayanlara göre daha az kaçınan bağlandıkları belirlenmiştir. Bir diğer sonuçta ise anne tutumunu ilgisiz algılayanların, anne tutumunu otoriter, demokratik ve aşırı koruyucu algılayanlara göre daha fazla kaygılı-kararsız bağlandıkları tespit edilmiştir. Baba tutumunu demokratik algılayanların, baba tutumunu ilgisiz ve otoriter algılayanlara göre daha fazla güvenli bağlandıkları tespit edilmiştir. Baba tutumunu aşırı koruyucu algılayanların, baba tutumunu ilgisiz algılayanlara göre daha fazla güvenli bağlandıkları tespit edilmiştir. Kaçınan bağlanmaya göre herhangi bir farkın olmadığı bildirilmiştir (Ermiş, 2019). Anne baba tutumuna göre daha fazla sayıda çalışmaya ihtiyaç duyulmaktadır.

Araştırma sonucunda baba tutumunu otoriter olarak değerlendiren kişilerin kayıtsız bağlanma puanları, baba tutumunu demokratik ve tutucu olarak değerlendirenlere göre anlamlı biçimde yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca yapılan bu araştırmada baba tutumunu otoriter ve demokratik olarak değerlendiren kişilerin güvenli bağlanma puanları, baba tutumunu tutucu olarak değerlendirenlere göre anlamlı biçimde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yapılan araştırmada babaların çocuklarına karşı olumsuz tutumlarının, çocuklarıyla olan etkileşimlerini olumsuz etkileyerek güvensiz bağlanmalarına yol açtığı bildirilmiştir (Newland, Coyl ve Chen, 2010). Warren (2009) araştırmasında otoriter tutum ile kaçınan bağlanma arasında negatif yönde ilişki olduğunu belirlemiştir. Yapılan bazı araştırmalarda otoriter ebeveynlerin çocuklarında kaygılı bağlanma puanlarının yüksek olduğu belirlenmiştir (Ahmadova ve Yavuz, 2017; Zhao, 2010). Bartolomew ve Horowitz (1991) güvensiz-kaçınan bağlananların, çocukluk döneminde bakım verenlerin yakınlıktan uzak ve güvenilmez tutumlarına maruz kaldığını ifade etmektedir. Problemlili durumlarda bu kişiler başkalarının yardımına inanmamaktadır ve saplantılı şekilde kendilerine yetebileceğini düşünürler. Bu durum kaygının ve ilginin az olmasına dikkat çekmek amacıyla kayıtsız bağlanma olarak aktarılabilmektedir (Bartolomew ve Horowitz, 1991; Akt. Yıldızhan, 2017). Yapılan bu araştırmada babasını otoriter algılayan bireylerin kayıtsız bağlanma puanlarının yüksek olması, bu kişilerin çocuklukta ilgisiz ve sorumsuz ebeveynlerinin davranışlarına maruz kalmasından dolayı kendi kendine yeteceği düşüncesinin dolayısıyla kayıtsız bağlanma puanının artabileceğini düşündürmektedir. Otoriter tutum kontrolün yüksek düzeyde ve yaşından daha ileri seviyede olgunluk beklentisinin olduğu durumdur. Otoriter ebeveynler yöneticilik görevini üstlenmektedir ve çocuklarıyla kurdukları iletişim sınırlıdır. Ayrıca otoriter tutum, çocukların duygu dışavurumunu azaltabilmektedir. Yapılan bu araştırmada örneklem grubunu 14-17 yaşlarındaki ergenler oluşturmaktadır. Ergenlerin bireyselleşme çabası içerisinde baba

tutumunu olumsuz algılasa bile erken dönemlerde babasıyla nitelikli iletişim kurmasından dolayı güvenli bağlanma gerçekleştirdiği düşünülebilir.

Araştırma sonucunda “Korkulu Bağlanma” ile “Anksiyete Duyarlılığı” arasında pozitif yönde korelasyon belirlenmiştir. Yapılan araştırmada Weems ve diğerleri (2002) korkulu ve saplantılı bağlanan bireylerin, güvenli bağlananlara göre anksiyete duyarlılık düzeyinin yüksek olduğunu belirlemiştir. Erözkan (2011) araştırmasında kayıtsız, saplantılı ve korkulu bağlanma ile anksiyete duyarlılığı arasında pozitif yönde korelasyon olduğunu belirlemiştir. Taylor (1999) korkulu bağlanma ile anksiyete duyarlılığı arasında pozitif yönde korelasyon olduğunu bildirmektedir (Taylor, 1999). Scher ve Stein (2003), bağlanmanın, anksiyete duyarlılığı üzerinde etkili olduğunu bildirmektedir. Erözkan (2011) bakım verenin tutum ve davranışları, çocukların anksiyete duyarlılığı geliştirmesine neden olabildiğini ifade etmektedir. Korkulu bağlanma stiline olumsuz benlik algısı vardır ve başkalarının olumsuz model olduğuna işaret etmektedir. Güvenli bağlanmanın tam karşılığı olan korkulu bağlanma da reddetme ve güvenmeme vardır. Bağlanma figürünün olumsuz tutum ve davranışları, bağlanan kişide güvensizliğe ve sıkıntılara yol açmaktadır. Bu durum korkulu bağlanma geliştiren kişilerin, olayları stresli algılamasına ve yorumlamasına daha yatkın olmasına neden olmaktadır. Ayrıca olumsuz benlik algısı geliştirdiklerinden, anksiyete semptomları gösterdiklerinde çevresinden yardım alamayacağını hissedilmesine yol açarak, yaşanan durum bedensel hislere olan ilginin artmasına yol açabilmektedir. Böylelikle korkulu bağlanma geliştiren bireylerde anksiyete duyarlılık düzeyinin artacağı söylenebilir. Farklı bir düşünceye göre korkulu bağlanan bireylerde bilişsel tepki tarzları çarpıtılabilmektedir. Bu durum ise anksiyeteye ilişkili duyumları geliştirebilmektedir (Weems ve diğerleri, 2002). Yapılan bu araştırmada korkulu bağlanma geliştiren bireylerin, bilişsel çarpıtmalarının olmasının anksiyete duyarlılığının gelişmesine neden olabileceği söylenebilir. Bir başka görüşte ise anksiyete duyarlılığının yüksek olmasında çocukların kendisini tehlikede hissettiği ve sıkıntılı gördüğü ortamlarda, ebeveynlerin çocuklarına sürekli müdahalede bulunmasının anksiyeteye ilişkili belirtilerin zararlı olduğu düşüncesinin gelişmesine neden olabildiği bildirilmektedir (Manassis ve Bradley, 1994; Sargın, 1990).

Araştırma sonucunda “Kayıtsız Bağlanma” ile “Anksiyete Duyarlılığı” arasında pozitif yönde korelasyon belirlenmiştir. Yapılan araştırmalarda kayıtsız bağlanma stili geliştirenlerin, güvenli bağlanma geliştirenlere göre anksiyete duyarlılığının yüksek olduğu tespit edilmiştir (Watt, McWilliams ve Campbell, 2005; Weems, Berman, Silverman ve Rodriguez, 2002). Saplantılı ve korkulu bağlananların anksiyete duyarlılığının, kayıtsız bağlanan bireylerin anksiyete duyarlılığına göre düşük düzeyde olduğu bildirilmektedir.

Erözkan (2011) araştırmasında kayıtsız bağlanma ile anksiyete duyarlılığı arasında pozitif yönde korelasyon olduğunu belirlemiştir. Surcinelli ve diğerleri (2010) bağlanmayla ilgili ihtiyaçların reddedilmesinin, kayıtsız bağlanmayı geliştirdiğini savunmaktadır. Kayıtsız bağlanan bireylerin ebeveynleri tarafından bireyler yakın ilişkilerinde şüphe eğilimi içerisinde ve bu kişiler kendisine güvenmeye, kendi yeterliliğine ve başarılarına daha çok önem vermektedir. Ayrıca yakın ilişkileri önemsiz görürler ve başkalarına yaklaşımdan kaçınırlar (Beyder-Kamjou, 2004; Turner, 2008). Kayıtsız bağlanma düzeyi yüksek olan bireylerin yakınlık kurmakla ve özgüven problemlerinden dolayı anksiyete duyarlılığının yüksek olabileceği söylenebilir. Bu konuyla ilgili gerek yurt içi gerekse yurt dışı literatür taramalarında yeterli bulgunun olmadığı anlaşılmaktadır. Kayıtsız bağlanma ile anksiyete duyarlılığı ilişkisine yönelik çalışmaların artırılmasının daha güvenilir yorumlar yapılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırma sonucunda “Güvenli Bağlanma” ile “Anksiyete Duyarlılığı” arasında negatif yönde korelasyon belirlenmiştir. Yapılan çalışmada da güvensiz bağlanma stili geliştirenlerin, güvenli bağlanma geliştirenlere göre anksiyete duyarlılığının yüksek olduğu belirlenmiştir (Watt, McWilliams ve Campbell, 2005; Weems, Berman, Silverman ve Rodriguez, 2002). Erözkan (2011) araştırmasında güvenli bağlanma ile anksiyete duyarlılığı arasında negatif yönde korelasyon olduğunu belirlemiştir. Bir başka çalışmada güvensiz anksiyete duyarlılığının, saplantılı ve korkulu bağlananlara göre anlamlı ölçüde düşük olduğu tespit edilmiştir (Intrieri ve Margentina, 2017). Bu çalışmaların haricinde güvenli ve güvensiz bağlanma açısından anksiyete duyarlılığının farklılık göstermediği çalışmalar da bulunmaktadır (Austin ve diğerleri, 2006; Bar-Haim ve diğerleri, 2007). Reiss, ve McNally (1985) anksiyete duyarlılığının, güvensiz bağlanmayla ilişkili olabileceğini ifade etmiştir. Güvensiz bağlanmanın, çocukların anksiyete belirtileri göstermesinde önemli bir faktör olduğu bildirilmektedir (Hazan ve Shaver, 1994). Newman, Shin ve Zuellig (2016) araştırmasında güvensiz bağlanmanın, yaygın anksiyete bozukluğu semptomlarını anlamlı biçimde yordadığını saptamıştır. Güvenli bağlananların özsaygı düzeyleri yüksektir (Feeney ve Noller, 1990), sosyal ilişkileri daha iyidir ve daha az yalnızlık duygusu yaşarlar (Hazan ve Shaver, 1994). Güvensiz bağlanmada ise bireyler hem kendilerine hem de başkalarına karşı güven problemi yaşarlar. Reddedilme korkusu yoğun yaşanırken, kendilerini değersiz görürler. Onaylanma ihtiyacı hissederken bu kişiler olayları olumsuz yorumlarlar (Bartholomew ve Horowitz, 1991). Güvenli bağlanma gerçekleştiremeyenlerde problemlerle başa çıkma becerileri düşüktür ve uyumsuzluk yaşama noktasında risk altındadır. Ebeveynlerin olumsuz tutumları, güvensiz bağlanmaya neden olurken, içsel kaynakların

gelişimini etkileyebilmektedir bu nedenle stresle başa çıkma becerileri gelişmemiştir (Bartholomew ve Horowitz, 1991; Mikulincer ve Florian, 1998). Güvenli bağlanma stresin neden olduğu olumsuz durumları engelleme özelliğine sahip olduğundan, güvenli bağlanan bireyler anksiyete semptomlarına karşı daha fazla savunma gösterebilmektedir (Erözkan, 2011). Viana ve Rabian (2008) güvenli bağlananların, ebeveynleriyle kurduğu yakınlıktan dolayı kendilerini rahat hissetmelerini sağlamaktadır ve anksiyeteye ilişkili semptomlardan korkulmamasına olanak sağlayabilmektedir. Güvenli bağlanamayan bireylerde ise anksiyete semptomlarından korkma ve mantık dışı korkular oluşabilmektedir. Bu durum ise anksiyete duyarlılığının gelişimine yol açabilmektedir.

Araştırma sonucunda “Saplantılı Bağlanma” ile “Anksiyete Duyarlılığı” arasında pozitif yönde korelasyon belirlenmiştir. Yapılan araştırmada saplantılı ve korkulu bağlananların anksiyete duyarlılık düzeyinin, güvensiz ve kayıtsız bağlananlara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Intrieri ve Margentina, 2017). Saplantılı bağlananların kendisine yönelik olumsuz, başkalarına yönelik olumlu algıları bulunmaktadır. Ayrıca bu kişiler olumsuz duygularını abartılı biçimde gösterme eğilimindedir (Jones, 2005; Weger ve Polcar, 2002). Kendilerini sevmeye layık görmeyen saplantılı bağlananlar, değerli olmadıklarını düşünmektedir ve özgüvenleri de düşüktür. Yakın ilişkilerinde kendisini kanıtlama çabası içerisine girmektedirler. Gerçekçi olmayan beklentilere sahiptirler ve bağımlı kişilik özelliklerine sahip olduklarından başkalarını memnun edebilmek için çok fazla çaba gösterirler. Bu durum bireylerin yüksek düzeyde değersizlik yaşamalarına ve kaçınma davranışı sergilemelerine neden olmaktadır (Howard ve Medway, 2004). Ebeveynlerin olumsuz tutum ve davranışlarının, çocuklardaki anksiyete duyarlılığını geliştirdiği bilinmektedir (Watt ve Stewart, 2003). Yine aynı şekilde anksiyete duyarlılığı üzerinde bağlanmanın da önemli bir etkisi olduğu vurgulanmaktadır (Scher ve Stein, 2003). Saplantılı bağlanan bireyler, çevresindekilerin tepkilerine çok önem verirler ve yaşanan herhangi bir anlaşmazlığı reddedilme olarak yorumlayabilirler (Pistole ve Arricale, 2003). Saplantılı bağlananlar stresli durumda başa çıkma becerilerinden şüphe duyduğu için anksiyete semptomlarına daha duyarlı hale gelmektedirler (Allison, 2003; Kang ve diğerleri, 2008; Brown ve Whiteside, 2008; Muris, Meesters, Morren ve Moorman, 2004). Yapılan bu araştırmada saplantılı bağlanma ile anksiyete duyarlılığı arasında pozitif yönde ilişki olması stresli durumda başa çıkma becerilerinin yeterince gelişmemiş olmasından dolayı, stresli durumlarda anksiyete semptomlarına daha duyarlı hale gelinmesiyle açıklanabilir.

5.3. Öneriler

Yapılan araştırmada elde edilen sonuçlara göre ileride yapılacak olan araştırmalar ve

araştırmayı gerçekleştirecek araştırmacılar için aşağıda yer alan önerilerde bulunulmuştur.

Yapılan bu araştırmada örneklem grubunu Manisa ilinde eğitim gören 14-17 yaşları arasındaki 230 öğrenci oluşturmaktadır. Her sosyokültürel bölgeden öğrenciye ulaşılması, araştırmadan elde edilen sonuçların genellenebilmesini sağlayabilir.

- Bağlanma stilleri ile anksiyete duyarlılığı arasındaki ilişki ölçeklerle tespit edilmeye çalışılmıştır. İleride yapılacak araştırmalarda yüz yüze görüşmelerle derinlemesine incelemeler gerçekleştirilebilir.

- Anksiyete duyarlılığına yönelik araştırmalar artırılarak literatüre katkı sağlanabilir.

- Araştırmanın örneklemi oluşturarak 14-17 yaşındaki bireylerin ergenlik dönemine ilişkin bilgilere yer verilmemiştir. Bu süreçte arkadaş ilişkileri, bedensel değişimlerin ruhsal etkisi ve sosyal destek gibi alanlarda yaşadıkları durumlar incelenerek değişkenlere olan etkisi incelenebilir.

- Anksiyete duyarlılığının oluşmasında ve gelişiminde bağlanma stillerinin etkili olduğu, yapılan literatür taramasında tespit edilmiştir. Ebeveynlere bu konuyla ilgili ruh sağlığı uzmanları tarafından eğitimler düzenlenerek, ileride çocuklarında anksiyete duyarlılığının gelişimi önlenabilir.

- Ebeveynlere, çocuklarıyla nasıl iletişim kurmaları gerektiği ve anne-baba olmanın sorumluluklarının farkındalığını sağlayacak çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Ahmadova, P. ve Yavuz, M. (2017). Annenin bağlanma özelliği ile ebeveyn tutumları ve çocukların ruhsal, davranışsal durumu arasındaki ilişkinin incelenmesi. Erişim adresi: <https://dergi.biruni.edu.tr/wp-content/uploads/2019/12/5.-P.AHMADOVA.pdf>.
- Ainsworth, M. S. (1989). Attachments beyond infancy. *American Psychologist*, 44(4), 709–716. doi: <https://doi.org/10.1037/0003-066X.44.4.709>
- Ainsworth, M.D.S. (1982). Attachment: Retrospect and prospect. The place of attachment in human behavior. New York: Basic Books.
- Ainsworth, M.D.S. ve Bowlby, J. (1991). An ethological approach to personaliy development. *American Psychologist*, 46, 333-341. Erişim adresi: http://www.psychology.sunysb.edu/attachment/online/ainsworth_bowlby_1991.pdf
- Ainsworth, M.D.S., Blehar, M., Waters, E. ve Wall, S. (1978). *Patterns of attacment*. Hillsdale: N. J. Lawrance Erlbaum Assosiates.
- Akbağ, M. ve Erden İmamoğlu, S. (2010). Cinsiyet ve bağlanma stillerinin utanç, suçluluk ve yalnızlık duygularını yordama gücünün araştırılması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 10(2), 651-682. Erişim adresi: https://www.researchgate.net/profile/Seval_Erden_Cinar/publication/234588835_The_Prediction_of_Gender_and_Attachment_Styles_on_Shame_Guilt_and_Loneliness/links/58051e5908aef87fbf3bbb59/The-Prediction-of-Gender-and-Attachment-Styles-on-Shame-Guilt-and-Loneliness.pdf
- Akça Ö.F., Özkan M. ve Tıraş Teber S. (2013). Migren ve gerilim tipi baş ağrısı olan ergenlerde anksiyete duyarlılığı ve dissosiyatif belirtiler. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 161-166. doi: 10.5455/apd.35962
- Akdağ Turan, S. (2011). *Ergenlerin bağlanma stilleri ile ebeveynlerinin bağlanma stilleri arasındaki ilişki* (Uzmanlık tezi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya). Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>.
- Akhan, U. L. (2014). Hemşirelik öğrencilerinin bağlanma stillerinin belirlenmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 4 (3), 191-196. Erişim adresi: <https://app.trdizin.gov.tr/publication/paper/detail/TVRjNE5qZzNOdz09>
- Akyıl, Y., 2000, Algılanan anne baba çocuk yetiştirme davranışları ve Türk ergenlerde sosyal anksiyete (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul).
- Alagöz, P. A. (2019). *14-18 yaş arasındaki ergenlerin bağlanma stilleri ile sosyal anksiyete düzeyleri arasındaki ilişki* (Yüksek lisans tezi, Gelişim Üniversitesi, İstanbul). Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Alantar, Z. ve Maner, F. (2008). Bağlanma kuramı açısından yeme bozuklukları. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 9, 97-104. Erişim adresi: <https://docplayer.biz.tr/36179117-Baglanma-kurami-acisindan-yeme-bozukluklari.html>

- Allen, J.P. ve Land, D. (1999). *Attachment in adolescence*. New York: Guilford.
- Allen, J.P., Moore, C.M., Kuperminc, G. ve Bell, K. (1998). Attachment and adolescent psychosocial functioning. *Child Dev*, 69, 1406-1419. doi: 10.2307/1132274
- Allen, R.G., Pereira, L.S., Raes, D. ve Smith, M. (1998) *Crop evapotranspiration — guidelines for computing crop water requirements*. FAO Irrigation and drainage paper 56. Rome: Food and Agriculture Organization,.
- Allison, C. J. (2003). *Worry and coping: An attachment perspective* (Master's thesis, simon fraser university, Canada). Erişim Adresi: <http://summit.sfu.ca/item/2712>
- Ammaniti, M., Van IJzendoorn, M.H., Speranza, A.M. ve Tambelli, R. (2000). Internal working models of attachment during late childhood and early adolescence: an exploration of stability and change. *Attachment & Human Development*, 2(3), 328-345. doi: 10.1080/14616730010001587.
- Aslan, M. (2018). *8–14 yaş grubu öğrencilerde anksiyete duyarlılığı ile okul reddi arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Çağ Üniversitesi, Mersin). Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Atık, E. L. (2013). *Liseli ergenlerde bağlanma stilleri ve psikolojik sağlıklılık düzeyleri arasındaki ilişkide öz-yansıtma ve içgörünün rolü* (Yüksek lisans tezi, İstanbul Bilim Üniversitesi, İstanbul). Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Austin, D.W., Jamieson, R.S., Richards, J.C. ve Winkelman, J. (2006). The relationship between attachment style, anxiety sensitivity and interpretive bias among adolescent nonclinical panickers. *Behaviour change*, 23(1), 31-41. doi: 10.1375/bech.23.1.31
- Aydın, E. (2019). *Bağlanma stillerinin orta çocukluk dönemindeki çocuklarda benlik algısı ve mükemmelliyetçilik tutumu ile ilişkisinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi, İstanbul). Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Ayvaşık, H.B. (2000). Kaygı Duyarlığı İndeksi geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 15(46), 43-57. Erişim adresi: <https://toad.halileksi.net/sites/default/files/pdf/kaygi-duyarlilik-indeksi-toad.pdf>
- Bağcaz, A. (2017). *Ankara'da yakın kaybı sonrası yas belirtilerinin yaygınlığı ve yordayıcı etmenler (sosyodemografik özellikler, yakın kaybının özellikleri, anksiyete duyarlılığı ve yetişkin ayrılık anksiyetesi ile ilişkisi)* (Tıpta uzmanlık tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara). Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Bal, H., 2007, *Bağlanma Stilleri, cinsiyet rolleri ve evlilik uyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Mersin Üniversitesi, Mersin). Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Bar-Haim, Y., Dan O., Eshel, Y. ve Sagi-Schwartz, A. (2007). Predicting children's anxiety from early attachment relationships. *Journal of Anxiety Disorders*, 21, 1061–1068. doi: 10.1016/j.janxdis.2006.10.013

- Bartholomew, K. (1990). Avoidance of intimacy: An attachment perspective. *Journal Of Social Personality Relationships*, 7, 147-178. doi: 10.1177/0265407590072001
- Bartholomew, K. ve Horowitz, L.M. (1991). Attachment styles among young adults: A test of a four category model. *Journal Of Personality And Social Psychology*, 61, 226–241. doi: 10.1037//0022-3514.61.2.226.
- Bartolomew, K. ve Horowitz, L. M. (1991). Attachment styles among young adults: a test for four-category model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61(2), 226–44. doi: 10.1037//0022-3514.61.2.226
- Bernstein, A., Zvolensky, M.J., Kotov, R. ve Arrindell, W.A. (2006). Taxonicity of anxiety sensitivity: A multi-national analysis. *Journal of Anxiety Disorders*, 20, 1–22. doi: 10.1016/j.janxdis.2004.11.006
- Beyder-Kamjou, I. (2004). *Attachment style as a moderator of the relationship between level of perceived conflict and constructive and psychologically abusive behavior in clinic couples* (Unpublished doctoral dissertation, University of Maryland, Maryland).
- Bildik, T. ve Özbaran, B. (2006). Bağlanmanın nörobiyolojisi. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 13, 137-144. Erişim adresi: http://cms.galenos.com.tr/Uploads/Article_30289/cogepderg-13-137.pdf
- Blatt, S. J. ve Blass, R. B. (1990). Attachment and separateness: A dialectical model of the products and processes of development throughout the life cycle. *The Analytical Study Of The Child*, 44, 107-127. doi: 10.1080/00797308.1990.11823513
- Bowlby, J. (1982). Attachment and loss: Retrospect and prospect. *American Journal of Orthopsychiatry*, 52(4), 664–678. doi: 0.1111/j.1939-0025.1982.tb01456.x
- Bowlby, J. (2012). *Güvenli bir dayanak: Ebeveyn- çocuk bağlanması ve sağlıklı insan gelişimi*. İstanbul: Psikoterapi Enstitüsü Eğitim Yayınları.
- Bradley, R. H. ve Corwyn, R. F. (2002). Socioeconomic status and child development. *Annua lreview of psychology*, 53(1), 371-399. doi: 10.1146/annurev.psych.53.100901. 135233
- Brennan, K. A., Shaver, P. R. ve Tobey, A. E. (1991). Attachment styles, gender and parental problem drinking. *Journal of Social and Personal Relationships*, 8(4), 451–466. doi: <https://doi.org/10.1177/026540759184001>
- Bretherton, I. (1992). The origins of attachment theory: John Bowlby and Mary Ainsworth. *Dev Psychol*, 28(5), 759-775. doi: 10.1037/0012-1649.28.5.759
- Brown, A. M. ve Whiteside, S. P. (2008). Relations among perceived parental rearing behaviors, attachment style, and worry in anxious children. *Journal of Anxiety Disorders*, 22(2), 263-272. doi: 10.1016/j.janxdis.2007.02.002
- Buist, K. L., Dekovic, M., Meeus, W., ve Van Aken, M. A. (2002). Developmental patterns in adolescent attachment to mother, father and sibling. *Journal of Youth and Adolescence*, (31), 167-176. doi: 10.1023/A:1015074701280

- Campbell, L., Simpson, J., Boldry, J. ve Kashy, D.A. (2005). Perceptions of conflict and support in romantic relationships: The role of attachment anxiety. *Journal of Personality and Social Psychology*, 88, 510–531. doi: 10.1037/0022-3514.88.3.510
- Ceritli, I. (2016). *Lise öğrencilerinde bağlanma stillerinin problemli internet kullanımına etkisi* (Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul). Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Comeau, N., Stewart, S.H. ve Loba, P. (2001). The relations of trait anxiety, anxiety sensitivity and sensation seeking to adolescents' motivations for alcohol, cigarette, and marijuana use. *Addictive Behaviors*, 26(6), 803-825. doi: 10.1016/s0306-4603(01)00238-6.
- Cox, B.J., Endler, N.S. ve Swinson, R.P. (1991). Clinical and nonclinical panic attacks: An empirical test of a panic anxiety continuum. *Journal of Anxiety Disorders*, 5, 21-34. doi: 10.1016/0887-6185(91)90014-K
- Cox, B.J., Enns, M.W. ve S. Taylor. (2001). The effect of rumination as a mediator of elevated anxiety sensitivity in major depression. *Cognitive Therapy and Research*, 25(5), 525–34. doi: 10.1177/0145445506297019.
- Cox, T., Lobel, S.A. ve McLeod, P.L. (1991). Effects of ethnic group cultural differences on cooperative and competitive behavior on a group task. *Academy of Management Journal*, 4, 827-847. doi: 10.2307/256391
- Çakmak, S.Ş. ve Ayvaşık, H.B. (2007). Üniversite öğrencilerinde alkol kullanma nedenleri ile kaygı duyarlılığı arasındaki ilişki. *Türk Psikoloji Dergisi*, 22(60), 91-107. Erişim adresi: <https://www.psikolog.org.tr/tr/yayinlar/dergiler/1031828/tpd1300443320070000m000144.pdf>
- Çelik, Ç.B. (2010). *Üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı örselenme yaşantılarının kendilik algısı ve boyun eğici davranışlar üzerine etkisi* (Yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon). Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Çelik, H., Ekşi, H. ve Gülsu, N. (2017). Orta çocukluk döneminde güvenli bağlanma ile mükemmeliyetçiliğin çeşitli değişkenler bağlamında incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 7(47). Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/631361>
- Çetin, N., Güngör Aytar, A. Pak, M. D. ve Artık, A. (2016). Ergenlerde anne-baba ve arkadaşlara bağlanma biçimleri ile romantik ilişkilerde sorun çözmeleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 27(2), 79-95. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tsh/issue/38640/448643>
- Çörekçioğlu, S. (2016). *Bipolar bozuklukta anksiyete duyarlılığı, dürtüsellik ve ilişkili etmenler* (Tıpta uzmanlık tezi, Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul). Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Davidovitz, R., Mikulincer, M., Shaver, P.R., Ijzak, R. ve Popper, M., (2007). Leaders as attachment figures: Their attachment orientations predict leadership-related mental representations and followers' performance and mental health. *Journal of Personality and Social Psychology*, 93, 632–650. doi: 10.1037/0022-3514.93.4.632.

- Davila, J., Burge, D. ve Hammen, C. (1997). Why does attachment style change?. *Journal of Personality and Social Psychology*, 73(4), 826-838. doi: 10.1037//0022-3514.73.4.826
- Davison, G.C. ve Neale, J.M. (2011). *Anormal psikolojisi* (H. Dağ, Çev.). Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Dede, F. (2015). Lise öğrencilerinin çatışma çözme yaklaşımlarının bağlanma stilleri ve bazı değişkenler açısından incelenmesi (Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana). Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Demirsu, Ö. (2018). Üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveyn tutumları ile sürekli kaygı düzeyi arasındaki ilişkide anksiyete duyarlılığının ve psikolojik dayanıklılığın aracı rolleri (Yüksek lisans tezi, Işık Üniversitesi, İstanbul). Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Deniz, E. (2011). Karar verme stilleri ve beş faktör kişilik özelliklerinin bağlanma stilleri açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(1), 97-113. Erişim adresi: <https://docplayer.biz.tr/299535-Karar-verme-stilleri-ve-bes-faktor-kisilik-ozelliklerinin-baglanma-stilleri-acisindan-incelenmesi.html>
- Donnell, C.D. ve McNally R.J. (1990). Anxiety sensitivity and panic attacks in A nonclinical population. *Behaviour Research and Therapy*, 28(1), 83-85. doi: 10.1016/0005-7967(90)90058-q
- Dragan, M. ve Dragan, W. (2014). Temperament and anxiety: The mediating role of metacognition. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 36(2), 246–254. doi: 10.1007/s10862-013-9392-z
- Ekemen, P. (2015). Anksiyete bozukluğu olan çocuklarda anksiyete duyarlılığı, bağlanma, öğrenilmiş çaresizlik ve benlik kavramı (Yüksek Lisans Tezi, Gediz Üniversitesi, İzmir). Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Erdem, Ç. (2015). *Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı İl Müdürlüğü'ne müracaat eden eğitim düzeyi ve gelir seviyesi düşük bireylerde bağlanma stillerinin umutsuzluk düzeyleri ve stresle başa çıkma tarzları arasındaki ilişki* (Yüksek lisans tezi, Arel Üniversitesi, İstanbul). Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Eriş, A. (2010). *Bağlanma biçimleri, kişilik özellikleri ve evlilik uyumu arasındaki ilişki* (Yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi, İzmir). Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Erkan Z. (2002). Sosyal kaygı düzeyi yüksek ve düşük ergenlerin ana baba tutumlarına ilişkin nitel bir çalışma. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(10), 120-133. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/50112>
- Ermış, B. S. (2019). *Lise öğrencilerinin bağlanma stilleri, aile yaşam doyumları ve duygusal özerklik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul). Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

- Eroğlu-Akın, R.S. (2011), *Ergenlerde bağlanma stilleri, internet sosyal iletişim ağlarının kullanımı ve iletişim becerileri arasındaki ilişkilerin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara). Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Erözkan, A. (2004). Lise öğrencilerinin bağlanma stilleri ve yalnızlık düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(4). Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunisosbil/issue/2814/37855>
- Erözkan, A. (2011). Üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ve karar stratejileri. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(3), 60-74. Erişim adresi: <https://arastirmax.com/en/system/files/dergiler/25824/makaleler/2/3/arastirmax-universite-ogrencilerinin-baglanma-stilleri-karar-stratejileri.pdf>
- Erözkan, A. (2012). Examination of relationship between anxiety sensitivity and parenting styles in adolescents. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 12(1), 52-57. doi: 10.1891/0889-8391.29.2.95
- Evirgen Geniş, N., (2017). *Okul öncesi dönem çocuklarında bağlanma ve benlik algısı arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Karabük Üniversitesi, Karabük). Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Fedoroff, I.C., Taylor, S., Asmundson, G.J.G. ve Koch, W.J. (2000). Cognitive factors in traumatic stress reactions: Predicting PTSD symptoms from anxiety sensitivity and beliefs about harmful events. *Behavioural and Cognitive Psychotherapy*, 28(1), 5–15. doi: 10.1017/S1352465800000023
- Feeney, J. ve Noller, P. (1990). Attachment style as a predictor of adult romantic relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 58, 281-291. doi: 10.1037/0022-3514.58.2.281
- Field, T. (1996). Attachment and separation in young children. *Annual Reviews*, 47, 541-561. doi: 10.1146/annurev.psych.47.1.541.
- Fisher, P. L. ve Wells, A. (2008). Metacognitive therapy for obsessive–compulsive disorder: A case series. *Journal of Behavior Therapy and Experimental Psychiatry*, 39(2), 117–132. doi: 10.1016/j.jbtep.2006.12.001
- Fisher, P. ve Wells, A. (2009). *Metacognitive therapy: The cbt distinctive features series*. NY: Routledge Press.
- Freud, A. (2013). *Ben ve savunma mekanizmaları* (Y. Erim, Çev.). İstanbul: Metis Yayınları.
- Fujimori, A., Hayashi, H., Fujiwara, Y. ve Matsusaka, T. (2017). Influences of attachment style, family functions and gender differences on loneliness in Japanese University Students. *Psychology*, 8, 654-662. doi: [10.4236/psych.2017.84042](https://doi.org/10.4236/psych.2017.84042).
- Gezer, Z. Ü. (2001). *Ergenlerin bağlanma stilleri ve aile yapıları arasındaki ilişki* (Yüksek lisans tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Ankara). Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Gözcü Yavaş, C. (2012). Orta ve geç ergenlik dönemindeki ergenlerde tutum ve davranış farklılıkları. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(2), 113-138. doi: 10.1501/sbder_0000000048

- Güngör, D., 2000, *Bağlanma stillerinin ve zihinsel modellerin kuşaklara aktarımında ana-babalık stillerinin rolü* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara).
- Güroğlu, B., (2002). Prediction of academic achievement in turkish adolescents from attachment style and mother's parenting style variables (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul). Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Hall, S.E. ve Geher, G. (2003). Behavioral and personality characteristics of children with reactive attachment disorder. *Journal of Psychology: Interdisciplinary and Applied*, 137, 145–162. doi: 10.1080/00223980309600605
- Hazan, C. ve Shaver, P. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52, 511-524. Erişim adresi: <https://adultattachmentlab.human.cornell.edu/HazanShaver1987.pdf>
- Hazan, C. ve Shaver, P.R., (1994). Attachment as an organizational framework for research on close relationships. *Psychological Inquiry*, 5(1), 1-22. Erişim adresi: <http://apagosposables.com/sites/default/files/hazanandshaver.pdf>
- Howard, M. S. ve Medway, F. J. (2004). Adolescents' attachment and coping with stress. *Psychology in the Scholls*, 41(3), 391-402. doi: 10.1002/pits.10167
- Intrieri, R.C. ve Margentina, S.J. (2017). Attachment and its relationship to anxiety sensitivity. *Current Psychology*, 36, 1-15. doi: 10.1023/A:1016058600416
- Işinsu-Halat, M. (2009). *Yatırım kuramı bağlamında evli çiftlerde uyum, nedensel ve sorumluluk yüklemeleri ile yalnızlık arasındaki bağlantılar* (Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Ankara). Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- İlaslan, Ö. (2009). *Çocukların bağlanma davranışlarının özlük nitelikleri ve anne bağlanma stillerine göre incelenmesi* (Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya). Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- İlik, D. A. ve Kesen, N. F. (2019). Ergenlerde bağlanma ve aile aidiyetinin ilişkisinin incelenmesi. *Pediatric Practice and Research*, 7(4), 116-120. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/926140>
- Jones, S. M. (2005). Attachment style differences and similarities in evaluations of affective communication skills and person-centered comforting messages. *Western Journal of Communication*, 69, 233-249. doi: 10.1080/10570310500202405
- Kang, S. G., Shin, J. H., Hwang, Y. N., Lee, E. J. ve Song, S. W. (2008). Relations between worry, attachment styles and perceived parental rearing in primary school children. *Korean Journal of Family Medicine*, 29(11), 854-866. doi: 10.1016/j.janxdis.2007.02.002
- Karakuş, Ö. (2012). Relation between childhood abuse and self esteem in adolescence. *Journal of Human Sciences*, 9(2), 753-763. Erişim adresi: https://www.researchgate.net/publication/265144908_Relation_between_childhood_abuse_and_self_esteem_in_adolescence#:~:text=As%20a%20result%20of%20the,decrease%20as%20childhood%20abuse%20increase.

- Karasar, N. (2002). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım Ltd.Şti.
- Kaya, B. (2010). *Yatılı ilköğretim bölge okulu II. kademe öğrencilerinin bağlanma stillerinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi, Malatya). Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Keler, H. (2008). *Liseli ergenlerin transaksyonel analiz ego durumları ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul). Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Kerns, K.A., Klepac, L. ve Cole, A. (1996). Peer relationships and preadolescents' perceptions of security in the child-mother relationship. *Developmental Psychology*, 32(3), 457-466. doi: 10.1037/0012-1649.32.3.457
- Kesebir, S., Kavzoğlu, S.Ö. ve Üstündağ, M.F. (2011). Bağlanma ve psikopatoloji. *Psikiyatride Görsel Yaklaşımlar*, 3(2), 321-342. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/115119>
- Khodarahimi, S., Hashim, I. H. M. ve Mohd-Zaharim, N. (2016). Attachment styles, perceived stress and social support in a Malaysian young adults sample. *Psychologica Belgica*, 56(1), 65–79. doi: <http://doi.org/10.5334/pb.320>
- Kılıç, G. (2010). *Lise öğrenimi görmekte olan ergenlerin atılganlık düzeylerinin ebeveynlerine bağlanma örüntülerine ve bazı demografik değişkenlere göre incelenmesi: Darıca ilçesi örneği* (Yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi, İstanbul). Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Kimberly, A.W. ve Hayward, C. (2005). A prospective evaluation of agorophobia and depression symptoms following panic attacks in a community sample of adolescents. *Anxiety Disorders*, 87-103. doi: 10.1016/j.janxdis.2003.11.001.
- Kobak, R.R. ve Sceery, A. (1988). Attachment in late adolescence: Working models, affect regulation, and representations of self and others. *Child Development*, 59, 135-146. doi: 10.1111/j.1467-8624.1988.tb03201.x.
- Konyalıoğlu, P. A. (2000). *Üniversite öğrencilerinin duygusal ilişki bağlanma tarzları ile kişilik tipleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul). Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Kulaksızoğlu, A. (2005). Almanya'daki üçüncü kuşak Türk gençlerinin algıladıkları anne-baba tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 21(21), 169-182. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/maruaebd/issue/377/2246>.
- Larose, S., Bernier, A. ve Tarabulsy, G.M. (2005). Attachment style of mind, learning dispositions, and academic performance during the college transition. *Developmental Psychology*, 41(1), 281-289. doi: 10.1037/0012-1649.41.1.281
- Lebouthillier D.M ve Asmundson G.J.G. (2015). A single bout of aerobic exercise reduces anxiety sensitivity but not intolerance of uncertainty or distress tolerance: A randomized controlled trial. *Cognitive Behaviour Therapy*, 44(4), 252-261. doi: 10.1080/16506073.2015.1028094

- Leondari, A. ve Kiosseoglou, G. (2000). The relationship of parental attachment and psychological separation to the psychological functioning of young adults. *Journal of Social Psychology*, 140, 451-466. doi: 10.1080/00224540009600484.
- Maccoby, E.E. ve Martin, J. A. (1983). Socialization in the context of the family: Parent-child interaction. P.H. Mussen ve E.M. Hetherington (Ed.), *Handbook of child psychology: Socialization, personality, and social development* (s. 1-101) içinde. New York: Wiley.
- Majidavo, F. ve İpek, M. (2020). Bağlanma stili ile evliliğe yönelik tutum arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Aydın Sağlık Dergisi*, 6(1), 57-78. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/945560>
- Maller, R. G. ve Reiss, S. (1992). Anxiety sensitivity in 1984 and panic attacks in 1987. *Journal of Anxiety Disorders*, 6(3), 241-247. doi: 10.1016/0887-6185(92)90036-7
- Manassis, K. ve Bradley, S.J. (1994). The development of childhood anxiety disorders: Toward an integrated model. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 15(3), 345-366. doi: 10.1016/0193-3973(94)90037-X
- Mannuzza, S., Klein, R.G., Moulton, J.L., Scarfone, N., Malloy, P. ve Vosburg, S. K. (2002). Anxiety sensitivity among children of parents with anxiety disorders: A controlled high-risk study. *Journal of Anxiety Disorders*, 16, 135-148. doi: 10.1016/S0887-6185(01)00095-0
- Mantar, A. (2008). Anksiyete Duyarlılığı İndeksi-3'ün Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması (Uzmanlık Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir). Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>.
- Mantar, A., Yemez, B. ve Alkın, T. (2011). Anksiyete duyarlılığı ve psikiyatrik bozukluklardaki yeri. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 22(3), 187-193. Erişim adresi: <http://www.turkpsikiyatri.com/PDF/C22S3/187-193.pdf>
- Martin, A.L., Mcgarth, P.A., Brown, S.C. ve Katz, J. (2007). Anxiety sensitivity, fear of pain and pain-related disability in children and adolescents with chronic pain. *Pain Research And Management*, 12(4), 267-272. doi: 10.1155/2007/897395
- Matsuoka, N., Uji, M., Hiramura, H., Chen, Z., Shikai, N., Kishida, Y. ve Kitamura, T. (2006). Adolescents' attachment style and early experiences: A gender Difference. *Archives of Women's Mental Health*, 9, 23-29. doi: 10.1007/s00737-005-0105-9
- Maunder, R.G. ve Hunter J.J. (2011). Attachment and psychosomatic medicine: developmental contributions to stress and disease. *Psychosom Medicine*, 63, 556-567. doi: 10.1097/00006842-200107000-00006
- McConnell, M. ve Moss, E. (2011). Attachment across the life span: Factors that contribute to stability and change. *Australian Journal of Educational & Developmental Psychology*, 11, 60-77. Erişim adresi: https://www.newcastle.edu.au/data/assets/pdf_file/0018/100278/V11_McConnell-and-Moss.pdf
- Mclaughlin, E.N., Stewart, S.H. ve Taylor, S. (2007). Childhood anxiety sensitivity index factors predict unique variance in Dsm-IV anxiety disorder symptoms. *Cognitive Behaviour Therapy*, 36(4), 210-219. doi: 10.1080/16506070701499988.

- McNally, R.J. (1989). Is anxiety sensitivity distinguishable from trait anxiety? A reply to Lilienfeld, Jacob, and Turner. *J Abnorm Psychol*, 98, 193–194. doi: 10.1037//0021-843x.98.2.193
- Mikulincer, M. ve Florian, V. (1998). *The relationship between adult attachment styles and emotional and cognitive reactions to stressful events*. New York: Guilford.
- Miller, J.B. ve Hoicowitz, T. (2004). Attachment contexts of adolescent friendship and romance. *Journal of Adolescence*, 27, 191–206. doi: 10.1016/j.adolescence.2003.11.008
- Morsünbül, Ü. ve Çok, F. (2011). Bağlanma ve ilişkili değişkenler. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 3(3), 553-570. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/115112>
- Morsünbül, Ü. ve Tümen, B. (2008). Ergenlik döneminde kimlik ve bağlanma ilişkileri: kimlik statüleri ve bağlanma stilleri üzerinden bir inceleme. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 15, 25-31. Erişim adresi: <http://cms.galenos.com.tr/Uploads/Article/30256/cogepderg-15-25.pdf>
- Muris P.V.J. ve Meesters C. (2001). The relationship between anxiety sensitivity and fear of pain in healthy adolescents. *Behavior Research And Therapy*, 39, 1357-1368. doi: 10.1016/s0005-7967(01)00018-3.
- Muris, P., Meesters, C., Morren, M. ve Moorman, L. (2004). Anger and hostility in adolescents: Relationship with self-reported attachment style and perceived parental rearing styles. *Journal of Psychosomatic Research*, 57(3), 257-264. doi: 10.1016/S0022-3999(03)00616-0.
- Newland, L. A., Coyl, D. D. ve Chen, H. H. (2010). Fathering and attachment in the usa and taiwan: contextual predictors and child outcomes. *Early Child Development and Care*, 180(1), 173-191. doi: 10.1080/03004430903415049
- Newman, M.G., Shin, K.E. ve Zuellig, A.R. (2016). Developmental risk factors generalized anxiety disorder and panic disorder. *Journal of Affective Disorders*, 206, 94-102. doi: 10.1016/j.jad.2016.07.008.
- O'Koon, J. (1997). Attachment to parents and peers in late adolescence and their relationship with self-image. *Adolescence*, 32(126), 471–482.
- Onur, N. (2006). *Lise öğrencilerinin bağlanma stilleri ile atılganlık düzeyleri arasındaki ilişki* (Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul). Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Otto, M.W., Pollack, M.H., Fava, M., Uccello, R. ve Rosenbaum, J F. (1995). Elevated anxiety sensitivity index scores in patients with major depression: Correlates and changes with antidepressant treatment. *Journal of Anxiety Disorders*, 9(2), 117–23. doi: 10.1016/0887-6185(94)00035-2
- Ölmez, S. K. (2017). *Sosyal fobi, agorafobi ve özgül fobi hastalarının dürtüsellik, anksiyete duyarlılığı ve kendine zarar verme davranışı özelliklerinin incelenmesi* (Tıpta uzmanlık tezi, Düzce Üniversitesi, Düzce). Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

- Özdemir, H. E. (2017). Bir grup üniversite öğrencisinde bağlanma stilleri ile narsisizm arasındaki ilişki: reddedilme duyarlılığının aracı rolü (Yüksek lisans tezi, Işık Üniversitesi, İstanbul). Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Özgür, H., (2014). *Lise öğrencilerinin bağlanma stilleri ve flört davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi (Mardin örneği)* (Yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana). Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Özkan, Ö., 2013, *İnternet kullanımıyla ilgili değişkenlerin cinsiyet, kişilik özellikleri, yaşam doyumu ve bağlanma stilleri açısından incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara). Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Özyurt, G., Öztürk, Y. ve Akay, A. (2017). Anksiyete bozukluğu olan çocuklarda duygu düzenlemenin annelerinin duygu düzenlemesi, bağlanması ve anksiyete duyarlılığı ile ilişkisinin incelenmesi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 18(4), 369-378. doi: 10.5455/apd.245479
- Paulus, M.P ve Stein, M.B. (2006). An insular view of anxiety. *Biol Psychiatry*, 60(4), 383-387. doi: 10.1016/j.biopsych.2006.03.042
- Powers, S. I., Pietromonaco, P. R., Gunlicks, M. ve Sayer, A. (2006). Dating couples' attachment styles and patterns of cortisol reactivity and recovery in response to a relationship conflict. *Journal of Personality and Social Psychology*, 90(4), 613. doi: 10.1037/0022-3514.90.4.613.
- Rabian, B., Peterson, R.A. ve Jensen, P.S. (1993). Anxiety sensitivity among anxious children. *Journal of Clinical Child Psychology*, 22(4), 441-446. doi: 10.1207/s15374424jccp2204_4
- Rachman, S. (2004). *Anxiety*. New York; Psychology Press.
- Rapoza, A. ve Yalçinkaya, A. (1998). Do attachment styles change culturally?, *Science News*, 9, 136-142.
- Razon, N. (1981). *Çalışan anne ve çocuk. Aile ve Çocuk Dergisi*. İstanbul: Akbank Yayınları.
- Reiss, S. (1991). The expectancy model of fear, anxiety and panic. *Clinic Psychological Rewiew*, 11, 141-153. doi: 10.1016/0272-7358(91)90092-9
- Reiss, S. ve McNally R.J. (1985). Expectancy model of fear. San Diego: Academic Press.
- Reiss, S., Peterson, R.A. ve Gursky, D.M. (1988). Anxiety sensitivity, injury sensitivity, and individual differences in fearfulness. *Behaviour Research and Therapy*, 26, 341-345. doi: 10.1016/0005-7967(88)90088-5.
- Reiss, S., Peterson, R.A., Gursky, D.M ve McNally, R.J. (1986). Anxiety sensitivity, anxiety frequency and the prediction of fearfulness, *Behav Res Ther*. 24(1), 1-8. doi: 10.1016/0005-7967(86)90143-9.

- Reiss, S., Silverman, W. K. ve Weems, C. F. (2001). Anxiety sensitivity. M.W. Vasey, ve M.R. Dadds (Ed.), *The developmental psychopathology of anxiety* (92–111). New York: Oxford University Press.
- Rothbard, J.C. ve Shaver, P.R. (1994). Continuity of attachment across the life span. M.B. Sperling ve W.H. Berman (Ed.), *Attachment in adults: Clinical and developmental perspectives içinde* (s. 31–71). New York: Guilford Press.
- Sargın, N.(1990). Lise 1,ve lise 3, sınıf öğrencilerinin durumluk-sürekli kaygı düzeylerinin belirlenip karşılaştırılması (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir).
- Savaş, N. (2012). Panik bozukluğunda anksiyete duyarlılığı ve mizaç/karakter özelliklerinin tedavi sonucu üzerine etkisi (Uzmanlık Tezi, Celal Bayar Üniversitesi, Manisa). Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>.
- Schachner, D. A., Shaver P. R ve Gillath, O. (2008). Attachment style and long term singlehood. *Personal Relationsh.* 15, 479–491. doi: 10.1111/j.1475-6811.2008.00211.x
- Scher, C. S. ve Stein, M. B. (2003). Developmental antecedents of anxiety sensitivity. *J Anxiety Disord*, 17, 253-269. doi: 10.1016/s0887-6185(02)00202-5.
- Schmidt, N. B., Buckner, J. D. ve Keough, M. E. (2007). Anxiety sensitivity as a prospective predictor of alcohol use disorders. *Behavior Modification*, 31(2), 202–19.
- Schmidt, N.B ve Zvolensky, M.J. (2007). Anxiety sensitivity and CO2 challenge reactivity as unique and interactive prospective predictors of anxiety pathology, *Depress Anxiety.*, 24(8), 527-36. doi: 10.1002/da.20267
- Schoorl M., Mil-Klinkenberg L.V. ve Does W.D. (2015). Mindfulness skills, anxiety sensitivity, and cognitive reactivity in patients with posttraumatic stress disorder. *Mindfulness*, 6(5), 1004-1011. doi: 10.1007/s12671-014-0346-7
- Seçer, İ. (2014). Ergenlerde obsesif kompulsif bozukluk ile anksiyete duyarlılığı arasındaki ilişkinin yapısal eşitlik modeli ile incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 39(176), 369-382. doi: 10.15390/EB.2014.3517
- Seçer,İ., & Gülbahçe, A. (2013). Çocuklarda Anksiyete Duyarlılık Ölçeği'nin Türk kültürüne uyarlanması: güvenilirlik ve geçerlilik çalışması, *Middle Eastern & African Journal of Educational Research*, 3, 91-106. Erişim adresi: <https://toad.halileksi.net/sites/default/files/pdf/cocuklarda-anksiyete-duyarlilik-olcegi-toad.pdf>
- Seven S. (2006). *6 yaş çocuklarının sosyal beceri düzeyleri ile bağlanma durumları arasındaki ilişkilerin incelenmesi* (Doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara). Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Sevinçok, L. ve Akoğlu, A. (2001). Panik ve depresyon: Etiyoloji, tanı ve eştanı sorunları. *Duygudurum Dizisi*, 5, 215-227. Erişim adresi: <http://psikiyatridizini.net/articles.aspx?journalid=25&year=2001&volume=1&number=5>

- Shafiq, M. (2010). *Anne çocuk bağlanması ve aile durumu* (Sosyal Pediatri Uzmanlık Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara). Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Shi, L. (2003). The association between adult attachment styles and conflict resolution in romantic relationships. *American Journal of Family Therapy*, 31(3), 143-157. doi: 10.1080/01926180301120
- Silverman, W. K., Fleisig, W., Rabian B ve Peterson, R. A. (1991) Childhood Anxiety Sensitivity Index. *J Clin Child Psychol*, 20, 162-8. doi: 10.1207/s15374424jccp2002_7
- Silverman, W.K. ve Weems, C.F. (1998). Anxiety sensitivity in children. S. Taylor (Ed.), *Anxiety sensitivity: Theory, research, and treatment of the fear of anxiety* (s. 239-269). New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Soygüt, G. (2004). Bir düzeltici bağlanma ilişkisi olarak psikoterapi: psikoterapi süreçlerinde bağlanma ve terapötik ittifak. *Türk Psikoloji Yazıları*, 13(7), 63-77. Erişim adresi: https://kutuphane.dogus.edu.tr/mvt/pdf.php?lng=1&search=&articlelng=&fieldnu=0&sortnu=0&sortdir=0&access=catalog&pdf=0003746&journalbg=*-&max=20&skip=0
- Stein M.B., Jang K.L. ve Livesley W.J. (1999). Heritability of anxiety sensitivity: A twin study. *American Journal of Psychiatry*, 156(2), 246-251. doi: 10.1176/ajp.156.2.246
- Steinberg, L. (2007). Risk taking in adolescence: New perspectives from brain and behavioral science. *Current Directions in Psychological Science*, 16(2), 55-59. doi: 10.1111/j.1467-8721.2007.00475.x
- Stewart, S.H., Karp, J., Pihl, R.O. ve Peterson, R. (1997). Anxiety sensitivity and selfreported reasons for drug use. *Journal of Substance Abuse*, 9, 223-240. doi: 10.1016/s0899-3289(97)90018-3.
- Sumbas, E. ve Özer, Ö. (2017). Ortaokul öğrencilerinde anne babaya bağlanmanın incelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi*, 18(1), 288-310. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/324779>
- Surcinelli, P., Rossi, N., Montebarrucci, O. ve Baldaro, B. (2010). Adult attachment styles and psychological disease: Examining the mediating role of personality traits. *The Journal of Psychology*, 144(6), 523-534. doi: 10.1080/00223980.2010.508082
- Sümer, N. ve Güngör, D. (1999). Yetişkin Bağlanma Stilleri Ölçeklerinin Türk örneklemini üzerinde psikometrik değerlendirmesi ve kültürlerarası bir karşılaştırma. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14(43), 71-106. Erişim adresi: <https://toad.halileksi.net/sites/default/files/pdf/iliskiler-olcegi-toad.pdf>
- Şahin, G. ve Sürücü, A. (2011). Yetiştirme yurtlarında yaşayan ergenlerde bağlanma ve kimlik. *Journal Of New World Sciences Academy*, 6(1). Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/185707>
- Şeker, G. (2009). *Lise öğrencilerinin bağlanma stillerinin ve yaşam doyumlarının incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara). Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

- Şen, Ş. (2018). Anksiyete duyarlılığının nikotin bağımlılığı ve sigara bırakma başarısı üzerine etkisi (Tıpta uzmanlık tezi, Düzce Üniversitesi, Düzce). Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Şimşek, M. K. (2015). Ergenlerde obsesif kompulsif belirtiler ile depresyon ve anksiyete duyarlılığı arasındaki ilişkinin yapısal eşitlik modeli ile incelenmesi (Yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum). Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Taylor, S. (1995). Anxiety sensitivity: Theoretical perspectives and recent findings. *Behaviour Research and Therapy*, 33, 243-258. doi: 10.1016/0005-7967(94)00063-P
- Taylor, S. (1999). *Anxiety sensitivity: Theory, research and the treatment of the fear of anxiety*. Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Taylor, S. ve Cox, B.J. (1998). An expanded Anxiety Sensitivity Index: Evidence for a hierarchic structure in a clinical sample. *J Anxiety Disord*, 12: 463-484. doi: 10.1016/s0887-6185(98)00028-0
- Taylor, S., Jang, K.L., Stewart, S.H., Murray, B. ve Stein M.B. (2008). Etiology of the dimensions of anxiety sensitivity: A behavioral-genetic analysis. *Journal of anxiety disorder*, 22, 899-914. doi: 10.1016/j.janxdis.2007.09.005
- Thompson, R.A. (2008). Early attachment and later development: Familiar questions, new answers. J. Cassidy ve P.R. Shaver (Ed.), *Handbook of attachment: Theory, research, and clinical applications* (s. 348–365). New York, NY: Guilford Press.
- Timpano, K.R., Buckner, J.D., Richey, J.A., Murphy, D.L. ve Schmidt, N.B. (2009). Exploration of anxiety sensitivity and distress tolerance as vulnerability factors for hoarding behaviors. *Depression and Anxiety Journal*, 26(4), 343-353. doi: 10.1002/da.20469.
- Tolan, Ö.Ç. (2002). *Üniversite öğrencilerinde kaygı belirtileri ve bağlanma biçimleri ile kişilerarası şemalar arasındaki ilişkiler* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Topkara, G. (2014). *Üniversite öğrencilerinin yeme tutumları ve yetişkin bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin cinsiyete göre karşılaştırılması* (Yüksek lisans tezi, Haliç Üniversitesi, İstanbul). Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Troisi, A., Lorenzo, G., Alcini, S., Nanni, R., Pasquale, C. ve Siracusano, A. (2006). Body satisfaction in women with eating disorders: Relationship to early separation anxiety and insecure attachment. *Psychosomatic Medicine*, 68, 449-553. doi: 10.1097/01.psy.0000204923.09390.5b.
- Turan Cebeci, S. C. (2009). *Tam aileye ve tek ebeveyn sahip ailelerden gelen 7-12 yaşları arasındaki çocukların bağlanma stilleri ve kaygı durumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi, İstanbul). Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Turanlı, P. (2010). *Orta yetişkinlikte evlilik uyumu ile benlik saygısı bağlanma biçimleri arasındaki ilişkinin saptanması* (Yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi, İstanbul). Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

- Turkat, I.D. (1982). An investigation of parental modeling in the etiology of diabetic illness behaviour. *Behaviour Research and Therapy*, 20(6), 547-552. doi: 10.1016/0005-7967(82)90032-8
- Turner, L. (2008). *Attachment style of children in foster care and relationship to interpersonal cognitive complexity* (Unpublished doctoral dissertation, Wichita State University, Wichita).
- Tutarel-Kışlak, Ş. ve Çavuşoğlu, Ş. (2006). Evlilik uyumu, bağlanma biçimleri, yüklemeler ve benlik saygısı arasındaki ilişkiler. *Aile ve Toplum*, 8(3), 61-68. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/198020>
- Türkçapar, H. (2004). Anksiyete bozukluğu ve depresyonun tanınal ilişkileri. *Klinik Psikiyatri*, 4, 12-16. Erişim Adresi: https://jag.journalagent.com/kpd/pdfs/KPD_7_80_12_16.pdf
- Türkçapar, H. (2008). *Bilişsel terapi temel ilkeler ve uygulama*. Ankara: HYB Basım Yayın.
- Van Beek, N. ve Griez, E. (2003). Anxiety sensitivity in first-degree relatives of patients with panic disorder. *Behav Res Ther*, 41(8), 949-957. doi: 10.1016/S0005-7967(02)00129-8
- Viana, A.G., ve Rabian, B. (2008). Perceived attachment: Relations to anxiety sensitivity, worry, and GAD symptoms. *Behaviour Research and Therapy*, 46, 737-747. doi: 10.1016/j.brat.2008.03.002
- Warren, H. N. (2009). *Emerging adult's attachment styles, perceptions of communication, satisfaction, parental knowledge and parental prevention strategies relationship to emerging adult's alcohol use* (Master Thesis, Texas Tech Üniversitesi, Texas).
- Warren, S.L., Huston, L., Egeland, B. Sroufe, L.A. (1997). Child and adolescent anxiety disorders and early attachment. *J Am Acad Child Adolesc Psychiatry*, 36(5), 637-44. doi: 10.1097/00004583-199705000-00014
- Waszczuk, M.A., Zavos, H.M.S. ve Eley, T.C. (2013). Genetic and environmental influences on relationship between anxiety and anxiety subscales in children. *Journal of Anxiety Disorders*, 27, 475-484. doi: 10.1016/j.janxdis.2013.05.008
- Watt, M.C., McWilliams, L.A. ve Campbell, A.G. (2005). Relations between anxiety sensitivity and attachment style dimensions. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 27(3), 191-200. doi: 10.1007/s10862-005-0635-5
- Watt, M.C., Stewart, S.H. (2003). The role of anxiety sensitivity components in mediating the relationship between childhood exposure to parental dyscontrol and adult anxiety symptoms. *Journal of Psychopathology and Behavioural Assessment*, 25(3), 167-176. doi: 10.1023/A:1023572923371
- Watt, M.C., Stewart, S.H. ve Cox, B.J. (1998). A retrospective study of the learning origins of anxiety sensitivity. *Behaviour Research and Therapy*, 36:505-525. doi: 10.1016/s0005-7967(97)10029-8
- Weems, C.F., Berman, S.L., Silverman, W.K. ve Rodriguez, E.T. (2002). The relation between anxiety sensitivity and attachment style in adolescence and early adulthood.

- Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 24(3), 159-168. doi: 10.1023/A:1016058600416
- Weger, Jr. H ve Polcar, L. E. (2002). Attachment style and person-centered comforting. *Western Journal of Communication*, 66, 84-103. doi: 10.1080/10570310209374726
- Wells, A. (1997). *Cognitive therapy of anxiety disorders: A practice manual and conceptual guide*. Chichester, UK: Wiley.
- Whitehead, W.E., Busch, C.M., Heller, B.R.,ve Costa, P.T. (1986). Social learning influences on menstrual symptoms and illness behaviour. *Health Psychology*, 5(1), 13-23. doi: 10.1037//0278-6133.5.1.13.
- Yazıcıoğlu, G. (2011). *Üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ve stresle başa çıkma stratejileri arasındaki ilişki: ODTÜ örneği* (Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir). Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Yıldırım, D.D. (2018). 14 yaş ergenlerin öz yeterlik düzeyinin anksiyete duyarlılığı ve ebeveyn tutumu ile ilişkisinin incelenmesi (Yüksek lisans tezi, Gelişim Üniversitesi, İstanbul). Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>.
- Yıldız, C. (2008). *Üniversite öğrencilerinin geçmişte yaşadıkları ayrılık kaygısı ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi üzerine bir araştırma* (Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya). Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Yıldızhan, E. (2017). Bağlanma teorisi ve bağlanma bozukluklarına genel bir bakış. *Anadolu Kliniği*, 22(1), 66-72. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/266593>
- Yılmaz, S. (2006). Çocuklarda anksiyete duyarlılık ölçeği uyarlama ve geçerlik güvenirlik çalışması ve depremzedelerde anksiyete duyarlılığı (Uzmanlık tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara). Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Yılmaz, S. ve Kılıç, E.Z. (2015). Çocuklar İçin Anksiyete Duyarlılığı İndeksi'nin Türkçe formunun geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 26(3), 1-6. Erişim adresi: <http://www.turkpsikiyatri.com/PDF/C26S3/06.pdf>
- Yılmaz, S., Bilgiç, A. ve Hergüner, S. (2015). Anksiyete bozukluğu tanısı alan ergenlerde anksiyete ve anksiyete duyarlılığının dissosiyatif belirtiler üzerine etkileri. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 22(1), 29-36. Erişim adresi: <https://acikerisim.erbakan.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12452/1692>
- Yolalan, H. (2013). *Ergenlerde depresyon ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul). Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Yurdalan, E. (2019). *Annelerin bağlanma stilleri ile çocuk yetiştirme tutumları arasındaki ilişki* (Yüksek lisans tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa). Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

- Zhao, J. X. (2010). Relationships among mothers' attachment, parenting style and preschoolers' anxiety. *Chinese Journal of Clinical Psychology*, 18(6), 806–808. Doi: 0.1016/j.actamat.2010.06.017
- Zimmermann, P. (2004). Attachment representations and characteristics of friendship during early adolescence. *Journal of Experimental Child Psychology*, 88(1), 83–101. doi: 10.1016/j.jecp.2004.02.002

EKLER

EK 1. Öğrencinin Akademik Özgeçmişi

Kişisel Bilgiler			
Adı ve Soyadı	Simge ÖRENAY		
E-postası/Web Sayfası			
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce		
Uzmanlık Alanı	Aile Eğitimi ve Danışmanlığı		
Öğrenim Bilgileri			
	Üniversite	Bölüm	Yıl
Lisans	Pamukkale Üniversitesi	Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	2017
Tez Başlığı	14-17 Yaş Ergenlerin Bağlanma Stilleri İle Anksiyete Duyarlılıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi		
Tez Danışmanı	Prof. Dr. Azize Dilek Güldal		
Akademik Eserler			
(Makale, kitap, kitap bölümü, bildiri, poster, sergi, konser vb. eserlerden kaynakça yazım kurallarına göre en fazla 10 eser yazılmalıdır.) Tezden üretilen yayınlar * ile işaretlenmelidir.			
Alanıyla İlgili Bilimsel Kuruluşlara Üyelikler			
Psikoterapi Enstitüsü Derneği / Hipnoz Derneği / Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği			
Alanıyla İlgili Aldığı Ödüller			

EK 2. Uygulama İzinleri

T.C.
MANİSA VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

ARAŞTIRMA DEĞERLENDİRME FORMU

ARAŞTIRMA SAHİBİNİN	
Adı Soyadı	Simge ÖRENAY
Kurumu / Üniversitesi	Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Araştırma yapılacak iller	Manisa ili Şehzadeler ve Yunusemre ilçeleri
Araştırma yapılacak eğitim kurumu ve kademesi	Manisa Fen Lisesi, Manisa Fatih Anadolu Lisesi, İsmet İnönü Meslek ve Teknik Anadolu Lisesi ve Özel Manisa Organize Sanayi Bölgesi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi
Araştırmanın konusu	"14-17 Yaş Ergenlerin Bağlanma Stilleri ile Anksiyete Duyarlılıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi "
Üniversite / Kurum onayı	Var
Araştırma/proje/ödev/tez önerisi	Tez
Veri toplama araçları	Kişisel Bilgi Formu, İlişki Ölçekleri Anketi, Çocuklar İçin Anksiyete Duyarlılık Ölçeği
Görüş istenilecek Birim/Birimler	-----
KOMİSYON GÖRÜŞÜ	
İlgi: Milli Eğitim Bakanlığının 22/08/2017 tarihli ve 35558626-10.06.01-E.12607291 sayılı Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinleri Genelgesi Genelgenin ilgili maddeleri gereğince yapılan incelemede, yüksek lisans tezi ölçekleri olması gereken nitelikler açısından incelenmiş olup, araştırmanın 2018-2019 öğretim yılında eğitim öğretimi aksatmayacak şekilde yapılmasına oybirliği ile karar verilmiştir.	
Komisyon kararı	Oybirliği ile alınmıştır.
Muhalif üyenin Adı ve Soyadı:	Gerekçesi; -----

KOMİSYON

20 / 12 / 2018
Komisyon Başkanı
Necmettin OKUMUŞ
İl Milli Eğitim Müdür Yardımcısı

Üye
Saliha Serap AY
Öğretmen

Üye
Sümeyye EROĞLU
Öğretmen

T.C.
MANİSA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 46949512-605.01-E.24847342
Konu : Araştırma İzni

24.12.2018

MÜDÜRLÜK MAKAMINA

İlgi: a) Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 22.08.2017 tarih ve 12607291 sayılı 2017 / 25 No'lu genelgesi,
b) Dokuz Eylül Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 06.12.2018 tarih ve 847 sayılı yazısı.

İlgi (b) yazı ve ekinde; Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Anabilim Dalı Aile Eğitimi ve Danışmanlığı yüksek lisans programı öğrencisi Simge ÖRENAY'a ait "14-17 Yaş Ergenlerinin Bağlanma Stilleri ile Anksiyete Duyarlılıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" konulu tez çalışması için ilimiz Şehzadeler ve Yunusemre İlçe Millî Eğitim Müdürlüğüne bağlı ortaöğretim kurumu öğrencilerine yönelik bir araştırma yapmak istediği belirtilmektedir.

Söz konusu çalışmanın; 2018 - 2019 eğitim öğretim yılı içerisinde, okul müdürlüğünün gözetim, denetim ve sorumluluğunda, eğitim öğretimi aksatmadan, yazımız ekinde bulunan onaylı formların kullanılması koşuluyla, gönüllülük esasına dayalı olarak uygulanması uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Necmettin OKUMUŞ
Müdür Yardımcısı

OLUR
24.12.2018

İsmail ÇETİN
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

T.C.
MANİSA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 46949512-605.01-E.24985795
Konu : Araştırma İzni

26.12.2018

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi: a) Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 22.08.2017 tarih ve 12607291 sayılı 2017 / 25 No'lu Genelgesi.
b) 06.12.2018 tarih ve 847 sayılı yazınız.

İlgi (b) yazı ve ekinde; Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Anabilim Dalı Aile Eğitimi ve Danışmanlığı yüksek lisans programı öğrencisi Simge ÖRENAY'a ait "14-17 Yaş Ergenlerinin Bağlanma Stilleri ile Anksiyete Duyarlılıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" konulu tez çalışması için Şehzadeler ve Yunusemre İlçe Millî Eğitim Müdürlüğüne bağlı ortaöğretim kurumu öğrencilerine yönelik bir araştırma yapmak istediği belirtilmektedir.

Bilgilerinizi ve araştırma tamamlanmasından itibaren en geç iki hafta içerisinde araştırma sonucunu içeren bir kitap ve iki adet CD'nin Müdürlüğümüz Strateji Şubesine teslim edilmesini arz ederim.

İsmail ÇETİN
İl Millî Eğitim Müdürü

Ekler:
Onay Yazısı (1 sayfa)
Ölçekler (7 sayfa)

EK 3. Kişisel Bilgi Formu

GENEL AÇIKLAMA

Değerli Öğrenciler,

Bilimsel bir araştırma için yardımlarınız gerekmektedir. Sorulara vereceğiniz cevaplar Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitimi Bilimleri Enstitüsü Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Yüksek Lisans Programında yürütülecek olan yüksek lisans tez çalışmasında kullanılacak ve gizli tutulacaktır. Formdaki soruların doğru veya yanlış cevapları yoktur. Araştırmanın doğru sonuçlara ulaşabilmesi açısından vereceğiniz cevapların samimi ve güvenilir olması ve soruların yanıtsız bırakılmaması önem taşımaktadır.

Yardımlarınız ve ayırdığınız zaman için çok teşekkür ederim.

Simge ÖRENAY

1- Cinsiyetiniz

A) Kadın B) Erkek

2- Yaşınız

A) 14 B) 15 C) 16 D) 17

3- Kardeş sayınız

A) Tek çocuk B) 1 C) 2 D) 3 E) 4 ve üzeri

4- Ailenizde kaçınıcı çocuksunuz?

A) İlk B) İkinci C) Üçüncü D) Dört ve sonrası

5- Annenizin eğitim düzeyi nedir?

A) Okuryazar değil B) İlköğretim C) Ortaöğretim D) Yükseköğretim

6- Babanızın eğitim düzeyi nedir?

A) Okuryazar değil B) İlköğretim C) Ortaöğretim D) Yükseköğretim

7- Anne-baba birlikte mi yaşıyor?

A) Evet B) Hayır

8- Anne-baba öz mü üvey mi?

Anne: A) Öz B) Üvey Baba: A) Öz B) Üvey

9- Anneniz tutumunu nasıl tanımlarsınız?

A) Demokratik B) Tutucu C) Otoriter

10- Babanızın tutumunu nasıl tanımlarsınız?

A) Demokratik B) Tutucu C) Otoriter

EK 4. İlişki Ölçekleri Anketi

Aşağıda yakın duygusal ilişkilerinizde kendinizi nasıl hissettiğinize ilişkin çeşitli ifadeler yer almaktadır. Yakın duygusal ilişkilerden kastedilen arkadaşlık, dostluk ve benzerleridir.

Lütfen her bir ifadeyi bu tür ilişkilerinizi düşünerek okuyun ve her bir ifadenin sizi ne ölçüde tanımladığını aşağıdaki 7 aralıklı ölçek üzerinde değerlendiriniz.

1.....2.....3.....4.....5.....6.....

..7

Beni hiç

Beni kısmen

Tamamıyla

beni

tanımlamıyor.

tanımlıyor.

tanımlıyor.

1. Başkalarına kolaylıkla güvenemem.	1	2	3	4	5	6	7
2. Kendimi bağımsız hissetmem benim için çok önemli.	1	2	3	4	5	6	7
3. Başkalarıyla kolaylıkla duygusal yakınlık kurarım.	1	2	3	4	5	6	7
4. Başkalarıyla çok yakınlaşırsam incitileceğimden korkuyorum.	1	2	3	4	5	6	7
5. Başkalarıyla yakın duygusal ilişkilerim olmadığı sürece oldukça rahatım.	1	2	3	4	5	6	7
6. Başkalarıyla tam anlamıyla duygusal yakınlık kurmak istiyorum.	1	2	3	4	5	6	7
7. Yalnız kalmaktan korkarım.	1	2	3	4	5	6	7
8. Başkalarına rahatlıkla güvenip bağlanabilirim.	1	2	3	4	5	6	7
9. Başkalarına tamamıyla güvenmekte zorlanırım.	1	2	3	4	5	6	7
10. Başkalarının bana dayanıp bel bağlaması konusunda oldukça rahatımdır.	1	2	3	4	5	6	7
11. Başkalarının bana, benim onlara verdiğim kadar değer vermediğinden kaygılanırım.	1	2	3	4	5	6	7
12. Kendi kendime yettiğimi hissetmem benim için çok önemli.	1	2	3	4	5	6	7
13. Başkalarının bana bağlanmamalarını tercih ederim.	1	2	3	4	5	6	7
14. Başkalarıyla yakın olmak beni rahatsız eder.	1	2	3	4	5	6	7
15. Başkalarının bana, benim istediğim kadar yakınlaşmakta gönülsüz olduklarını düşünüyorum.	1	2	3	4	5	6	7
16. Başkalarına bağlanmamayı tercih ederim.	1	2	3	4	5	6	7
17. Başkaları beni kabul etmeyecek diye korkarım.	1	2	3	4	5	6	7

EK 5. Çocuklar İçin Anksiyete Duyarlılığı Ölçeği

Aşağıda bazı cümleler ve yanlarında da bazı seçenekler verilmiştir. Her cümleyi okuduktan sonra, son bir ayı düşünerek bu cümle için size en uygun gelen seçeneği işaretleyin. Cümlelerin size uygunluğuna göre o cümleye 1-5 arasında bir puan verin.

	Asla	Nadiren	Bazen	Sık sık	Genellikle
1. Bayılacağımı hissetmek beni korkutur.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2. Kalbimin hızlı atması beni korkutur.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3. Midemin guruldaması beni utandırır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4. Mide bulantısı hissettiğimde hastalanacağımdan endişelenirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5. Kalbimin hızlı attığını fark ettiğimde sağlığımla ilgili endişe duyarım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6. Nefes almakta zorlandığım zaman endişelenirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7. Midem ağrıdığına gerçekten hasta olabileceğimden endişe duyarım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
8. Güçsüz olduğum bir yanımın diğer insanlar tarafından fark edilmesinden korkarım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
9. Bir şeyden korktuğum zaman diğer insanların bu durumumu anlamasını istemem.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
10. Duygularımı kontrol altında tutmak benim için önemlidir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
11. İnsanların içinde duygularımı belli etmekten hoşlanmam.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
12. Kendimi ödevlerime veremediğim zaman endişe duyarım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
13. İnsanlar arasında kendimi zayıf hissetmekten korkarım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
14. Kendimi ödevlerime veremediğim zaman başarısız olacağımdan korkarım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
15. Bir şeyden aşırı derecede korktuğum zaman delirebileceğimden korkarım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

EK 6. İlişki Ölçekleri Anketi Ölçek Kullanım İzni

İlişki Ölçekleri Anketi

Gelen Kutusu x

Simge Örenay

Alıcı: Nebi ▼

Merhaba Nebi Hocam,
Ben Simge Örenay. Dokuz Eylül Üniversitesi Aile Eğitimi ve Danışmanlığı bölümünde tezli yüksek lisans yapmaktayım. Tez çalışmamda sizln uyarılama yaptığınız İlişki Ölçekleri Anketi'ni kullanmak istiyorum. Sitenizde ölçekler için izin almamızın gerekli olmadığı yazmakta fakat bulunduğum üniversitenin etik kurulu gereğince sizden onay almak durumundayım. Yardımcı olursanız sevinirim. Teşekkürler

Nebi Sümer

Alıcı: ben ▼

Memnuniyetle kullanabilirsiniz. Başarılar dilerim
Nebi Sümer

iPhone'umdan gönderildi

Simge Örenay

şundan yazdı (23 Eki 2018 13:35)

EK 7. Çocuklar İçin Anksiyete Duyarlılığı Ölçeği Kullanım İzni

Çocuklar İçin Anksiyete Duyarlılığı Ölçeği

Gelen Kutusu

Simge Örenay

Alıcı: arzugulbahce

Merhaba Arzu Hocam,
Ben Simge Örenay. Dokuz Eylül Üniversitesi Aile Eğitimi ve Danışmanlığı bölümünde tezli yüksek lisans yapmaktayım. Yüksek lisans tezimde 14-17 yaş ergenlerin bağlanma stilleri ile anksiyete duyarlılıkları arasındaki ilişkinin incelenmesini araştırmak istiyorum.
Çalışmalarında sizin uyarılma çalışması yaptığınız Çocuklar İçin Anksiyete Duyarlılığı Ölçeği'ne ilişkin çalışmalarınızı inceledim. Sizin için de uygunsa tez çalışmamda veri araçlarından biri olarak Çocuklar İçin Anksiyete Duyarlılığı Ölçeği'ni kullanmak istiyorum. Ölçeği nasıl edineceğine dair beni yönlendirirseniz çok sevinirim. Teşekkürler, iyi çalışmalar.

Yrd.Doc.Dr.Arzu Gulbahce

Alıcı: ben

Simge Merhaba,
Çocuklar İçin Anksiyete Duyarlılığı Ölçeği'ni tezinde kullanabileceğin. Ölçeği Doç.Dr. İsmail Seçer en kısa zamanda sana ulaştıracak. Çalışmalarında kolaylıklar diliyorum.

Dr. Öğr. Üyesi Arzu Gülbahçe

Atatürk Üniversitesi
Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Yönelik Yerleşkesi
Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Ana Bilim Dalı
Yakutiye/ERZURUM

